Professorens hus

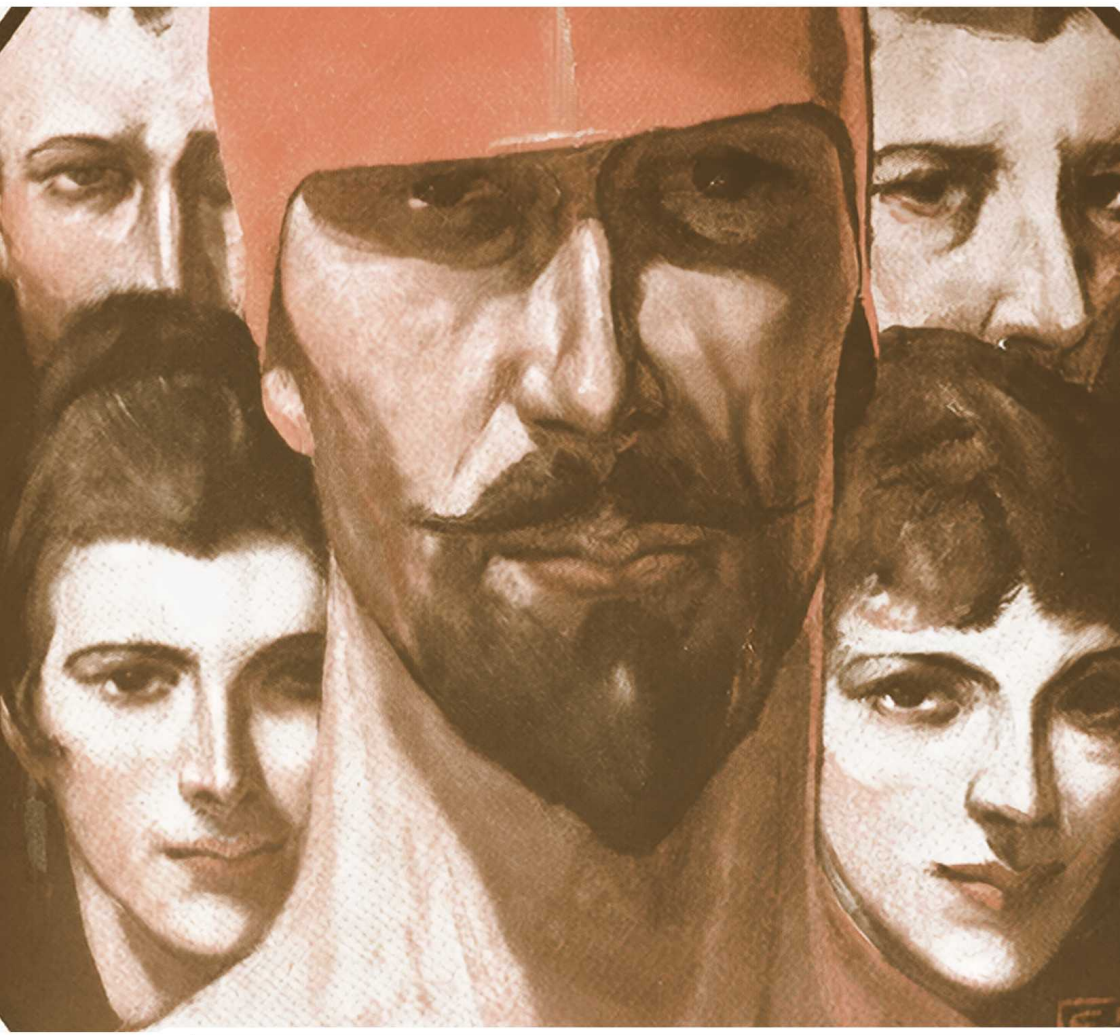

Bibliotek 1800

Willa Cather

Willa Cather

Professorens hus

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Willa Cather: *Professorens hus* er baseret på en oversættelse af Ingeborg Simesen, udgivet af Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag – København 1929. Den originale tekst såvel som den originale oversættelse er på udgivelstidspunktet public domain i lande hvor ophavsretten er baseret på ophavsmandens død+70 år.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International. Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en omkring 100 år gammel tekst. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal derfor, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Willa Cather: *Professorens hus* is based upon a translation by Ingeborg Simesen published by Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, Copenhagen 1929.

The original text as well as the original translation are – at the time of publishing – public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years.

This edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

. Readers in countries outside the EU are advised to check up on local copyright laws before redistributing.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an almost hundred year old original. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første del

Familien

1

Flytningen var overstået. Professor St. Peter var alene i det tomme hus, hvor han havde boet lige siden sit giftermål, hvor han havde skabt sig en position og opdraget sine to døtre. Huset var så grimt, som det overhovedet er muligt for et hus at være: firkantet, tre etager højt og skidengråt, – hoveddøren var lige smal nok til at være ubekvem, gulvene var skæve og trapperne sunket. I den klare septembermorgen gik professoren langsomt rundt i de tomme stuer, der gav genlyd af hans skridt, og iagttog tankefuldt alle de meningsløst unødvendige ubekvemmeligheder, han så længe havde fundet sig i: for stejle trapper, for snævre forstuer, de klodsede egetræshylder med tykke, runde søjler og uforholdsmæssig store trækugler over de grønne teglstenskaminer.

Visse vaklende trappetrin, visse knirkende gulvbrædder i forstuen ovenpå havde fået ham til at fare sammen mange gange dagligt i nogle og tyve år, – men de vaklede og knirkede den dag i dag. Han tog behændigt på et stykke værktøj og kunne let have gjort dem i stand, men der var altid så meget, der trængte til at gøres i stand, og der var ikke tid nok til at nå det alt sammen. Han gik ud i køkkenet, hvor han havde snedkereret under en hel række forskellige kokkepiger, og op i badeværelset på anden sal, hvor der kun var et malet badekar af zink; hanerne var slidte, og ingen blikkenslager i verden vilde kunne skrue dem så fast til, at de ikke dryppede, vinduet kunne kun lirkes op og i, og skabsdørene gabte. Han forstod sine døtres utilfredshed med forholdene, men han var ikke helt enig med dem, når de hævdede, at badeværelset burde være det mest

tiltalende rum i hele huset. Han havde tilbragt sine lykkeligste ungdomsår i Versailles, hvor det absolut ikke var sådan, og han havde kendt mange indtagende mennesker, som slet ikke havde badeværelse. Alligevel, som hans kone sagde: "Når ens fædreland i hvert fald har givet ét bidrag til civilisationen, hvorfor skulle man så ikke profitere af det?" Mangen en aften var professoren, når han havde slukket sin læselampe, trukket i pyjamas for at give det gamle zinkkar en ny omgang maling med en af de mange slags farver, der i aviserne sagdes at kunne gøre det ud for porcelæn, hvad de aldrig kunne.

Professoren i pyjamas var for øvrigt ikke noget frastødende syn; jo færre klæder han havde på, jo bedre så han ud. Alt, hvad der sluttede tæt til kroppen, fremhævede, hvor velskabt han var, med den trænede svømmers smalle hofter og spændstige skuldre. Skønt han var født ved Michigansøen, af blandet race, (fransk-canadisk på den ene side og amerikanske landmænd på den anden), sagde alle mennesker om St. Peter, at han så ud som en spanier. Muligvis fordi han havde levet længe i Spanien og var autoritet på visse områder af spansk historie. Hans ansigt var langt og brunt, hagen oval med en tætstudset Van Dyck-fip, der lignede en tot blankt, sort skind. Under det silkeblanke, kulsorte hår så man en gulbrun teint med gyldne stænk, en høgenæse og to høgeøjne, der spillede i brunt, gyldent og grønt. De lå dybt i store øjenhuler, med rigelig plads til at rulle, under tykke, buskede, sorte bryn, der endte skarpt opadbøjede som officersmoustacher. Takket være dem gik han blandt sine studenter under navn af Mefistofeles, og der var ingen vej uden om det skarpe blik under dem; som et lyn slog de øjne ned på en ven eller en fremmed fugl i flokken. De havde

intet tabt af deres ild, skønt manden bag dem begyndte at føle sin iver kølnes.

Hans datter Kathleen, som havde taget flere vellykkede vandfarveskitser af ham, havde en gang sagt: "Det, der virkelig gør fader smuk, er hans hovedform fra øret til issen; det stykke er det bedste ved ham." Den del af hans kranie var høj, blank og hård som bronze, og hans tætte, sorte hår trak en glinsende linje rundt om pandeskallen. Set fra siden var hans hoved så individuelt og ejendommeligt, så langt fra det tilfældige, at det mere lignede en statues end et menneskes.

Fra et af de gardinløse vinduer kom professoren tilfældigvis til at se ud i sin have, og efter det oplivende syn gik han rask ned ad trapperne og bort fra de tomme stuers støvede luft og skærende lys.

Hans have var omgivet af mure; den havde været hans livs trøst, – og det var det eneste, hans naboer havde imod ham. Han fandt på at anlægge den lige efter sin ældste datters fødsel, da hans kone begyndte at blive lidt urimelig, når han blev for længe ude på søen eller på tennisbanen. Ved dette foretagende fik han både hjælp og opmuntring af sin vært, en forhenværende landmand, tysk, godmodig og medgørlig i alt, undtagen når det gjaldt om at give penge ud. Hvis professoren havde en baby i huset eller en officiel middag eller sygdom i familien eller en uforudset udgift, så ventede Appelhoff gladelig på huslejen, men reparationer ville han ikke betale. Kun når der var tale om haven, gjorde den gamle mand en undtagelse. Han ikke blot hjalp sin lejer med frø og stiklinger og gode råd og med sin skæve, gamle ryg, men han rykkede endda ud med en smule penge for at dele udgifterne til havemuren.

Det var lykkedes professoren at opdyrke en fransk have i Hamilton. Der fandtes ikke et græsstrå på hans grund; hans have var en velpasset halv tønde land med glinsende grusgange, blankløvede busketter og brogede blomster. Der var naturligvis også træer: en skyggefuld hestekastanje, en række slanke italienske popler i baggrunden langs den hvidkalkede mur, og i midten to lindetræer med symmetrisk rundklippede kroner. Masser af vilde roser voksede i hjørnerne, og deres tornede, sammenfiltrede grene var klippede og studsede, til vildnisset var blevet til store, velformede buske. Der var et bed med salat. Laksefarvede pelargonier hang ned over murene. Franske valmuer og georginer stod netop nu i fuldt flor, – georginer, som der ikke var mage til i hele Hamilton. St. Peter havde passet og plejet denne stump jord i mere end tyve år, og han havde fået bugt med den. Om foråret, når rejselængslerne vågnede, og ærgrelsen over alt det, der ikke var nået, meldte sig, arbejdede han sig ud af utilfredsheden herude. I de lange, hede somre, når han ikke kunne rejse udenlands, blev han hjemme i sin have og sendte kone og døtre til Colorado for at få dem bort fra den fugtige prærieheden, der er så frugtbargørende for hvede og majs, men så enerverende for mennesker. I disse måneder, når han igen var ungkarl, bar han sine bøger og papirer ud i haven og sad og arbejdede derude under lindetræerne; morgenmad, lunch og eftermiddagste fik han bragt derud; og det var dér, han og Tom Outland plejede at sidde og tale sammen i timevis i de varme og stille sommernætter.

Denne septemberformiddag stod det alligevel St. Peter klart, at han ikke kunne undgå flytningens ubehageligheder ved at ty

ud imellem sine efterårsblomster. Han måtte springe i det som en mand og vænne sig til den følelse, at der nu under hans arbejdsværelse var et dødt, tomt hus. Han plukkede en pelargonie, og med den i hånden gik han resolut op ad trapperne til tredje sal, hvor der under det skrå mansardtag var et værelse, der endnu var møbleret, – det vil sige, hvis man overhovedet kunne kalde det møbleret.

Det lave loft var skråt på de tre sider; kun mod øst blev skråningen brudt af et enkelt, firkantet vindue, der åbnedes udad på hængsler og blev holdt på klem af en krog i karmen. Derigennem fik værelset lys og luft. Vægge og loft var tapetserede med gult papir, der i sin tid havde været afskrækkende grimt, men nu var så falmet, at det ikke længere stak fornærmeligt i øjnene. Stråtæppet på gulvet var slidt og ujævnt. Ved væggen stod et gammelt bord af valnøddetræ, med den ene fløj opslået og fuldt af velordnede papirer i store bunker. Foran det stod en kontorstol med spanskrørsryg og skrue under sædet. Dette mørke hul havde i årevis været professorens studereværelse.

Ganske vist havde han et andet nedenunder ved siden af den inderste dagligstue, med brede reoler, hvor hans bøger stod, og en smuk pult, hvor han skrev breve, men det var kun indrettet for et syns skyld; kvistværelset var det sted, hvor han arbejdede. Og ikke han alene. Tre uger om efteråret og tre om foråret delte han sin kahyt med Augusta, syfrøkenen, en niece af hans gamle vært, en pålidelig og typisk gammeljomfru, tysk katolik og meget ortodoks.

Da Augusta endte sin dagsgerning klokken fem, og professoren om hverdagen kun arbejdede om aftenen,

generede de ikke hinanden. Desuden var de begge to ualmindelig hensynsfulde. Før Augusta gik om eftermiddagen, fejede hun alle klude og lapper op fra gulvet, rullede sine mønstre sammen, satte låget på symaskinen og pillede trævlerne af den lange puf, for at trådene ikke skulle hænge fast i professorens gamle rygejakke, hvis han muligvis ville hvile sig lidt under arbejdet.

Og St. Peter var på sin side lige så hensynsfuld; før han noget over midnat slukkede sin lampe, børstede han omhyggeligt aske og tobakssmuld til side – Augusta afskyede tobaksrøg – og lukkede vinduet så højt op som muligt, på den lange krog, for at nattevinden kunne trænge ind og forjage pibelugten; de halvfærdige kjoler, hun havde ladet hænge på stativerne, lugtede dog tit så stærkt af tobak, at han vidste, det ville være forfærdeligt for hende at sy på dem næste morgen.

Disse "stativer" gav anledning til meget drilleri. Det ene, som Augusta kaldte "busten", stod i den mørkeste krog af stuen på en høj trækiste, hvori tæpper og vintertøj blev gemt hen hvert forår. Busten var en hovedløs, kvindelig torso uden arme, betrukket med stærkt, sort shirting og så fyldig fortil, at professoren en gang forklarede Augusta, at hun, når hun kaldte stativet buste, adlød en sproglig lov, der af nemhedshensyn benævnedes metonymi. Augusta nød professoren, når han var *risqué*, fordi hun altid kunne stole på hans aldrig svigtende finfølelse. Skønt busten så så fyldig og svulmende ud, (som om man kunne lægge sit hoved mod dens dybtåndende blødhed og hvile trygt og længe), så fik man et drøjt chok, hvis man rørte ved den, ligegyldigt, hvor ofte man havde prøvet det før. Den havde den mest usympatiske overflade, der tænkes kan. Dens

hårdhed var ikke træets, der reagerer mod stød med levende vibreren, der pirrer hånden; heller ikke filtets, der giver sig lidt for fingrenes tryk. Det var en død, klumpet fasthed, som en kitklump eller fast stoppet savsmuld, – en stor skuffelse for ens følesans, men gang på gang narrede den én på ny. For lige meget, hvor ofte man havde stødt mod denne torso, aldrig ville man tro, den var så ækel at røre ved, som den var.

Det andet stativ afslørede sig selv langt mere; det var en kvindeskikkelse i hel figur med fikst ståltrådsskørt og metallivbånd. Det havde ingen ben, hvad man ikke kunne undgå at se, heller ingen indvendige organer bag de blanke ribben, og dets overkrop lignede mest af alt et ståltråds fuglebur. Men St. Peter påstod, at det havde et nervesystem. Når Augusta forlod det pyntet med en ny selskabskjole, bestemt for Rosamond eller Kathleen, fik det et livfuldt, underfundigt udseende, som om det skulle ud til aften og rigtig udfolde sig som letsindig, forfløjen, *folle*. Det stod lige på springet til at gå ned ad trapperne eller på nippet til at danse ud i en vals. Til tider var ståltrådsdamens *pose* som letlevende dame fuldkommen overbevisende, men hun fik aldrig St. Peter i sin magt. Han havde sine svage punkter, men han havde aldrig ladet sig tage ved næsen af den slags damer!

Augusta havde – uvist hvorfor – fået den opfattelse, at disse stativer var upassende selskab for en åndens arbejder og videnskabens dyrker, og hver gang hun kom for at blive sine bestemte uger i huset, gjorde hun undskyldning for deres nærværelse.

"ingen årsag, Augusta," svarede professoren altid. "hvis de var godt selskab nok for *monsieur Bergeret*, er de det også for mig."

Da St. Peter denne septemberformiddag sad i sin skrivebordsstol og tankefuldt betragtede den store stabel manuskript, der lå på bordet foran ham, gik døren pludselig op, og der stod Augusta i egen person. Højst forunderligt, at han ikke havde hørt hendes tunge, ligevægtige trin på den tæppeløse trappe!

"Undskyld, professor St. Peter! Jeg anede ikke, De var heroppe, ellers ville jeg have banket på. Formodentlig skal vi nu til at flytte begge to."

St. Peter var sprunget op – Augusta elskede hans gode manerer – men han bød hende symaskinestolen og satte sig ned igen.

"Tag plads, Augusta, og lad os tale om sagen. Jeg vil ikke flytte endnu, – jeg vil ikke have mine manuskripter bragt i uorden. Jeg bliver her, indtil jeg er færdig med noget skriveri. Jeg har aftalt det med Deres onkel. Jeg vil arbejde her og spise og sove i det nye hus. Men det er en hemmelighed. Hvis der blev snakket om det, ville folk bare sige, at mrs. St. Peter og jeg skulle – ja, hvad er det, man siger – skilles, separeres?"

Augusta så ned med et lille, overbærende smil. "Jeg tror, folk af professorens klasse ville sige separeres."

"Netop; oven i købet en god videnskabelig betegnelse. Men det skal vi altså ikke, ved De nok. Jeg vil kun arbejde her en tid endnu."

"Som De vil, hr. professor. Og jeg skal ikke længere være Dem i vejen nu. I det nye hus får De et smukt studereværelse nedenunder, og jeg en lys og luftig systue på tredje sal."

"Hvor der ikke lugter af tobak, Augusta!"

"Å hr. professor, det har virkelig aldrig generet mig!" Augusta talte med følelse. Så rejste hun sig og tog den sorte buste i sine lange arme.

Professoren rejste sig også, ret brat. "hvad er det, De gør?"

Hun lo. "Jeg har ikke i sinde selv at bære den over gaden, hr. professor. Urtekræmmerens dreng er der med en trækvogn; han skal køre dem derover."

"Køre dem derover?"

"Ja, hr. professor, over til det nye hus. Jeg er kommet en uge før sædvanlig, fordi jeg skal sy gardiner og sømme dækketøj for mrs. St. Peter. Jeg vil flytte det hele nu undtagen symaskinen, – den er for tung for trækvognen, men drengen vil hente den senere med varevognen. Vil De være så god at lukke døren op for mig, hr. professor?"

"Nej, jeg vil ikke! Absolut ikke! De behøver hende ikke nu, De bruger hende ikke til gardiner. Jeg vil ikke have stuen forandret, så længe jeg skal arbejde her. Han kan tage symaskinen, værsgo; men sæt hende tilbage på kisten, hvor hun hører til; der passer hun nu en gang!" St. Peter var gået hen til døren og stod med ryggen imod den.

Augusta støttede den tunge buste mod kanten af kisten.

"Men i næste uge skal jeg sy kjoler til mrs. St. Peter, og så kan jeg ikke undvære stativerne. Da drengen nu er her, er det bedst, han kører dem derover med det samme," sagde hun beroligende.

"Nej, så min sandten om han må! De skal slet ikke køres derover. De står rigtig godt på deres pladser her. De må ikke bortføre mine damer. Aldrig har jeg hørt noget lignende!"

Augusta blev ærgerlig – også en smule skamfuld på hans vegne. "jamen, hr. professor, jeg kan ikke sy kjoler uden mine stativer! De har altid før været Dem i vejen, og De har tit nok beklaget dem over dem; nu må De ikke være egensindig, hr. professor."

"Jeg har aldrig beklaget mig over stativerne, Augusta. Måske over visse skuffelser, de mindede mig om, eller over den grusomme biologiske nødvendighed, de antyder, – men over dem selv direkte, aldrig! De kan købe Dem nogle nye stativer til Deres luftige systue, så mange, De vil, – man siger jo, at jeg er blevet rig, ikke sandt? – Køb bare løs, men mine damer får De ikke. Det er bestemt."

Augusta så ned på sin egen næse, som hun plejede at gøre, når præsten i sin prædiken omtalte visse hemmelige synder. "Hr. professor," sagde hun strengt, "jeg synes, De driver deres spøg for vidt i dag. Det ligner Dem ikke."

Han kunne se på hendes stramme hage, at hun vejrede en antydning af noget upassende.

"Det er mig ganske lige meget, hvad De synes, men De får dem ikke." De betænkte sig begge to, for nu var det blevet alvor. Augusta var den, der først brød den uhyggelige tavshed.

"Men mine mønstre må jeg måske få lov at tage?"

"Deres mønstre? Å, de avisudklip, De gemmer i puffen med mine gamle notesbøger? Værsgo, dem kan De godt tage. Vent lidt, lad mig hjælpe Dem!"

Han løftede puffens sæde, der gik på hængsler, og støttede det mod væggen under det skrå loft. I den ene ende af den tapetserede puf lå der stabler af notesbøger og store manuskriptpakker, omvundet med sejlgarn. I den anden ende

lå der masser af små papirsruller, Augustas mønstre, som hun havde klippet ud af modeblade og bundet sammen med små stumper bånd, bomuldstøj, silketøj, georgette: en slags kortlægning af frøknerne St. Peters skiftende udseende, lige fra de var små piger, til de var store og voksne. I midten af puffen lå manuskripter og mønstre hulter til bulter.

"Jeg tror, det vil blive vanskeligt nok at skille vor livsgerning, Augusta. Vores papirer har nu ligget mellem hinanden i mange år."

"Ja, hr. professor. Da jeg første gang kom for at sy hos mrs. St. Peter, troede jeg ikke, jeg skulle blive gråhåret i hendes tjeneste."

Han stejlede. Hvilken anden fremtid kunne Augusta have drømt om? Hendes ord forbavsede ham.

"Ja ja, vi må ikke gruble os triste over det, Augusta. For ingen af os bliver livet det, vi havde tænkt os." Han stod og så på hendes store, langsomme hænder, der tog de små ruller op og lagde dem i hans papirkurv for senere at bære dem ned til trækvognen. Han havde så tit undret sig over, hvordan hun kunne sy med de fingre, der lukkede og åbnede sig som et paraplystel, – der var ikke spor af fransk *chic* over Augusta; når hun syede en sløjfe på, så blev den siddende. Selv var hun høj, knoklet, fladbrystet og stiv som en pind; hendes ansigt var ganske almindeligt, men det indgød tillid, og i de brune øjne var der et glimt af lune. Mens hun lå på knæ ved puffen og ordnede sine mønstre, stod han ved siden af hende med sin hånd på puffens låg, skønt det godt kunne stå uden støtte. Hendes sidste ord havde gjort ham lidt bekymret.

"Hvor har De dog et stort og smukt hår, Augusta! De ved nok, jeg har altid så godt kunnet lide den grå bølge på begge sider af hovedet. Den gør det så karakteristisk. De vil aldrig få brug for det forlorne hår, der nu hænger i alle butiksvinduer."

"Der er såmænd også alt for meget af det, hr. professor. Der er masser af mine kunder, der bruger falsk hår nu, – damer, som man ikke skulle tro det om. Folk siger, at det meste er klippet af døde kinesere. Det er virkelig så almindeligt nu, at præsten angreb det i sin prædiken i søndags."

"Gjorde han virkelig? Hvordan kunne han dog gøre det? Det er jo en privat sag."

"Han sagde, det var en skam for menigheden, at en præst ikke kunne besøge en from kvinde blandt sine sognebørn uden at finde hendes værelse fuldt af fletninger, valke og forlorent hår; han fandt det modbydeligt."

"Gud forbarme sig, Augusta! Hvad har en præst at gøre i det værelse, hvor en dame tager sådanne prydelser af, – hvordan kan han overhovedet få hende at se uden dem?"

Augusta blev rød i hovedet og prøvede på at se fornærmet ud, men hun kunne ikke undertrykke en fnisen. "Han kommer naturligvis, når de er syge og ønsker at få den hellige nadver. Professoren har nok bestemt at drille mig i dag!"

"Nå sådan! Det beroliger mig. Når der er tale om sygdom, må håret vel ligge der, hvor det blev taget af. Men som De først omtalte præsten, Augusta, lød det mildest talt upassende. De vil aldrig få mig omvendt til mine fædres tro nu, Augusta, når De skal sidde og sy i det nye hus, og jeg bliver ved at arbejde herovre. Hvem skal nu minde mig om, at det er allehelgensdag eller tamperdag eller skærtorsdag?"

Augusta sagde, at nu måtte hun gå. St. Peter hørte hendes velkendte trin fjerne sig ned ad trapperne. Hvor hun dog mindede ham om mangt og meget! Hun havde været mest i hans hjem i de år, hans døtre var små piger, der brugte mange rene kjoler. Det var i de samme år, han begyndte på sit store værk; det var den gang, da lysten til at skrive det og vanskelighederne ved at gennemføre så stor en plan kæmpede i hans sind som de to åndeløse svømmere i "Macbeth", – den gang han havde det mod at sige til sig selv: "Jeg vil løse denne glimrende, fængslende, fuldkommen uløselige opgave!"

I de femten år han havde arbejdet på sin bog: *Spanske Vovehalse i Nordamerika*, havde denne stue været hans operationsbasis. Nu og da havde han afbrudt sit arbejde og begivet sig ud på dejlige større eller mindre rejser: to sabbatsår i Spanien for at gøre arkivstudier, to sommere i de sydvestlige stater i sine vovehalses spor, en tredje sommer i Old Mexico, småture til Frankrig for at besøge sine plejebrødre, – men optegnelserne, kildeskrifterne og ideerne mødtes altid i denne stue. Her blev de gennemtænkt og ordnet og anbragt på rette sted i hans store historiske værk.

Ærlig talt var systuen det ubekvemmeste studereværelse, der tænkes kan, men den var det eneste sted i hele huset, hvor han kunne få ro og få det huslige liv og dets foreteelser lidt på afstand. Der var ingen, der gik over gulvet ovenpå, og kun en svag, som oftest behagelig, anelse om, hvad der foregik nedenunder, trængte op ad den snævre trappe. Andre fordele var der så sandelig heller ikke. Centralvarmen nåede ikke op på tredje sal. Systuen blev opvarmet af en gammel, rusten gasovn uden rør, en ovn, hvor gassen sivede ud og forgiftede luften. For

at råde bod herpå måtte man altid lade vinduet stå åbent, ellers ville det snart blive umuligt at trække vejret under det lave loft. Hvis gassen var skruet ned, og vinduet stod lidt åbent, ville et pludseligt vindstød slukke den svage flamme, og en mand, der var fuldt optaget af sit arbejde, kunne blive bedøvet, inden han anede uråd. Professoren havde opdaget, at det bedste, han kunne gøre om vinteren, var at skrue gassen helt op og lade vinduet stå på vid gab, selv om han så måtte tage en skindtrøje over sin arbejdsjakke. På den måde fik han lige luft nok at arbejde i.

Nu undrede han sig over, at han aldrig havde anskaffet sig en ny ovn af bedre konstruktion eller i hvert fald havde malet den gamle, men han havde klaret sig uden at ænse manglende bekvemmeligheder. Han var dog på ingen måde en asket. Han vidste godt selv, at han var forfærdelig egenkærlig, når det gjaldt hans personlige tilbøjeligheder; han kæmpede for at få sine ønsker opfyldt. Hvis et eller andet behagede ham, fik han det, selv om han skulle sælge sin skjorte for at få det. Ved at undvære mange såkaldte nødvendighedsgenstande fik han råd til den luksus, han ønskede. Han kunne f.eks. let have fået en bekvem elektrisk hejselampe anbragt over sit skrivebord; men han foretrak at skrive ved en gammeldags olielampe, som han selv passede. Undertiden fandt han oliekanden tom, og så måtte han helt ned i kælderen for at få den fyldt, og undervejs blev han næsten altid optaget af, hvad børnene tog sig for, eller hvad hans hustru syslede med, eller han opdagede, at linoleummet i køkkenet var revnet lige under vasken, og så måtte han standse og slå et par stifter i, for at pigen ikke skulle sparke det helt itu. På denne farlige tur gennem det beboede

hus kunne han komme ud af stemning og sætte både ligevægt og begejstring til. Derfor foretrak han, når lampen gik ud, – og det gjorde den gerne midt i en vigtig sætning, – at tage en øjenskærm over panden og arbejde videre ved det skarpe lys fra en elektrisk pære, der sad på en kort, bøjet arm – fire fod over skrivebordet. Det var anstrengende for øjnene, selv om de var så stærke som hans. Men når han sad ved sit skrivebord, holdt han ikke af at forlade det. Han havde opdaget, at man kan træne sin ånd til at arbejde på bestemt tid, ganske som man kan træne sin mave til at føle sult på klokkeslæt.

Hvis en i familien var syg, gik han slet ikke op i sit studereværelse. To gange om ugen blev han nede hos sin kone og sine døtre om aftenen, og en gang om ugen gik han og hans kone ud, til selskab, i teatret eller til koncert. Så var der kun fire aftener tilbage. Naturligvis havde han sine lørdage og søndage til fri rådighed, og de to dage sled han som en grubearbejder under et jordskred. Augusta måtte aldrig komme om lørdagen, skønt hun også fik betaling for den dag. Alt imedens han arbejdede så ivrigt om aftenen, måtte han passe sin embedsgerning om dagen og ernære sig og sine ved at holde forelæsninger for to hundrede studenter og stå dem bi med råd og dåd. Men det var en helt anden tilværelse.

St. Peter havde i en årrække forstået den kunst at føre to forskellige tilværelser og leve lige intenst i dem begge. Han ville hellere end gerne have skåret sit universitetsarbejde ned og givet sine studenter hø og hakkelse, – mange af hans kollegaer havde intet andet at give dem og klarede sig endda, – men hans ulykke var, at han elskede de unge, han kunne ikke stå for dem, de begejstrede ham. Var der blot et par unge, ivrige øjne, én

tvivlende, kritisk ånd, en eneste levende interesseret blandt et helt auditorium af almindelige unge mænd og kvinder, så blev han øjeblikkelig fanget af denne ene. Hans unge varme inspirerede professoren. Denne fintmærkende modtagelighed var ikke blevet sløvet i årenes løb, lige så lidt som magnetisk kraft kan slides op. Den var ganske uafhængig af tiden.

Men han havde ikke tændt sit lys i begge ender for intet; – han havde nået, hvad han ville. Ved hjælp af daglig sparsommelighed fik han råd til at være flot, skønt han ikke ejede en cent mere end sin professorgage, – selvfølgelig rørte han aldrig sin hustrus lille fædrenearv. Ved så mange indviklede beregninger, at alene tanken på dem nu gav ham hovedpine, var det lykkedes ham at fyldestgøre de krav, hans universitetsforelæsninger stillede til ham, samtidig med at arbejde på et nyt og selvstændigt værk, der optog alle hans tanker. St. Peter var overbevist om, at et menneske altid kan udrette det, han virkelig ønsker at udrette. At ønske er at skabe, ønsket er det tryllemiddel, der betinger hele processen. Hvis der eksisterede et instrument, hvormed man kunne måle et ønskes intensitet, ville man kunne spå og forudsige en stordåd. En eneste gang havde han haft lejlighed til at få et indtryk af et ønskes styrke, Tom Outlands, og han havde spået.

Denne stue, der havde været vidne til så mange skuffelser og triumfer, ejede én ubestridelig herlighed: fra vinduet kunne man langt ude i horisontens tågedis skimte en blå plet: Michigansøen, hans barndoms sø. Når han var træt og uoplagt, når de hvide blade foran ham lå ubeskrevne eller fulde af overstregninger, stod han op fra sit skrivebord og tog med toget ud til en lille station tre mil borte og tilbragte resten af dagen i

sin sejlbåd; ude på søen sprang han ud og svømmede eller flød på ryggen langs med båden, til han omsider entrede den igen.

Når han mindedes sin barndom, var det altid blåt vand, han så. Naturligvis også mennesker ved vandet: hans praktiske, viljestærke moder, der var metodist, hans blide, lidt udviskede fader, der var katolik, bedstefaderen, den gamle canadier, flere brødre og søstre. Men det store og væsentlige i hans liv, hans aldrig svigtende trøst i al slags modgang, det var dog søen. Der stod solen op, der blev dagen til, der var den altid åbne dør, som ingen menneskelig magt formåede at stænge. Jorden og al dens tristhed kunne ikke nå ham derude. Blot det at se på søens blå flade var at føle sig fri. Søen var det første, han så hver morgen, bag den knoldede græsmark med de nøgne fyrretræer, og den hørte med til hans liv som vind og vejr, – ikke som en død ting, men som noget levende og bevidst. Om vinteren, når isblokkene drev ind mod bredden, når solen stod på himlen som en kugle af rødt kobber, og strålerne spillede i guld og rosa hen over den hvide is, da blev han, uden egentlig at opfatte enkelthederne ved det, han så, grebet af en uforklarlig fryd, men nu – fyrre år senere – mindedes han dem alle; de havde afspejlet sig i hans drengeøjne og var uden hans viden og vilje blevet til en verden af billeder i hans sind.

Da han var fyldt otte år, solgte hans forældre gården ved søen og flyttede til hvedelandet midt inde i Kansas. St. Peter var døden nær af sorg. Aldrig glemte han det øjeblik, da han fra kupévinduet så det sidste glimt af søens blå flade forsvinde bag klitterne. Han følte det, som gik han tredje gang til bunds. Ingen sorg i de år, der kom, – og han havde fået sin del, – havde skåret så dybt eller været så uhjælpelig håbløs. I hans lange,

lykkelige studietid i Frankrig, hos familien Thierault, var denne strimmel blåt vand det eneste, han længtes efter. Sommerferierne tilbragte han og sønnerne i Bretagne eller ved Languedoc-kysten; men hans sø var noget helt andet, noget for sig, ganske som Kanalen og Middelhavet også var noget for sig. Det svarede han altid de unge Thierаults, når de spurgte ham ud om *le Michigan*. "Den er noget ganske andet. Den er så stor som et hav, men vandet er ikke salt. Den er blå, men en helt anden farve blåt. Ja vist er der skyer og tåger, også måger, men – ja jeg kan ikke forklare jer, hvad det er, *il est toujours plus naïf*."

Senere, da St. Peter søgte et professorat, fordi han var meget forelsket og ønskede at kunne gifte sig så hurtigt som muligt, havde han foretrukket Hamilton for flere andre tilbud, ikke fordi det var det bedste embede, men fordi han syntes, at et sted i nærheden af søen måtte være et sted for ham. Udsigten fra hans arbejdsværelse havde også i alle de mange år hjulpet ham mere end alverdens bekvemmeligheder, – dem, han altid havde undværet, – ville have formået.

I hjørnet under Augustas gammeldags stativer ville han have haft det kartotekskab, han aldrig fik tid eller penge til at købe. Deri kunne han have gemt sine noter og brochurer og sine mange udkast til senere kapitler. Men han havde aldrig fået det, og nu behøvede han det ikke længere. Nu ville det være som at kaste brønden til, efter at barnet var druknet. For barnet var druknet, – sådan var det netop, han følte det nu. Hvad han end måtte have forsømt, han havde dog fået "Spanske Vovehalse" i otte bind afsluttet og udgivet, – og det, skønt han hverken havde haft kartotekskab eller formue eller et hyggeligt arbejdsværelse eller en ordentlig kakkelovn eller den mindste

smule opmuntring. Gud skal vide det! De første tre bind kunne han lige så godt have kastet i Michigansøen, så lidt interesse vakte de. De blev forsigtigt anmeldt af andre historikere i faglige og pædagogiske tidsskrifter. Ikke en eneste af dem forstod, at han kæmpede for at skabe noget helt nyt; de troede simpelthen, han ville arbejde efter den gamle metode, og at hans arbejde var mislykket. De rådede ham endog til at studere John Fiskes geniale og klare stil og tage den til forbillede.

I hine gyldne arbejdsdage havde St. Peter ærlig talt ikke skænket kritikken en tanke. Den gang, da planen i hans værk stadig blev klarere og klarere, da han daglig følte sit voksende herredømme over stoffet, da alle tåbelige indvendinger mod hans stil og metode efterhånden forstummede, og hans eget forhold til arbejdet hver dag blev naturligere og lykkeligere, – den gang brød han sig lige så lidt om sine kritikeres mening, som de spanske vovehalse ville have brudt sig om professor Dit eller Dats udtalelser om deres færd. Da fjerde bind udkom, mærkede han, at der rundt om i De forenede Stater og England levede en del unge mænd, som med stor interesse fulgte hans arbejde. Efter femte og sjette binds udgivelse begyndte de at tale og skrive om det, og med de to sidste bind vandt han international berømmelse og – hvad man almindeligvis anså for attråværdigt – Oxfordprisen for det ypperste historiske værk med dens fem tusinde £, der havde skaffet ham det nye hus, han ikke ville flytte ind i.

"Godfrey," sagde hans kone en dag i dybeste alvor, da hun sporede ironi i en af hans bemærkninger om det nye hus, "var der noget andet, du hellere ville have købt for de penge?"

"Nej, kæreste ven, absolut ikke. Hvis den anvisning kunne have købt mig den glæde tilbage, jeg havde af at skrive min historie, havde du aldrig fået det nye hus, men den får man ikke for tyve tusinde dollars. De store glæder er ikke så billige. Nej, der var ikke noget, jeg hellere ville have, ellers tak."

2

Den aften klædte St. Peter sig om til middag ovre i det nye hus. Hans to døtre, deres mænd og en engelsk gæst skulle spise hos dem. Mrs. St. Peter hørte vandet bruse, da hun gik forbi hans dør. Hun gik ind i hans påklædningsværelse og ventede, til han kom derind i badekåbe og i færd med at skrubbe sit kulsorte hår tørt med et frottéhåndklæde.

"Du vil måske indrømme, at det er en behagelighed at have sit eget badeværelse," sagde hun og så forbi ham ind i det hvidt monterede rum, der nu skinnede i fuldt elektrisk lys.

"Hvem har sagt, at jeg ikke ville indrømme det? Men allergladest er jeg over skabene i væggen. Jeg holder af at have plads til mine klæder og kan ikke lide at hænge det ene sæt tøj oven på det andet eller ligge på knæ og rode i mørke kroge efter mine sko."

"Selvfølgelig. Og i din alder er det mest passende at have sit eget værelse."

"I hvert fald er det bekvemmest. Men jeg håber dog, jeg ikke er så gammel, at min person virker frastødende?" Han så sig i spejlet og rettede ryggen, som om han skulle prøve en ny frakke.

Mrs. St. Peter lo, – en behagelig latter, både ægte og naturlig. "Nej, du er smuk endnu, min ven, især i badekåbe. Du bliver smukkere med årene, men også mere intolerant."

"Intolerant?" Han slap sin sko og så op på hende. I sit stille sind syntes han, det var hende, der blev mere og mere intolerant, undtagen over for sine svigersønner; han var på det

rene med, at hendes intolerance ville tage til, og at han måtte opdrage sig selv til at finde sig i det.

"Det er vel naturens gang," fortsatte hun, "men du burde nu alligevel prøve – for alvor mener jeg – at holde den i tømme, når den berører dine døtres lykke. Du er for streng over for Scott og Louie. Alle unge mænd er tåbeligt forfængelige. Det var du også."

St. Peter sad lidt foroverbøjet, med albuerne mod sine knæ, og legede med kvasterne på badekåben. "Hør nu, Lillian, jeg har været alt for tålmodig over for de to unge mennesker, langt tålmodigere end over for de tusinder af unge lømler, der i årenes løb har fulgt mine forelæsninger. Nu er min overbærenhed blevet overanstrengt, den kan ikke mere, den er slidt op. Det er det, der er i vejen med mig."

"Men kæreste Godfrey, hvor kan du dog se så galt på dig selv! Men det vil vi ikke diskutere om nu. Vil du ikke nok tage kjole på og så være lidt medgørlig og elskværdig i aften?"

En halv time senere kom mr. og mrs. Scott McGregor og mr. og mrs. Louie Marsellus, og kort efter dem den engelske historiker sir Edgar Spilling, så opsat på ikke at støde an mod amerikansk skik, at han mødte i jakkesæt.

Han var en mager, kantet, sværlemmet mand på halvtreds, med lange arme og ben, pæreformet ansigt og hængende moustache som før krigen. Hans speciale var Spaniens historie, og han var rejst den lange vej fra sin fætters gods i Saskatchewan for at få noget at vide om professor dr. St. Peters "kilder".

Da præsentationen var forbi, bemægtigede professorens svigersøn Louie Marsellus sig helt og holdent sir Edgar. Han

huskede, at han i Kina havde truffet en mr. Walter Spilling, som viste sig at være sir Edgars broder. Marsellus havde også en broder i Kina, ansat i silkebranchen. De drøftede forholdene i østen, mens unge McGregor væbnede sig med et par store hornbriller og hvileløst målte biblioteket med lange skridt. De to døtre og deres moder lyttede til herrernes diskuteren Kina.

Mrs. St. Peter var meget smuk. Hendes teint var svag rosa, håret var gyldent, matgyldent nu, da det var begyndt at gråne. Farvetonerne i ansigt, hår og bryn var så fine og bløde, at man ikke straks opdagede, hvor skarpe og bestemte hendes træk egentlig var. Når hun var irriteret eller træt, blev de ligefrem hårde. Rosamond, den ældste datter, havde sin moders træk, men hendes ansigt var ikke så fint. Farverne var også andre. Håret var næsten sort, øjnene dybe og mørke, huden var blød og hvid, kinder og læber varmt brunligrøde. Næsten alle fandt Rosamond strålende smuk. Hendes fader var også meget stolt af hende, men han delte ikke den almindelige begejstring over hendes skønhed. Han fandt hende for høj og syntes, hun førte sig kejtet. Hun sank en smule sammen, når hun sad eller stod, og hendes hofter og skuldre var for brede. Hun havde, hvad han nu og da fortalte hendes moder, det brede lårparti og de flade skulderblade efter hans bedstefader, den gamle canadier. For en skovhugger havde det været en fordel. Men St. Peter var nu også særlig kritisk. De fleste så kun Rosamonds glatte, sorte hoved og hvide hals og de buede læber, der mindede om duftende, mørkerøde roser.

Kathleen, den yngste datter, så endnu yngre ud, end hun var, med sin slanke, ikke fuldt udviklede pigeskikkelse, der netop var så meget *en vogue*. Hun var bleg, øjnene var nøddebrune, og

i det brune hår glimtede det grønt. Hendes fader var stærkt indtaget i de skiftende skygger, hendes lidt fremstående kindben kastede over hendes kinder, og i den beåndede måde, hun bar sit hoved på. Han sagde altid, at i profil lignede hendes ansigt et spørgsmålstegn.

Mrs. St. Peter nød at have en svigersøn, der kunne hamle op med sir Edgar i geografisk kundskab fra Sudan til Alaska. Scott – så hun nok – var fornærmet, fordi sir Edgar og Marsellus talte om ting, der lå uden for hans lille interessesfære. Hun gjorde dog ingen forsøg på at drage ham ind i samtalen, men lod ham skøtte sig selv og luske om mellem bøgerne som en hvileløs leopard i bur. Professoren selv var elskværdig, men tavs. Da stuepigen viste sig i døren og gav tegn til, at middagen var serveret – middagen blev altid signaliseret, ikke meldt – tog mrs. St. Peter sir Edgar til bords og placerede ham ved sin højre side, mens de andre satte sig på deres sædvanlige pladser. Efter suppen havde hun lidt besvær med at få kaldt på pigen, der skulle skifte tallerkener, og få forklaret gæsten, at den elektriske klokke under bordet endnu ikke var kommet i orden, – de havde jo kun boet i det nye hus en lille uge, og flytningsrædslerne var endnu ikke helt forbi.

"Å! Hvis jeg altså var kommet for fjorten dage siden, ville jeg ikke have fundet Dem her? Men det må være meget morsomt at bygge sit eget hus og få det, som man selv vil," svarede han.

Marsellus, der havde været tavs under suppen, indskød nu med et bredt smil og en let trækken på skuldrene: "Bygge, det er lige ordet her, sir Edgar, Gud hjælpe mig, om det ikke er! Min kone og jeg ligger midt i roderiet. Vi bygger os et landsted, en temmelig fordringsfuld historie, i skovbrynet ude ved

Michigansøen. De har måske lyst at tage med ud og se på sagerne? Har De noget andet for i morgen? Jeg kan køre Dem derud i en lille halv time, og vi kan få frokost i sportsklubben. Huset ligger storartet; urskov bagved og søen foran, egen badestrand selvfølgelig; – min svigerfar er, som De nok har hørt, en slags mestersvømmer. Vi har været mere end heldige med arkitekten, – en ung nordmand, uddannet i Paris. Han bygger os en norsk herregård, knusende stilfuld, netop det rigtige derude mellem gammel fyrreskov og bakkede pynter."

Sir Edgar ville tilsyneladende gerne med på den tur og bad Marsellus om selv at bestemme tiden, hvad der i høj grad forbavsede McGregor. Et sideblik til hans kone antydede, at han havde sine tvivl om, hvad denne baronet med hvalrosmoustacher egentlig betød.

Da der var truffet en aftale, vendte Louie sig til mrs. St. Peter. "Vil du ikke med, svigermor? Du har jo ikke været derude, siden vi fik de pragtfulde smedejernsdørbeslag fra Chicago. Vi fandt netop det rigtige sæt hængsler og klinke, sir Edgar, og lod alle de andre lave efter det. Ingen nymodens glasrædsler hos os!"

Mrs. St. Peter sukkede. Scott og Kathleen havde lige ladet sætte glashåndtag på alle dørene i deres nye villa; alligevel var hun vis på, at Louie ikke ville såre dem, – det var kun hans overstrømmende begejstring, der så tit fik ham til at sige taktløsheder.

"Vi har været knusende heldige med at få alle de små ting, netop som de skal være," betroede Louie henrykt sir Edgar. "De kan ikke finde en eneste virkelig fejl ved hele indretningen derude. Jeg kan godt selv sige det, for jeg har kun været tilskuer. Det er nordmanden, min kone og mrs. St. Peter, der har ordnet

det hele. Og vi har," – han lagde kærligt sin hånd på mrs. St. Peters bare arm, – "vi har døbt landstedet. Jeg har allerede bestilt brevpapir med navnet på. Nej, Rosamond, nu kan jeg ikke længer holde tæt. Det vil glæde din far, og din mor vil også synes godt om det. Vi har kaldt landstedet '*Outland*', sir Edgar."

Bomben var sprunget, og Louie trak sig lidt tilbage. Hans svigermoder bed på krogen, – Spilling forstod naturligvis ikke et muk af det hele.

"Glimrende, Louie! En genial idé."

"Ja, ikke sandt! Jeg vidste nok, I ville blive rørt over den." Professoren havde kun vist sin sindsbevægelse ved at trække øjenbrynene i vejret. "Lad mig forklare Dem det hele, sir Edgar," kørte Marsellus på. "vi har opkaldt stedet efter Tom Outland, en genial, ung, amerikansk videnskabsmand og opfinder; han lod sig indrullere i Fremmedlegionen og faldt i Flandern i krigens andet år, da han ikke var mere end tredive. Før denne dreng fo'r afsted til fronten, havde han opfundet Outlands vakuum og konstrueret den skoddedeling, der nu er i færd med at revolutionere luftfarten. Og han havde ikke blot gjort sin opfindelse, men også tænkt på at beskytte den – og det, skønt han ellers var et upraktisk brushoved. Han fik ikke tid til at offentliggøre og udnytte den, – han ligefrem styrtede af til Frankrig og lod vor tids vigtigste opfindelse skøtte sig selv."

Sir Edgars gaffel standsede på halvvejen, og hans ansigt blev lutter forbavselse. "Er det muligt, at De taler om opfinderen af Outlands vakuum?"

Louie strålede. "Om ham og ingen anden! De kender den naturligvis af omtale. Min kone var forlovet med Outland; hun er i virkeligheden hans enke. Inden han rejste til Frankrig,

gjorde han testamente til fordel for hende; alle hans egne slægtninge var døde. Henimod slutningen af krigen begyndte vi at forstå betydningen af det, Outland havde lavet, – jeg er selv elektrisk ingeniør, – vi tilkaldte forskellige sagkyndige og fik opfindelsen flyttet fra laboratoriet til verdensmarkedet. Indtægterne var kolossale, og det er de da endnu."

Louie gjorde en pause for dog at stifte bekendtskab med stegen, før den blev taget ud, og sir Edgar fik lejlighed til at gøre en lille bemærkning: "Jeg har selv gjort tjeneste i luftfartsdepartementet under krigen, i konstruktionsafdelingen, og det er mere end mærkeligt, at jeg nu ved et rent tilfælde får nøjagtige oplysninger om Outland og hans vakuum."

"Outland selv," blev Louie ved, "fik jo ikke meget ud af sin opfindelse, ikke andet end døden og æren. Men vi føler os selvfølgelig i gæld til ham og anser det for vor pligt at anvende pengene i overensstemmelse med hans ønsker. Vi har naturligvis stiftet stipendier her ved hans universitet og andet af den slags ting. Men vort hjem vil vi gøre til et mindesmærke for ham. Hvis universitetet vil tillade det, flytter vi hans laboratorium og alle hans instrumenter derud. Vi har et værelse med hans bøger og malerier, og når hans videnskabelige kollegaer kommer til Hamilton for at få noget at vide om ham, hvad de allerede er begyndt at gøre, så er det hos os ude på 'Outland', de vil finde hans instrumenter og bøger, kort sagt alle de kilder, der inspirerede ham."

"Endog Rosamond," mumlede McGregor ned til sin grønne salat. Han sad og kæmpede med lysten til at fortælle englænderen, at Marsellus aldrig havde set Tom Outland; det

var ham, McGregor, der havde været hans klassekammerat og ven.

Sir Edgar var meget interesseret, men han var også ganske perpleks. Han var kommet til Hamilton for at tale om nogle håndskrifter, der skulle findes i faldefærdige klostre i Spanien, og så havde han næsten glemt dem over den vending, samtalen havde taget. Aviatik var jo hans anden store interesse. Sir Edgar stillede kun få spørgsmål, og hans egne bemærkninger indskrænkede sig som oftest til et enkelt "Å!" Men i hans mund kunne det lille ord betyde højst forskellige ting: ligegyldighed, ivrig udspørgen, deltagende interesse og det nervøse ubehag, en taktfuld mand føler ved at høre på udgydelser af intim og personlig art. Inden de andre var færdige med desserten, tog McGregor en stor cigar frem og tændte den ved et af lysene på middagsbordet, – det mest hårrejsende, han kunne finde på i øjeblikket.

Da de forlod spisestuen, tog St. Peter, der næsten ikke havde sagt et ord ved bordet, sir Edgar under armen og sagde til sin kone: "Undskyld, kære, men vi to skal drøfte nogle historiske spørgsmål." Han trak sin gæst ind i biblioteket og lukkede døren.

Marsellus blev synlig skuffet. Han stod og så længselsfuldt efter dem, som en lille dreng, der er sendt i seng. Louies øjne var skinnende blå, som safirer, ellers var hans ansigt ret farveløst, nærmest makrelgråt. Kun øjnene og de hurtige, iltre bevægelser vidnede om den livslyst, der kogte i ham. Der var intet specielt jødisk i hans fysiognomi undtagen næsen, der dominerede det hele. Den var langt fra grim, men den voksede

ud af ansigtet med rodfast styrke, som et kraftigt egetræ vokser ud af en bakkekam.

Mrs. St. Peter var altid lidt ængstelig for Louie; nu bad hun ham gå med op og se det nye tæppe i hendes soveværelse. Hendes opfordring vækkede ham; han bød hende armen, og de gik ovenpå.

McGregor var nu alene med de to søstre. "Outland, outlandsk," brummede han, mens han så sig om efter et askebæger. Rosamond lod, som hun ikke hørte det, men rødmen på hendes kinder bredte sig lige til ørene.

"Husk, vi skal tidligt hjem, Scott," sagde Kathleen. "du skal jo skrive din leder færdig i aften."

"Du vil da ikke have ham til at arbejde natten med?" sagde Rosamond. "Ind imellem må han da hvile hjernen. Spontane vittigheder bliver altid bedst."

"Å, dermed har det ingen nød," beroligede Scott hende. "hvis jeg ikke uafbrudt holder mig i selen, bliver jeg bare alt for spontan og siger sandheder, som publikum ikke kan lide at høre. For resten er det ikke en leder, jeg skal skrive; det er min daglige lyriske opstrammer til konsortiet; den giver mig fem og tyve i kassen. Temaet er:

> Selv om din lomme er læns for mønt,
> og dit hjerte er fuldt af pigebørn,
> må du alligevel indrømme,
> at den jord, du bander,
> er en ovenud dejlig god gammel klode.
> Bummelum, bum, bum!"

Han smed arrigt cigarstumpen i kaminen. Han vidste jo så inderlig godt, at Rosamond fandt hans artikler og vitser simple.

Hun var lige så kræsen over for litteratur som moderen, skønt hun efter hans mening ikke var halvt så intelligent som hans kone. Nu, da hun var Tom Outlands arving, hadede hun også at høre tale om penge, især om mindre beløb.

Da McGregors havde sagt godnat og var vel ude af huset, greb Scott sin kones arm og trak hende afsted ned til lågen, hvor hans Ford stod, og mens de løb, brast det ud af ham: "Hvad pokker mener han med, at hun i virkeligheden er hans enke? Mener han, at hun er hans virkelige enke eller tværtimod? Bummelum, bum bum!"

3

Næste morgen vågnede St. Peter med det ønske, at en eller anden ville tage hans seng og bære ham fra det nye hus over i det gamle. Men det var søndag, og den dag spiste hans kone altid frokost sammen med ham. Der var ingen vej udenom; de ville mødes i al venskabelighed.

Da han kom ind i spisestuen sad Lillian allerede ved bordet og tragtede kaffen.

"God morgen, Godfrey, jeg håber, du har haft en god nat." Tonen antydede, at han ikke havde fortjent den.

"Udmærket. Og du?"

"Jeg havde i hvert fald en god samvittighed." Hun smilede mildt bedrøvet til ham. "Hvor kan du dog få dig selv til at være så uelskværdig i dit eget hus?"

"Men kære ven, jeg lagde mig til at sove i den glade tro, at jeg ikke havde sagt noget galt i aftes."

"Nej, for du sagde slet ingenting. Du fryser hver gnist af liv ihjel med din misbilligende tavshed."

"Det synes jeg aldeles ikke, jeg gjorde i aftes. Marsellus var i hvert fald spillevende. Min tavshed afficerede ham ikke det mindste; han lagde slet ikke mærke til den."

"Han er for høflig til at vise det, men han føler det alligevel. Han er meget fintfølende, men han forstår at beherske sig."

St. Peter lo. "Det er noget vrøvl, Lillian! Hvis han var fintfølende, kunne han simpelthen ikke bemægtige sig samtalen, som han altid gør. Det har mindre at sige, når middagen er hos os, men jeg hader at se ham bære sig sådan ad i andre menneskers hjem."

"Vær nu retfærdig, Godfrey. Du ved jo godt, at hvis du havde begyndt at tale om Spanien og dine historiske studier, ville Louie have været lutter begejstring. Ingen er stoltere af dig end han."

"Netop derfor har jeg altid tiet stille. Opmuntringer kan blive for sagkyndige – i hvert fald for overstrømmende."

"Der har vi det. Du tænker kun på dig selv! Du vil ikke give ham lov til at drøfte det, der interesserer dig, og du bliver irriteret, når han taler om det, der interesserer ham."

"Jeg indrømmer, at jeg ikke kan holde ham ud, når han taler om Outland. Om Tom naturligvis, ikke om det forbistrede landsted. At han kunne finde på at kalde det op efter ham! Sådant noget er mig ufatteligt. Og at Rosamond ville være med til det! Jeg kalder det uforskammet frækhed."

Mrs. St. Peter rynkede eftertænksomt brynene. "Jeg kunne jo nok tænke mig, du ikke ville synes om det, men de var så glade ved den idé, og bevæggrunden var da både fin og ædel."

"Visvas, Lillian! Outland trænger ikke til deres ædelmodighed. De har fået alt det, han burde have haft, og det mindste, de kan gøre for ham, er at tie stille med det; i stedet for bralrer de det ud til højre og venstre og tilegner sig ham som deres bedste aktiv. Det kommer alt sammen af, min ven, at visse folk ynder blomstrende stil, andre ikke. Tidligere plejede du heller ikke at ynde den. Og må jeg så få en kop kaffe til!"

Hun fyldte hans kop igen og rakte ham den tværs over bordet.

"Smukke hænder," mumlede han og så kritisk på dem, da han tog den; "du har altid haft smukke hænder, Lillian."

"Tak, min ven! Ja, jeg hader ordskvalder og sprogblomster, når de skal dække over, at der er noget, der mangler, og breder sig på dette nogets plads; men jeg har aldrig haft noget imod det, du kalder sprogblomster, når de er tegn på frodighed. Så er det jo ikke andet end lidt stærke farver."

"Men der er også mennesker, der ikke ynder stærke farver; de bliver trætte af dem." Han lagde servietten pænt sammen og rejste sig: "Nu må jeg over til mit skriveri."

"Å, vent lidt, Godfrey! Du har aldrig tid til at tale med mig. Sig mig en gang, når blev det egentlig god tone imellem mennesker, at en mand ikke åbent og ærligt må tilstå, at han elsker sin kone og sit hjem og er glad over at have haft lykken med sig i livet?" Mrs. St. Peter havde øjensynlig tænkt over det spørgsmål før.

"Det er længe siden. Jeg tror, vi må helt tilbage til riddertiden, til kong Arthur og ridderne om det runde bord. Det var i hvert fald på den tid, menneskene fik følelsen af, at en mand burde øve stordåd, men ikke prale af sine bedrifter, og sangerne nævnede ikke deres dames navn, men kaldte hende Phyllis eller Nicolette, når de lovpriste hendes skønhed. Der er noget smukt i det, en idé! Gem dine dybeste følelser i dit hjerte! Det holder dem friske."

"Orientalske folkeslag havde jo ingen riddertid, de behøvede den heller ikke," bemærkede Lillian. "Og nu dette forbehold, er det ikke i bunden en slags praleri, opblæst forfængelighed?"

"Forfængelighed? Alt er forfængelighed, min ven, det har jeg aldrig nægtet. Men nu må jeg afsted; – jeg ville såmænd ønske, jeg var halvt så stilfuld og korrekt som du. Men det ligger nu en

gang ikke for mig at være svigerfader. Det er dig, der holder spillet gående, og det påskønner jeg i højeste grad."

"Måske kommer det af, at du ikke fik den svigersøn, du ville have," sagde hans kone og rejste sig også. "og han var dog heller ikke bange for at bruge stærke farver."

Professoren svarede ikke på dette angreb. Lillian havde altid været skinsyg på Tom Outland. Men da han gik ud af døren, tænkte han på, at mennesker, som virkelig gifter sig af kærlighed og bliver ved med at være forelskede, alligevel altid løber panden imod et eller andet, som brat eller gradvis forskubber forholdet. Det kan være børnene eller næringssorger – undertiden et nyt sværmeri. I deres eget tilfælde havde det besynderligt nok været hans elev Tom Outland.

St. Peter havde truffet sin kone i Paris, da han ikke var mere end fireogtyve og skrev på sin doktordisputats. Hun studerede også ved universitetet der. Franskmændene antog hende for englænderinde på grund af hendes blonde hår og smukke teint. Hun var ubeskriveligt indtagende og fuld af ånd, – ånd er for øvrigt ikke det rette ord, varebetegnelsen er falsk. Hvad hun sad inde med, var et rigt udstyret naturel, der følsomt og modtageligt afspejlede alt, hvad der mødte hende i livet og kunsten, og hendes sympatier og antipatier var så stærke, at de ofte stod i fuldkomment misforhold til de ganske ubetydelige ting eller personer, hun havde kastet dem på. Før deres ægteskab og mange år efter var Lillians fordomme og spådomme den store fornøjelse i St. Peters liv. Hvad enten det drejede sig om mennesker eller kunst, var de altid instinktive og ubegrundede, men næsten altid rigtige. Da han tog det

første embede, der blev ham tilbudt, for straks at kunne gifte sig, og blev professor i europæisk historie ved universitetet i Hamilton, blev han udelukkende henvist til sin hustrus selskab. De fleste af de andre professorer var meget ældre end han og stod desuden langt under ham i lærdom og verdenserfaring. Den eneste virkelige videnskabsmand iblandt dem var dr. Crane, professor i fysik. St. Peter talte ofte med ham, skønt han ikke havde andre interesser end sit fag og som menneske både var småtskåren og utiltalende. For år tilbage var Crane blevet angrebet af en alvorlig sygdom, der viste sig uhelbredelig og med mellemrum tvang ham til at lade sig operere. St. Peter havde altså absolut ingen ven, Lillian kunne kaste sin skinsyge på, før Tom Outland kom; hans naturel og ungdomsoplevelser havde gjort ham særlig skikket til at hjælpe St. Peter med bogen om de spanske vovehalse.

Da professoren var lige ved døren til sit gamle hjem, kom han i tanker om, at han måtte træffe en ny aftale med værten; ellers risikerede han, at huset blev lejet ud bag hans ryg. Han vendte om og gik igennem byen ud til arbejderkvarteret med alle Ford-udsalgene og fandt sin værts lille legetøjshus; det lå på en skrænt; kælderetagen var af røde mursten, og facaden var næsten skjult af humleranker. Gamle Appelhoff sad på en bænk uden for døren og bandt koste. En af hans små indtægter var at dyrke gyvel til kosteris. Ved siden af ham sad hans hund, grævlingen Minna.

St. Peter forklarede ham, at han gerne ville blive boende i det tomme hus og betale den sædvanlige husleje hver måned. Appelhoff blev lidt gnaven over så stor upraktiskhed. "Jeg ville gerne vise Dem en villighed, professor St. Peter, men der er

flere, der allerede har set på huset, og jeg kan ikke stå mig ved at miste et års leje for at lade Dem blive boende en måned eller to. "

"Det følger af sig selv, fred, men så lejer jeg huset for et helt år. Jeg vil helst have min nye bog færdig, før jeg flytter."

Fred så endnu lidt ubestemt ud. "Jeg må først have talt med assuranceagenten. Forsikringen lyder på et beboet hus."

"Han vil sikkert ikke gøre indvendinger. Kom nu og vis mig haven! Hvor har De dog mange æbler og modne pærer!"

"Jeg holder ikke af træer, der ikke bærer frugt," sagde den gamle mand med et lunt smil; han tænkte på professorens golde busketter og på al den gode jord, der lå der til ingen nytte bag hans havemur.

"Hvad mener De da om lindetræer?"

"Å, blomsterne er gode for hovedpine."

"De ser ellers ikke ud til at lide af hovedpine, Fred."

"Det gør jeg heller ikke, men min kone havde altid ondt i hovedet."

"Er De ikke meget ene nu uden hende, Appelhoff?"

"Å nej, hr. professor; jeg savner hende naturligvis, men egentlig føler jeg mig ikke alene." Den gamle mand lod hånden gå hen over sine skægstubbe. "Jeg har jo Minna, og hun er næsten som et menneske; og så har jeg så mange ting at tænke på."

"Har De virkelig? Fornøjelige tanker, håber jeg?"

"Å, det ene med det andet. Da jeg var ung og boede i det gamle land, måtte jeg slide hårdt i det for at få penge nok til at gifte mig, og jeg havde aldrig tid til at tænke. Da jeg så kom herover, blev det bare til endnu mere slid derude på gården for

at klare høsten og afdragene; jeg sled som et bæst. Nu kan jeg tage det med ro og har tid nok til at sidde og tænke over det alt sammen."

St. Peter lo. "Det er det, vi alle stræber efter, Appelhoff. Jeg lejer Deres hus, bare fordi jeg vil have et sted, hvor jeg kan sidde og tænke. God morgen."

Han gik hjem til sit gamle hus gennem folkeparken, og der så han sin professionelle rival og fjende, professor Horace Langtry, der gik sin sædvanlige søndagsmorgentur, elegant klædt – *english style* – han købte altid sine klæder i London, hvor han tilbragte sine sommerferier – med crickethue af en lidt mærkelig facon og stok med elfenbenshåndtag. I tyve lange år havde de to kollegaer sjældent vekslet andre ord end et køligt "god morgen". Da Langtry blev ansat ved universitetet, så han ud som en ren dreng, med brune krøller og så pigerøde kinder, at studenterne kaldte ham "Lily Langtry". Han ligner en baby i stort format, øjnene var runde, hagen var rund, og kinderne var både runde og røde. Årene havde ikke forandret ham ret meget, når undtages, at krøllerne nu var grå, kinderne stærkt røde og mundvigene lidt hængende, – babyen var pludselig blevet gammel og var af den grund yderst misfornøjet med tilværelsen.

Da den yngre mand så St. Peter, gjorde han kort omkring ad en sidevej, men professoren indhentede ham.

"God morgen, Langtry! Nu er elmene da endelig blevet ordentlige træer. De er vokset et godt stykke, siden vi to kom hertil."

Dr. Langtry drejede sin rødmossede hage lidt til venstre over sin høje flip. "God morgen, dr. St. Peter. Jeg har virkelig ikke

lagt videre mærke til elmetræerne; men de står jo meget godt."

St. Peter nåede op på siden af ham. "Der er sket store forandringer her, Langtry, og de har ikke været lige gode allesammen. Har De heller ikke lagt mærke til den forskel, der er mellem studenterne før og nu, taget under et naturligvis, det er en helt anden slags, vi nu immatrikulerer?"

Den glatbarberede hage gled i leje igen, og den anden professor i europæisk historie glippede lidt med øjnene. "I hvilken henseende mener De?"

"I alt, hvad der angår karakter og idealitet. Vi har studenter nok, men de er gennemgående et tarveligt folkefærd."

"Synes De det? Jeg har et helt andet indtryk." Temperaturen imellem de to kollegaer stod stadig på frysepunktet. En kirkeklokke ringede. Langtry klarede op: "Undskyld, dr. St. Peter, men jeg må gå, jeg skal i kirke."

Professoren trak let på skuldrene. "Lad mig endelig ikke opholde Dem, Langtry. *Quelle folie!*"

Langtry fo'r afsted, men vendte sig i farten halvt om med et ulastelig høfligt: "De tager mig det forhåbentlig ikke ilde op."

St. Peter vinkede afværgende med hånden og lod kirkegængeren gå sin gang. Selv slentrede han langsomt videre i det varme septembersolskin og undrede sig over, at Langtry ikke kunne indse, hvor latterligt det var, at de gik her år efter år og stadig havde et horn i siden på hinanden. De havde altid haft stik modsatte anskuelser om alt, hvad der angik universitetet og dets styrelse, og til sidst var det næsten blevet en embedspligt at overliste og spænde ben for hinanden.

Da unge Langtry kom til Hamilton, hed det sig, at hans speciale var Amerikas historie. Hans onkel var formand i

universitetsbestyrelsen og havde stor politisk indflydelse i staten. Man kunne ikke komme uden om ham, når det gjaldt om at sikre universitetet det nødvendige officielle tilskud af statskassen. Langtry var tory af livsanskuelse og meget engelsk, både i ord og i væsen. Hans forelæsninger var kedelige, og studenterne kunne ikke lide ham. Universitetet brugte alle mulige lokkemidler for at gøre hans timer populære. Fordringerne i kursorisk læsning blev gjort så lempelige, at en student faktisk kunne læse så godt som alt, hvad der var skrevet i U.S.A., og give det op som amerikansk historie. Man sagde, han kunne læse "The Scarlet Letter" og "Tom Sawyer" og opgive dem som så og så mange sider om koloniernes historie eller Missouri-overenskomsten. St. Peter kritiserede denne sløjen af skarpt, både i fakultetsmøderne og over for bestyrelsen, og naturligvis lod "madame Langtry" ham undgælde for disse angreb. Medens professoren nød sit andet sabbatår i Spanien, lykkedes det næsten Horace Langtry og hans onkel at få ham skubbet helt ud. Deres muldvarpearbejde gik så stille af, at St. Peters gamle elever rundt om i staten først i den ellevte time fik færten af, hvad der gik for sig, men så lod de også embeder og forretninger skøtte sig selv i et par dage og kom i dusinvis ind til Hamilton, hvor de reddede situationen for ham. Hans modstandere havde dog haft så stor magt, at professoren ikke turde ansøge om sit tredje sabbatsår, men nøjedes med en forlænget sommerferie i stedet for. Langtrys onkel havde angrebet ham, fordi han brugte en friere arbejdsmetode side om side med sine forelæsninger og udgav bøger, der gik uden for lærebøgernes sædvanlige begrænsning.

Da Langtry mente, at hans upopularitet skyldtes hans fag, blev der oprettet et nyt professorat til ham. Der kunne jo imidlertid ikke være to, der læste over den europæiske historie, og derfor udnævnte bestyrelsen ham til professor i renæssancens historie eller, som St. Peter udtrykte det, gav ham et historisk renæssanceprofessorat. I de senere år var Langtry også blevet mere populær, men rigtignok af grunde, der intet havde at gøre med hans forelæsninger. Den nye generation af bondestudenter, som nu i stort antal fyldte auditorierne, blev imponeret af hans væsen, og ad den vej fik han stor indflydelse. De fodboldspillende landmandssønner, som havde rigelige lommepenge, men ikke havde begreb om manerer eller klæder, slap let over alle vanskeligheder ved at bruge Langtry som forbillede. Flere gange havde han haft en flok studenter med på sine sommerrejser til London, og de var altid ovenud begejstrede, når de kom hjem igen. Han indførte også en kammeratlig tone ved universitetet, som slog godt an. Bestyrelsen varetog hans tarv, og det samme gjorde de læreanstalter, der sorterede under den. Hans stilling i fakultetet var nu lige så god som St. Peters egen, og det var professoren en gåde, at han stadig var så ømfindtlig.

Hvorfor i alverden skulle de dog fortsætte striden? Da de var unge, kæmpede de for stilling og eksistens; men nu var de ikke unge mere; det var ikke sandsynligt, at nogen af dem ville blive forflyttet til et større embede. Hvorfor kunne Langtry dog ikke se, at kampen var uafgjort, – og at de begge to var kommet til kort?

4

En mandag eftermiddag trak St. Peter sig tidligt tilbage til sit studereværelse og kastede sig på puffen, dødtræt af formiddagens universitetsarbejde. Han fandt altid årets første uger særlig anstrengende; der var så meget åndsfortærende slid ved siden af de daglige forelæsninger og alle de nye studenter; timelange fakultetsmøder, hvor næsten ingen sagde sin ærlige mening, og den evindelige kamp for at holde videnskabens fane højt og hindre de yngre professorer, som så så forfærdelig meget på deres egen fordel, i at bortforpagte hele institutionen til gymnastikforeninger eller til landbrugs- og handelsskoler, der favoriseredes og opelskedes af de lovgivende myndigheder.

Septemberheden tog også på ham. Han ønskede blot at være ude på søen hver eneste dag – aldrig var den så smuk som sidst i september. Han lå med lukkede øjne og hvilede ud i mindet om en efterårsblå vandflade, da han hørte en let banken på døren og så sin datter Rosamond træde ind; hun var meget smuk i en lilla silkedragt, der stod fortræffeligt til hendes teint og understregede, at kindernes lød i virkeligheden havde en tone af varmt lavendelblåt. Under det lave loft syntes hendes skikkelse meget høj, en smule fortegnet, som hendes fader så ofte fandt. Folk i almindelighed lagde kun mærke til hendes strålende teint, mundens bløde bue og øjnenes mysterium. Tom Outland havde kun haft blik for det, og han var dog en ung mand, som så en hel del.

"Forstyrrer jeg dig i noget vigtigt, far?"

"Nej, slet ikke, min ven. Sæt dig ned!"

På skrivebordet så hun et hjørne af et ark papir med en håndskrift, der ikke var hendes faders – men en andens, som hun kendte rigtig godt.

"Her er ikke mange stole at vælge imellem," lo hun. "Far, jeg kan ikke lide, at du har sådant et arbejdsværelse. Det er virkelig ikke passende."

"Men meget bekvemmere end at bryde op og flytte ind i nye forhold, Rosie. Et arbejdsværelse er som en gammel sko; hvor slidt den end er, er den meget bedre end en ny."

"Det er netop det, jeg kommer for i dag." Rosamond fulgte et hul i stråtæppet med spidsen af sin parasol. "Må jeg ikke få lov til at bygge dig et lille studereværelse i gården bag det nye hus? Jeg har planen fiks og færdig, og du skal slippe for at tænke på noget som helst."

"Tak, Rosamond! Det er meget sødt af dig at tænke på det. Men lad det blive ved planen – det er det bedste. Sådan er det med så mange ting. Foreløbig vil jeg arbejde videre her. Det er meningsløst, men det passer nu mig. Vanen har så meget at sige for ens arbejde."

"Med Augustas gamle ting flydende overalt – med de støvede gamle stativer? Hvorfor fik hun dog ikke dem af vejen i det mindste?"

"Å, de har ret til at være her – lang tjenestetid, forstår du. Jeg kunne ikke lide at se dem i en affaldsdynge ved vejkanten. De minder mig om den tid, da I var små piger, og jeres første selskabskjoler hang på dem, når jeg sad her og arbejdede om aftenen."

Rosamond smilede – uforstående. "Far, gør nu ikke løjer! Jeg er kommet for at tale om noget alvorligt – og det er meget

svært. Du ved nok, jeg er lidt bange for dig." Hun sænkede de mørke, besnærende øjne.

"Bange for mig? Aldrig!"

"Jo, når du er sarkastisk. Det må du ikke være nu. Far, – vel? Louie og jeg har tit talt om det. Det sårer os. Han har ofte været lige ved at buse ud med det, men jeg har holdt ham i tømme. Du er ikke altid tilfreds med Louie og mig. Selvfølgelig var det udelukkende Louies energi og tekniske viden, der fik gjort Toms opfindelse så indbringende på verdensmarkedet, men vi finder alligevel ikke, vi har ret til hele udbyttet. Vi synes, du skulle lade os sætte en bestemt sum fast for dig, så du kunne tage din afsked fra universitetet og bruge al din tid til videnskabeligt arbejde. Det ville Tom også have ønsket."

St. Peter sprang op – med den lette spændstighed, der altid var tegn på stærk nervøsitet – skråede over til vinduet, der stod på vid gab, og trak det halvt til. "Min kære pige," sagde han afgørende, da han igen havde vendt sig om imod hende, "jeg kunne umuligt tage Outlands penge."

"Hvorfor ikke? Du var hans bedste ven i verden, han skyldte dig mere end noget andet menneske, og han var fortvivlet over at se dig lænket til det universitetsslid. Han beundrede dig, og intet ville have glædet ham mere end at hjælpe dig til at få det arbejde gjort, som du kan gøre bedre end alle andre."

"Men han er død, og der stod ikke et ord om mig i hans testamente, så du har ingenting at bygge din smukke teori på. Det er ubeskrivelig sødt af dig og Louie, og jeres gode vilje glæder mig naturligvis."

"Men Tom var så upraktisk, far. Han troede jo ikke, det hele ville betyde mere end rigelige nålepenge til mig, hvis han

overhovedet tænkte på den side af sagen. Jeg ved det ikke, han har aldrig talt til mig om det."

Der kom et glimt af humor i St. Peters øjne. "jeg er slet ikke sikker på, han var så upraktisk. Mens han gik og eksperimenterede med den luftart, sagde han en dag til mig, at den måske var en formue værd. Ganske vist ventede han ikke for at se, om formuen var deri eller ikke, men det hang sammen med en helt anden side af ham. Jeg tror, han var på det rene med, at opfindelsen betød penge, og det var hans ønske, at du skulle have dem – med ham eller uden ham."

Den unge kvindes ansigt blev uroligt.

"Også hvis jeg giftede mig?"

"Han ønskede dig alt, hvad der ville gøre dig lykkelig."

Hun åndede befriet op. "Det har Louie gjort. Det eneste, der gør mig urolig, er, at jeg så bestemt føler, du burde have nogle af pengene, – at han ville ønske det. Han var så fyldt af taknemmelighed, følte så dybt, hvor meget han skyldte dig."

Hendes fader rejste sig igen med den beherskede nervøse bevægelse. "En gang for alle, Rosamond, beder jeg dig forstå, at han ikke skyldte mig mere, end jeg skyldte ham. Intet støder mig så meget som at høre en af min familie tale, som om vi havde gjort noget særligt for den unge mand, opdaget ham, opklækket ham. Livet igennem har jeg været lærer, og kun en eneste gang har jeg mødt en virkelig ejendommelig begavelse; uden den oplevelse ville jeg have anset mine bedste år for at være spildte. Og mellem mig og Tom Outland kan der aldrig blive spørgsmål om penge. Jeg kan ikke forklare dig, hvad jeg føler, men det ville på en eller anden måde besudle mine minder om ham og gøre denne episode i mit liv lige så

dagligdags som alle andre. Og det ville være et stort tab for mig. Jeg afslår dit tilbud af ren og skær egoisme; mit venskab med Outland er det eneste, jeg ikke vil have i berøring med noget vulgært."

Hans datters udtryk var forlegent og en smule fornærmet.

"Undertiden tror jeg," hviskede hun, "du synes, jeg heller ikke skulle have taget hans penge."

"Du havde intet valg. Han havde selv bestemt, at du skulle arve ham. Din forbindelse med ham var af social art og afhængig af samfundslovene, og de er baserede på ejendom. Min var noget helt andet, og der var ingen materiel klausul i den. Han bemyndigede dig til at realisere hans ønsker, og jeg indser, du har et stort ansvar – blot ikke over for mig. En anden sag er det naturligvis med Rodney Blake, hvis han nogen sinde skulle vise sig. I bliver vel ved at gøre forespørgsler om ham?"

"Det tager Louie sig af. Han har gjort efterforskninger og afvist flere bedragere."

"Så er der jo også Toms andre venner. Cranes for eksempel."

Rosamonds ansigt stivnede. "Jeg vil ikke plage dig med Cranes, far. Vi skal nok tage os af dem; men mrs. Crane er ubeskrivelig simpel, og hun støttes af sin broder, Homer Bright, der er en skrækkelig vinkelskriver. Du forstår nok, hvad det vil sige."

"Ja vist! Han var omtrent den største distanceblænder, jeg nogen sinde har truffet mellem studenterne."

Rosamond rejste sig for at gå. "Jeg ønsker dig al tænkelig lykke, mit barn," fortsatte St. Peter, "og det gjorde Tom også. Det er kun unge mennesker som du og Louie, der har glæde af penge. Og der er nok til at dække ethvert krav, selv om

forpligtelsen nærmest er en følelsessag. I vil ikke fortryde det, hvis I er generøse over for mennesker som Cranes."

"Tak, far. Jeg skal ikke glemme det." Rosamond gik ned ad den snævre trappe – en svag duft af lavendel og violrod blev længe stående i luften – og hendes fader lagde sig igen på puffen. "Et lille vink om Cranes vil være nok," tænkte han.

Han forstod aldeles ikke sin ældste datter. Han mente for øvrigt heller ikke, han forstod Kathleen; men han vidste dog i reglen, hvordan hun ville føle og dømme, og hun havde altid trængt mere til hans beskyttelse end Rosamond. Da hun studerede ved universitetet, havde han tit set hende skrå over pladsen alene; hun gik foroverbøjet og kæmpede sig frem imod blæsten, muffen dækkede for ansigtet, og den snævre kjole svøbte sig tæt om hende. Der var noget alt for tappert, også noget "jeg-kan-ikke-klare-det-alene" over hendes hurtige gang og fikse lille hoved; han kunne ikke lide det, det skar ham i hjertet. Så plejede han at kalde på hende og indhente hende, for at hun skulle tage hans arm og blive blid og føjelig igen.

Hun havde været meget flinkere end Rosie, og i tegnetimerne malede hun nydelige akvareller, især portrætter. Flere skitser af ham selv lignede slående; en i hvert fald var professoren lyslevende. Moderen havde hun aldrig været heldig med. Hun havde prøvet gang på gang, men udtrykket blev altid for strengt, overlæben blev længere, end den så ud til at være, næsen for lang og skarp, og Lilians smukke teint blev død og gipsagtig under datterens pensel. "Nej, jeg synes virkelig ikke, mor ser sådan ud," plejede hun at sige og gøre et lille irriteret kast med hagen; "selvfølgelig ikke! Men det kommer sådan af sig selv." Søsteren havde hun malet mange gange; alle skitserne

var sentimentale og uægte, skønt Louie Marsellus påstod det modsatte. Universitetets tegnelærer havde tit foreslået Kathleen at tage til kunstakademiet i Chicago og tegne efter levende model, men hun havde altid svaret: "Nej, jeg kan ikke male andre end far, og ham kan jeg ikke engang få helt levende."

"Det eneste ualmindelige ved Kitty," plejede faderen at sige til sine venner, "er, at hun finder sig selv ganske almindelig. I vore dage tror de kvindelige studenter, der har gnist af evner, straks, de er noget ualmindeligt og mærkværdigt."

Skønt der var noget egensindigt i Kathleens lille kast med hagen, havde faderen altid kunnet tale hende til fornuft; kun en eneste gang havde hun vendt det døve øre til; det var, da hun kort efter Rosamonds forlovelse med Tom meddelte, at hun havde i sinde at gifte sig med Scott McGregor. Scott var ung; han havde lige fået foden indenfor som journalist, og hans gage var ikke stor nok til at gifte sig på. St. Peters håbede, at denne kendsgerning ville bremse de unge menneskers iver; men kort efter forlovelsen begyndte Scott at skrive sine daglige lyriske opstrammere til et aviskonsortium.

De blev straks en succes, og hans indtægter steg, så han fik råd til at gifte sig. Professoren havde håbet på et bedre parti for Kitty. Han var ingen snob; han kunne godt lide Scott og havde også tillid til ham; men han vidste, at Scott var et menneske, som folk er flest, og Kitty havde nu og da vist glimt af noget ganske andet. Hendes fader troede, at en betydeligere mand ville have gjort hende lykkeligere. Hun ville imidlertid intet høre, og det mærkelige var, at efter flere dages forløb holdt hendes moder med hende. St. Peter havde en svag mistanke om, at det var mere for Rosamonds end for Kathleens skyld;

Lillian tog sig altid særligt af Rosamonds affærer, men denne gang kunne han ikke få i sit hoved, hvordan Kittys giftermål skulle blive til gavn for Rosamond. "Rosie er dig selv op ad dage," sagde han en dag til sin kone, "men du forkælede ikke dig selv i hendes alder, som du nu forkæler hende."

5

Det var en ægte septemberformiddag, varm, blæsende, gylden, med duft af modne druer og tørre vinstokke i luften og søen bølgende og blå langt ude i horisonten. Scott McGregor kom hurtigt ind på universitetspladsen; et par skridt foran ham gik mrs. St. Peter, der åbenbart skulle samme vej som han. Han løb efter hende.

"God dag, Lillian! Skal du ha' fat i professoren? Jeg også. Jeg vil ha' ham med ud at svømme; jeg pjækker den i dag. Skal vi gå indenfor og høre slutningen af hans forelæsning, eller skal vi sætte os herude og slikke solskin?"

"Lad os gå hen til døren og lytte. Hvis det ikke lyder interessant, kan vi jo gå ud igen og sætte os her."

"All right! Jeg kom så tidlig for at høre lidt af forelæsningen. Det er jo seniorholdets time, ikke?"

De gik ind i forhallen og standsede uden for auditorium nr. 17. Døren stod på klem, og en af studenterne talte. Da han tav, hørte de professorens svar.

"Nej, Miller, jeg tror ikke meget på naturvidenskaben som en fase af menneskehedens udvikling. De eksakte videnskaber har givet os en masse sindrigt legetøj; det drager opmærksomheden bort fra de virkelige problemer, og da disse problemer er uløselige, burde vi vel være taknemmelige over at blive optaget af noget andet. Men det er en kendsgerning, at menneskesindet, det egentlige, individuelle i mennesket, aldrig er blevet interessantere ved at sysle med de gamle gåder, selv om de reduceres til ingenting. Naturvidenskaben har ikke skænket os noget nyt at undres over, intet ud over den rent

overfladiske forbavselse, vi føler over for behændighed og taskenspillerkunster. Den har ikke givet os rigere glæder, som renæssancen gjorde, heller ikke nye synder, ikke en eneste! Ganske vist slår den en streg over de gamle. Nu er det laboratoriet og ikke det Guds lam, som udsletter verdens synder. De må indrømme mig, at der ikke står gru af en fysiologisk synd. Menneskeheden havde bedre kår i de dage, da endog den prosaiske ernæringsakt kunne få et syndens storhedsskær over sig. Jeg tror ikke, man hjælper mennesker ved at gøre deres opførsel til noget ganske ligegyldigt; nej tværtimod, man gør dem fattigere ved det. Så længe hver eneste mand og kvinde, der påskedag stimlede sammen i katedralerne, hver for sig følte sig som hovedperson i et mægtigt drama over for Gud med alle de strålende engle på den ene side og mørkets og syndens magter på den anden, var livet rigt. Kongen og tiggeren havde samme håb om at opleve mirakler, prøvelser og åbenbaringer. Det er troen på mysteriet og på værdien af ens eget personlige lille Jeg, der gør mennesker lykkelige. Det gør os lykkelige at omgive vort materielle behov og vore fysiske instinkter med så megen pomp og højtidelighed som muligt. Det er kunsten og religionen, – i sidste instans er de naturligvis et og det samme, – der har skænket mennesket den eneste virkelige lyksalighed, han nogen sinde har ejet.

Moses lærte betydningen af dette ved det ægyptiske hof, og da han så hurtigt som muligt ville forvandle en befolkning af trælle til et frit folk, opfandt han et fint udtænkt ceremoniel, der gav menneskene følelsen af højhed og formål. Enhver handling fik fantasifuldt perspektiv. At klippe sine negle blev en

religiøs ceremoni. De kristne teologer bearbejdede Mosebøgerne som store kunstnere og opnåede en pragtfuld virkning ved kraftig beskæring. De gjorde scenen mere vidtfavnende og lagde større vægt på mysteriet, og de kastede alt lyset på nogle få synder af stor dramatisk værdi, – kun syv, husker De nok, og af dem kun tre, som man bliver slave af for bestandig. Efter teologerne kom kunstnerne og byggede domkirker, – bygmestre og billedhuggere, malere og glasarbejdere. De kunne godt uden profanation have ændret den gamle bøn lidt og sagt: *Ske din vilje, som i Himlen, således og i Kunsten*. Hvorledes kan den for øvrigt nogensteds ske som i Himlen? Men timen er vist ude. Næste uge kan De fortælle mig, hvad naturvidenskaben efter Deres mening har gjort for os, Miller, ud over det, at den har gjort os livet en del bekvemmere."

De unge mænd forlod auditoriet en for en, og mrs. St. Peter og McGregor gik ind til professoren.

"Jeg kom egentlig herover for at få dig med til elektrikeren, Godfrey, men nu må det hellere vente. Scott vil køre dig ud til søen, og vejret er alt for godt til at sige nej."

"Vognen holder udenfor, doktor; vi kan køre Lillian hjem først, og du kan hente dit badetøj. Vi hørte noget af din forelæsning før; det er mig stadig en gåde, hvordan du klarer dig med metodisterne."

"Jeg håber blot, han ikke vil få ubehageligheder, Scott," sagde Lillian, da de gik ud af porten. "gid han dog ikke ville tale til de tykhoveder, som om de var fornuftvæsener! Det trækker dig ned, Godfrey, og gør mig helt flov."

"Jeg var lidt vidtløftig i dag. Skade, I netop skulle høre det! Der er en fyr på det hold, Todd Miller, som slet ikke er så tosset,

og han ægger mig til polemik."

"Alligevel er det under din værdighed at tænke højt i den forsamling," mukkede hans kone. "det er ikke helt god tone."

"Tak for vinket, Lillian! Jeg skal aldrig gøre det mer."

Scott kørte ud til søen på små tyve minutter og standsede lige ud for den stump strandbred, St. Peter havde købt for mange år siden; det var kun en lille sandet trekant, der skar sig ud i søen med et badehus og syv forblæste fyrretræer. Scott måtte mase lidt med bilen, og professoren var klædt af og i vandet længe før ham.

Da McGregor endelig var færdig til at springe i, var hans svigerfader allerede langt ude; han svømmede med armbevægelser og holdt hoved og skuldre højt over vandet. På hovedet havde han en gummihue med skygge; – han købte dem i dusinvis i Frankrig og tog dem med hjem; den var cinnoberrød og virkede næsten som en forlængelse af hans legeme, armene og ryggen var jo terrakottarøde efter en sommer i søen; det mørkeblå vand gjorde både hovedet og de kraftige arme dobbelt røde. Det var en meget malerisk hue, og professorens hoved syntes kobberforhudet, lille og spillevende som krigerhovederne på Parthenonsfrisen under deres tætsluttende arkaiske hjelme.

Ved femtiden var St. Peter og McGregor igen i klæderne og lå nu i sandet og røg med frakkerne godt stoppet ind om benene. Pludselig brast Scott i latter.

"Å professor, jeg kom til at tænke på din engelske ven, sir Edward Spilling; dagen efter middagen hos jer, kom han op til mig på redaktionen for at få nogle oplysninger, du havde været for beskeden til at give ham. Da han var ved at gå, faldt han i

staver over et af de slagord, jeg har hængt op over mit skrivebord. 'Mas på!' står der. 'Må jeg tillade mig et spørgsmål,' sagde han, 'hvorfor slår De ikke den plakat op på døren? Jeg har aldrig set nogen anden måde at slippe ind på.' De bliver da aldrig klogere vel? Han tog virkelig med Marsellus ud til landstedet og lod, som det morede ham. Doktor, du vil da vel ikke give dem lov til at opkalde det efter Tom?"

"Min kære dreng, jeg ser ikke, hvordan jeg skulle bære mig ad med at hindre det."

"Men du synes ikke om ideen, vel?"

Professoren tog en ny cigaret og gav sig god tid med at tænde. Da han endelig havde fået ild i den, vendte han sig om på siden og så på McGregor. "Scott, du må kunne indse, at jeg ikke kan give Louie råd. Han er fuldkommen konsekvent. Louie er langt mere generøs og almenindstillet end jeg, og min smag er ham en gåde. Det ville også være en smule taktløst af mig at drøfte hans forhold med dig."

"Det forstår jeg så godt. Jeg er også ked af, at han altid irriterer mig; du ved ikke, hvor tit jeg har lovet mig selv, at jeg ikke vil ærgre mig over ham, men jeg gør det alligevel." Scott tog piben ud af munden og lå længe tavs; øjnene dvælede ved det gyldne lys over vandspejlet og over mågernes vinger, når de fløj forbi; udtrykket var tankefuldt, næsten sørgmodigt. Scott var en køn ung mand med lyst, solbleget hår, skinnende hvide tænder og smukke øjne, der var lidt bistre, når han ikke lige lo af fuld hals; munden var lille og fintformet, med nervøse trækninger i krogene. Som oftest var der noget tungsindigt og misfornøjet over det unge ansigt. Professoren havde megen sympati for ham; Scott var for god til sit arbejde. Han havde

været henrykt, da hans daglige dosis opmuntring og hans "opstrammende" artikler slog an, fordi det satte ham i stand til at gifte sig. Nu kunne han sælge så mange opmuntrende artikler om alt mellem himmel og jord, som han havde tid til at skrive, men han var blevet led ved dem. Scott havde tidligt sat sig et højt mål og følte nu dybt, at han spildte tid og talent på sit nuværende job. Den nye digterskole irriterede ham, og han blev ganske syg, når han hørte kollegerne diskutere en ny bog. St. Peter vidste godt, at den arme dreng til tider var håbløst fortvivlet; hans skuffede forfængelighed tærede på hans livskraft som ulven på den spartanske dreng, og det var kun rynkerne i hans unge pande og de nervøse trækninger om hans mund, der røbede, at han led.

For ikke lang tid siden havde studenterne opført et historisk skuespil til minde om en længst afdød fransk opdagelsesrejsende og hans bedrifter her ved de store søer og bedt professor St. Peter om at hjælpe dem med et af billederne, og han havde arrangeret et tableau, som han selv fandt overmåde vellykket, skønt det ikke havde fjerneste forbindelse med emnet. Han havde anbragt sine to svigersønner i et telt, tjældet med kostelige tæpper, og kaldt billedet: *Møde mellem Richard Plantagenet og Saladin uden for Jerusalems mure.* Marsellus sad i grøn slåbrok med turban om panden ved et bord, hvorpå der lå et dokument, og hans udrakte hænder argumenterede forstandigt og tålmodigt. Richard stod op med fjerprydet hjelm i hånden, og det blonde hoved stolt løftet; uden dybere overvejelser rynkede han trodsigt bryn, og læberne krusede sig i et overmodigt smil. Tableauet vakte ikke synderlig opmærksomhed, og i den anledning bemærkede mrs. St. Peter

tørt, at hun var bange for, at ingen havde opfattet professorens lille vits, men St. Peter nød den selv og var overbevist om, at han havde skiftet sol og vind lige mellem de to unge mænd.

6

En klar oktobereftermiddag kom professoren tilfældigvis tidligere hjem end sædvanlig. Han skråede tværs over plænen for at gå ind gennem det åbne franske vindue, men standsede et øjeblik udenfor, henrykt over det, han så derinde. Dagligstuen var fuld af efterårsblomster, georginer, asters og gyldenris. Sollyset legede hen over det tykke, blå tæppe og omgav de polstrede blå stole med en gylden glorie. Som han stod der og så ind i sin egen stue, følte han efterårets rige glød stærkere og sødere, end da han gik hjem ad stien mellem vilde asters og brogede ahorntræer, og det slog ham, at årstiderne undertiden virker magtfuldere inden døre, på samme måde som de får intensere liv i et maleri eller et digt. Det er den kræsne og dristige smag, der vælger og anbringer, som gør forskellen. I naturen er der ingen udvælgelse.

Lillian og Louie sad i hjørnet ved siden af den dampende temaskine; de havde et lille lakeret bord imellem sig og sad bøjede over en smykkeæske. Lillian tog en halskæde af fint gammelt guld uden stene op af æsken og lod den kærtegnende glide frem og tilbage mellem fingrene. "Naturligvis ville smaragder være smukke, Louie, men de er ligesom en smule over vore forhold, de ville ikke rigtig passe i de hamiltonske kredse. På den anden side er du jo hovedrig, – men hvornår skulle hun egentlig tage dem på?"

"Hjemme, kæreste, hos mig, ved vort eget middagsbord på Outland! Jeg kan netop godt lide, at de er lidt over forholdene her. Endnu har jeg aldrig givet hende juveler; jeg har ventet, til

jeg kunne give hende disse; hendes navn har altid fået mig til at tænke på smaragder."

Mrs. St. Peter smilede; hun var let at overtale. "Du kan ikke gemme dem, Louie; du viser hende dem en af dagene."

"Nej, vist gør jeg ikke nej! Jeg lader dem blive hos juvelereren i Chicago, til vi alle tager dertil for at fejre hendes fødselsdag. Det er også en hemmelighed, vi må holde tæt med. Vi to har mange hemmeligheder sammen." Han tog sin svigermoders hånd og kyssede den ømt.

St. Peter sprang ind over vindueskarmen. "Det er altid stikordet til ægtemanden, ikke? Hvad er det for resten med Chicago, Louie?"

Han satte sig ned; Marsellus bragte ham en kop te og blev stående ved siden af stolen.

"Det skal være en hemmelighed for Rosie; men da hun netop har fødselsdag i den uge, du skal holde forelæsninger ved universitetet i Chicago, så har jeg tænkt mig, at vi alle fire skulle tage dertil; så fik vi også den ekstra fornøjelse at høre dine forelæsninger."

Professoren trak brynene i vejret. "Bussemandsferie for damerne, min ven!"

"Men ikke for mig. Husk, jeg har aldrig studeret under dig som Scott og Outland; jeg ville give meget for at have haft den chance," klagede Louie. "Du skylder mig ligefrem en erstatning."

"Kom, hvis du har lyst, men forelæsninger synes mig et grumme tarveligt traktement, Louie."

"Det finder jeg ikke. Hvis du giver mig en antydning af opfordring, tager jeg med til Boston næste vinter, når du skal

holde Lowell-forelæsningerne."

"Vil du virkelig? Nå, der kan ske meget inden næste år. Men jeg må have mig vasket; jeg har arbejdet i haven ovre ved det gamle hus og er ikke pæn nok til at drikke te med en smuk dame og en gentleman i fuldt puds. Hvad skal jeg egentlig gøre med den have, Lillian? Ødelægge den, eller overlade den til den næste lejers nåde og barmhjertighed?"

Han gik op ad trappen, men standsede på den første afsats og så ned på dem; de sad igen bøjede over deres lille æske. Mrs. St. Peter havde en hvid crêpe de chine-kjole på, den smukkeste af hendes sommerdragter og et orkidefarvet fløjlsbånd om det gyldne hår. Han gjorde sig klart, at hun ikke ville have pyntet sig så meget, hvis hun ikke havde ventet Louie. Eller ville han ikke have lagt mærke til det, hvis Louie ikke havde været der? En mand, som et liv igennem altid har beundret sin hustru, falder sjældent på at beundre hende, fordi hun har en køn kjole på eller gør en uvant bevægelse, hvis hans opmærksomhed ikke vækkes ved en anden mands anerkendende blik.

Lillians koketteri med svigersønnerne morede ham; han havde ikke forudset det; men dette lille spil gjorde den kendsgerning, at han havde gifte døtre, pikant og interessant. Det var begyndt med Scott, – den yngste datter var blevet gift først. St. Peter havde været overbevist om, at Scott McGregor hørte til den kategori af unge mennesker, som Lillian fandt kedelig, men nej, få uger efter Kathleens bryllup stod Scott på en skælmsk og fortrolig fod med sin svigermoder, og selv nu, da Louie var trådt så stærkt i forgrunden, at Scott var såret og skinsyg, viste Lillian altid den største takt og tålmod over for hans irritabilitet.

Over for Louie var Lillian slået ind på en helt ny bane, og St. Peter begyndte at tro, at han egentlig ikke forstod sin egen hustru. Han ville ganske vist have forudsagt, at hun ville føle over for Louie, netop som hun gjorde, og at hun ville dyrke ham som en fremmed fugl i byen, fordi han var så ualmindelig og eksotisk, men han havde også været overbevist om, at hun aldrig ville have ønsket at indlemme et så fremmedartet element i den snævreste familiekreds. Lillian havde altid været forfinet og meningsløs streng i sine krav til væsen og optræden; hun kunne aldrig tilgive Tom Outland den vane, at han kom ind med cigaren i den ene mundvig, eller den forsyndelse mod god tone, at han aldrig lærte at spise salat utvungent. Når Tom undertiden ved middagsbordet i talens iver glemte, hvor han var, og fik et tilbagefald til jernbanerestauranternes krostuemanerer, så han skød sin tømte tallerken fra sig, blev Lillians udtryk ligefrem grusomt i sin foragt. Den slags uregelmæssigheder stillede næsten overmenneskelige krav til hendes selvbeherskelse. Men Louie kunne slubre sin suppe i sig eller kysse hende højlydt på kinden ved en fakultetsreception, uden at det anfægtede hende.

Ja, over for sine svigersønner havde hun virkelig genoptaget det gamle spil som ægte kvinde; hun pyntede sig for deres skyld, lagde planer for dem og intrigerede til fordel for dem, og hun begyndte igen at føre hus. Hun så flere gæster hos sig end i mange år, – det nye hus var jo et plausibelt påskud, – og hun brugte endnu en gang al sin gamle indflydelse og charme i Hamiltons sociale lilleputverden. Hun interesserede sig glødende for disse to unge mænds held og karriere og levede med i det, som hun en gang havde levet med i hans. Det var alt

sammen fortræffeligt, forsikrede St. Peter sig selv; Lillian sprang over det kedsommelighedens gråvejr, som ellers så let indfinder sig, inden den unge kvinde har fundet sig til rette som ung bedstemoder. Hun var altså mindre intelligent, men fornuftigere, end han havde anset hende for.

Da Godfrey kom ned, klædt om til middag, var Louie gået. Han gik hen til sin kone, der sad og læste, og tog hendes hånd.

"Min kære ven," sagde han stille, "jeg ville ønske, du kunne få Louie fra at indmelde sig i Selskabet for Kunst og Videnskab. Det går ikke endnu; han har ikke været her længe nok; de gør altid så store ophævelser, og han burde vente, til de havde lært ham rigtigt at kende."

"Tror du, nogen ville stemme ham ud? Tror du virkelig? Men i sportsklubben – –"

"Ja, Lillian; men sportsklubben er en stor forening, der trænger til penge. 'Kunst og Videnskab' er kun lille og, som jeg sagde dig, meget tilbøjelig til at gøre ophævelser."

"Scott er medlem," sagde mrs. St. Peter oprørsk. "Er det ham, der har fortalt dig noget?"

"Nej, og jeg siger dig ikke, hvem jeg har min viden fra. Men hvis du vil være taktfuld, kan du redde Louie fra en stor skuffelse."

Mrs. St. Peter lukkede bogen uden at se i den. En ny tanke slog ned i hende; øjnene lyste og så langt igennem og ud over professoren. "Jeg vil prøve, hvad jeg kan gøre med Scott," mumlede hun.

St. Peter vendte sig lidt bort for at skjule et smil. En af hans gamle studenter, en ven fra Outland-tiden, havde leende fortalt ham, at Scott sikkert ville stemme Marsellus ud, hvis han nogen

sinde søgte at blive optaget som medlem. "De ved, Scott er en stor dreng på visse områder," havde vennen sagt; "han er lidt irriteret på Marsellus og siger, at en hemmelig sort kugle er den eneste udvej, han har til at få ram på ham uden at såre mrs. St. Peter."

Mens professoren spiste sin suppe, studerede han sin hustrus ansigt. Udtrykket var meget forandret, siden hun sad og spøgte med Louie, og især siden han havde givet hende det råd om "Kunst og Videnskab". Det var efter hans skøn blevet for hårdt til det orkidefarvede bånd om håret. Overlæben var blevet længere – og stivnet, som altid, når hun stødte på modstand.

"Det vil blive spændende at se," tænkte han, "hvor stor magt hun har over Scott. Det bliver, hvad man kalder en prøvesag."

7

En skøn dag først i november blev det et malerisk snevejr. Kathleen telefonerede til sin fader på universitetet og bad ham se ind på hjemvejen, da hun gerne ville høre hans mening om noget nyt pelsværk. Da han ved firetiden nærmede sig McGregors flunkende nye villa, så han Louies "Pierce-Arrow" holde udenfor med Ned, chaufføren, og gartneren på førersædet. Rosamond kom netop ud af døren og gik hen imod lågen uden at se sin fader. Han blev slået af det mærkeligt hovmodige udtryk i hendes ansigt; brynene var rynkede, munden smuk nok, men forfærdende hård. Han lagde også mærke til noget, han ikke før havde set: en pels af blødt, blågråt skind, der helt skjulte de brede skuldre, han var så utilfreds med hos sin kønne datter. Han kaldte ivrigt på hende. "Vent et øjeblik, Rosie! Den pels har jeg aldrig set; den klæder dig glimrende." Han strøg datterens ærme med synlig tilfredshed. "Det er morsomt, hvor alt, hvad der sådan spiller i blåviolet og lavendelblåt, klæder dig. Det gør dine farver endnu smukkere. Det er først i den senere tid, du har lagt dig efter det. Louies smag formodentlig?"

"Naturligvis; det er ham, der vælger alle mine klæder," sagde Rosamond stolt.

"Det gør han godt; han kan se, hvad der klæder dig bedst." St. Peter så beundrende op og ned ad hende. "og Kathleen skal også have nyt pelsværk; du var vel inde at råde hende?"

"Det har hun ikke sagt et ord om," svarede Rosamond forbeholdent.

"Ikke? Hvad kalder du for resten det dyr?" spurgte han frimodigt og lod igen sin bare hånd glide hen over det lækre pelsværk.

"*Taupe*."

"Å, muldvarp;" han trådte lidt tilbage; "intet kunne stå bedre til din teint. Er det varmt?"

"Dejligt – og så let."

"Ser man det," smilede han og stak sin arm ind under Rosamonds for at følge hende til vogns. "Min kompliment til Louie for hans valg!" Automobilen gled bort, – han ønskede, han kunne forsvinde lige så stille og ubemærket, for han var en kryster; men han havde en bestemt følelse af, at Kathleen stod og iagttog ham bag gardinerne. Han gik ind gennem haven og brugte skrabejernet uden for døren grundigt, før han ringede på. Kathleen lukkede selv op. Hun var meget bleg; selv læberne, der ellers var rosenrøde som det indvendige af en konkylie, var helt hvide. Ingen af dem nævnte den gæst, der lige var gået.

"Har du været ude i dag, Kitty? Der er kønt i parken, men det blæser lidt. Måske vil du alligevel følge mig over til det gamle hus, når vi er færdige her?" Han talte stilfærdigt og beroligende, mens han tog frakken og galocherne af. "Lad os så få set på det pelsværk!"

Kathleen gik langsomt ind i sit soveværelse og blev længe derinde, – næsten ti minutter. Da hun kom ud igen, var hendes øjne rødkantede. Hun slæbte på fire store papæsker, bundet sammen med sejlgarn. St. Peter sprang op, tog pakken og løste knuderne op. I den første æske lå en brun pels. Han tog den op af æsken for rigtig at se den. "Hvad er det for skind? Nertz?"

"Nej, Hudson Bay zobel."

"Det er meget smukt." Han lagde kraven om halsen på hende og trådte et skridt tilbage for at se, hvordan den klædte hende. Men efter en hård kamp brød Kathleen sammen. Hun rev pelskraven af og begravede ansigtet i et rent lommetørklæde.

"Jeg er virkelig så ked af det, daddy," hulkede hun, "men jeg kan ikke i dag. Jeg bryder mig slet ikke om at få ny pels nu. Hun ødelægger alting for mig."

"Men lille ven, lille ven, det gør mig så ondt," hviskede St. Peter og klappede kærligt hendes bløde, nøddebrune hår. "Se det ærligt i ansigtet, Kitty! Du må ikke, du kan ikke være misundelig. Det er at ødelægge sig selv."

"Jeg kan ikke gøre for det, far, men jeg er misundelig. Jeg tror ikke, jeg ville være det, hvis hun lod mig i fred, men hun kommer her i al sin pragt og knuser alle mine små ting. Alle ved jo, hun er rig; hvorfor bliver hun så ved med at rive os det i næsen?"

"Men lille Kitty, du vil da ikke forlange, hun skulle tage hjem og skifte pels, før hun besøgte dig?"

"Å far, det er ikke den pels alene, det er alting! Du ved jo godt, at vi aldrig var misundelige på hinanden hjemme; jeg var altid stolt af hendes skønhed og gode smag. Det er heller ikke klæderne nu, det er hende selv, det, hun føler og mener. Når hun kommer, er det, som hadet selv kom mig i møde, en slanges had."

St. Peter tørrede sin våde pande; han led med hende, som var hun i fysisk pine. "Kæreste barn, vi må ikke – aldrig nogen sinde – lade den slags tanker, den slags sammenligninger komme ind i vor bevidsthed. Vi mennesker får kun alt for tit

stygge tanker. Hvis Rosamond er vred, er det, fordi du har været taktløs over for Louie."

"Og selv om jeg har, så skulle hun da ikke være så hævngerrig. Mon hun tror, at ingen andre kalder ham en jøde? Mon hun tror, det er en hemmelighed? Jeg bryder mig virkelig ikke om, at folk kalder mig en hedning."

"Det er måden, det bliver gjort på, der er det afgørende, Kitty. Har du ikke vist Rosie, at du ærgrede dig lidt over alle deres nye ting? Hånden på hjertet, Kitty, har du ikke?"

"Jeg har vel nok vist, at jeg finder hende overpyntet. Jeg havde aldrig troet, Rosie kunne opføre sig så smagløst. Så længe hun bor her mellem sine gamle venner, skulle hun klæde sig, som vi andre er klædt."

"Gør hun da ikke det? Jeg synes, hendes kjoler ser ud som jeres."

"Å far, du er så naiv! Og mor skal nok tage sig i agt for at åbne dine øjne. Ved vore symøder til fordel for missionen kommer Rosie anstigende i en håndbroderet pariserdragt, der har kostet mere end alle vore kjoler tilsammen."

"Men hvis hendes kjoler ikke er smukkere end jeres, er det da ganske ligegyldigt, hvad de har kostet, ikke?" Han så ængsteligt på Kathleen. Hendes blege teint havde fået en grønlig tone, det var der ingen tvivl om. Han havde aldrig før set et ansigt skifte farve på den måde, og han havde heller aldrig før forstået, hvor styg og smertelig den forvandling var, der lå til grund for den gængse talemåde "grøn af misundelse".

"Ja, men de er jo netop smukkere, selv om du ikke kan se det, far. Det er heller ikke klæderne alene," – hun så ufravendt på ham, og de rødkantede øjne blev store og klare, – "det er alting.

Da vi var hjemme, var Rosamond mit ideal. Hvad hun mente om forholdene, var det afgørende for mig. Men hun er helt forvandlet nu; hun er blevet Louie, ja hun er blevet værre end Louie. Han og alle hans penge har ødelagt hende. Å daddy, hvorfor tog du og professor Crane ikke straks fat og fik alt dette standset, inden det blev for sent? Det er jeres fejl. I vidste begge to, at Tom havde efterladt sig noget, der var mange penge værd. Hvorfor gjorde I da ingenting? I lod det bare blive liggende i Cranes laboratorium, så denne – denne Marsellus kunne puffe sig frem og udnytte det, til han næsten bilder sig ind, det er ham selv, der har gjort opfindelsen. "

"Tingene ville have udviklet sig ganske på samme måde alligevel," protesterede hendes fader. "hvad der kom ud af opfindelsen, var Rosamonds. Jeg var ikke i stemning til at slås med fabrikanter, det forstår jeg mig heller ikke på, – og Crane behøver alle sine få kræfter til sine egne eksperimenter; han har kun interesse for en eneste ting: verdensrummets udstrækning."

"Han skulle hellere have ofret et par dage på at frelse sin vens anseelse. Tom stolede på ham i et og alt. Det er for tåbeligt, at den arme mand hvert øjeblik lader sig snitte sønder og sammen af kirurgerne og bagefter samler de ynkelige stumper af sit legeme sammen for at gruble over rummets grænser, – det kan jo ikke hjælpe ham en smule!"

St. Peter rejste sig og greb sin datters hænder. "Nej hør nu, Kitty!" sagde han leende, "du har mere forstand end som så. Til tider begriber du ganske godt, at det, stakkels Crane kan nå at finde ud af om verdensrummet, har mere at sige for ham, end alle Louies penge nogen sinde kunne få. Men er det måske din

mening at antyde, at hvis Crane og jeg havde arbejdet videre med Toms opfindelse, kunne vi have beholdt både Rosie og hendes penge for os selv?"

Kathleen slog med hovedet. "Jeg bryder mig ikke om hendes penge."

"Netop, og jeg heller ikke! Men så må vi ikke opføre os, som vi brød os om dem. Hvis du giver dig selv lov til at være misundelig på Rosie, er du for det første meget tåbelig, og for det andet vil du blive meget ulykkelig."

Professoren gik hjem gennem den sneklædte park; hans gang var træt, og hans hjerte tungt. Hans kærlighed til Kathleen var noget for sig, – måske fordi han en gang havde måttet passe sin lille pige en hel sommer. Netop da alt var færdigt til mrs. St. Peters og børnenes rejse til Colorado, fik den yngste kighoste og var nødt til at blive hjemme hos faderen. Den sommer havde han særlig god lejlighed til at lære hende at kende. Hun var kun seks år, men allerede en karakterfast og pålidelig lille person. De indrettede sig med hinanden til gensidig tilfredshed. Om formiddagen skulle hun lege alene i haven og måtte under ingen omstændigheder forstyrre ham i hans studereværelse. Efter lunch plejede han at tage hende med ud til søen og rundt i skovene, eller også læste han højt for hende hjemme. Hun satte en ære i at holde sin del af overenskomsten. En dag, da han ved middagstid kom ud fra sit arbejdsværelse, fandt han hende siddende på trappen lige uden for døren med arnikaflasken i den ene hånd og de fire fingre på den anden så ophovnede, at de lignede små lyserøde pølser. Hun var blevet stukket af en bi ude i haven og havde nu i flere timer siddet heroppe på tredje sal og ventet på hans deltagelse. Hun var meget selvstændig og

masede længe med sine gamasker og overtræksstøvler, inden hun bad om hjælp.

Da de var små piger, tilbad Kathleen sin store søster; hun elskede at varte hende op og var meget mere optaget af Rosies nye kjoler og vinterkåber end af sine egne. Denne hengivenhed havde holdt sig, efter at de var blevet voksne. St. Peter havde ikke mærket nogen forskel, før Rosamond meddelte sin forlovelse med Louie Marsellus. Efter dette skridt syntes Kathleen pludselig at være færdig med søsteren. Hendes fader troede, hun ikke kunne tilgive Rosie, at hun så hurtigt havde glemt Tom.

Det var mørkt, da professoren kom hjem til det gamle hus og satte sig ved sit skrivebord. Nu ville han have en rolig time ved sit arbejde uden at tænke på familier og formuer. Og det fik han også. Men da klokken ringede til Angelus, steg pludselig to ansigter frem af skyggen uden for hans lampes lyskreds: hans ældste datters smukke ansigt, indrammet af blågråt pelsværk, sådan som hun i eftermiddag var gået ham forbi uden at se ham, med et grusomt smil om munden og hånlige, halvlukkede øjne, og Kathleen med den bestemte lille hage og de blege kinder, der virkelig var blevet grønlige under de forgrædte øjne. Han kunne ikke tro det. Hurtigt rejste han sig og gik hen til sit eneste vindue; han lukkede det helt op og stod og stirrede over på den mørke klynge fyrretræer, der viste, hvor laboratorierne lå. En skarp smerte stak ham i hjertet. Var det derfor, lyset i Outlands laboratorium plejede at brænde til langt ud på natten!

8

En uge senere tog St. Peter til Chicago for at holde de lovede forelæsninger. Han havde bestilt værelse til sig og Lillian på et lille, roligt hotel i nærheden af universitetet. Louie og hans kone tog dertil med samme tog, og de mødtes alle fire på stationen i Chicago i en forrygende snestorm. St. Peters skulle drikke te hos Louie på Blackstonehotellet, før de tog hjem til deres eget kvarter.

Teen blev serveret i den suite værelser ud til søen, Louie havde bestilt, og der var fri udsigt til snevejret. St. Peter var i glimrende humør; han nød at være i en stor by en gang igen, han nød det luksuøse hotel og var især glad ved at sidde her i indendørs hygge og se på snestormen, der rasede ude over søen.

"Her har du det bekvemt, Louie; her er virkelig overmåde nydeligt," sagde han og vendte sig bort fra vinduet, da Rosamond bød ham te.

Louie kom hen til ham, lagde begge hænder på hans skuldre og udbrød henrykt: "Du synes altså om værelserne, svigerfar? Det er heldigt, for det er jeres! Rosie og jeg bor lidt længere nede, men på samme gang. Ingen indvendinger! Det hele er i orden. I er vore gæster, så længe vi er her. Vi kan ikke tillade vor berømte videnskabsmand at bo i et lille, snavset hotel på sydsiden; vi vil have ham her, hvor vi kan holde øje med ham."

Louie var så overstrømmende glad over sin plan, at professoren ikke kunne andet end sige tak. "Men bagagen?"

"Den er på vej hertil. Jeg gav kontraordre, og alt er i bedste orden. Drik nu din te, men ikke for meget. I skal spise tidligt,

for I skal ud i aften. Du og svigermor skal i operaen, – nej, ikke med os! Vi har andet at gøre. I må tage derhen alene."

"Tak, Louie! Hvad går der i aften?"

"*Mignon*. Det vil minde dig om dine studieår i Paris."

"Sikkert. Jeg havde altid abonneret i Opéra Comique, og *Mignon* gik tit. Det er en af mine yndlingsoperaer."

"Det tænkte jeg nok!" Louie måtte kysse begge damerne, for at hans glæde kunne få luft. Professoren glemte helt sine betænkeligheder ved at tage imod en så overvældende gæstfrihed; han var virkelig glad ved at have udsigt til søen og påskønnede også, at han ikke skulle afsted til et andet hotel. Da Louie og kone var gået ind i deres egen lejlighed, bemærkede han til Lillian, der stod og pakkede sin håndtaske ud, at det unægtelig var bekvemmere at bo i hus med Louie og Rosamond. "Meget bedre end at rumle hele byen igennem i droske, hver gang vi skulle mødes, ikke?"

Klokken otte sad St. Peter og kone på deres pladser i parkettet. Ouverturen lokkede smilet frem om hans mund og stemte hans hjerte mildt. Disse toner forekom ham lige friske og ægte; de kunne blive gammeldags, men aldrig forældede, sagde han til sig selv, så længe der endnu var mennesker, som ikke havde glemt at føle ungt. Denne musik var udtryk for ungdom, – netop dette og ikke mere, – for al den sødhed og tåbelighed, al den tøven og usikkerhed, alle de svære kriser, men også al den sjælens finfølelse, der hører ungdomstiden til. Da helten kom ind, bøjede Lillian sig hen til sin mand og hviskede: "Har jeg for stærk fantasi? Jeg synes virkelig, han ligner et billede af den unge Goethe."

"Det synes jeg også. Han er sikkert lige så høj som Goethe. Jeg troede ikke, tenorer kunne være så høje. Mignon ser også meget ung ud."

Hun var i hvert fald slank og så sart ud ved siden af den ridderlige Wilhelm. I samme øjeblik hun begyndte sin udødelige sang, følte man, at rollen lå for hende; hun ejede netop den ægte lyriske sopran, som partiet kræver, og i hendes stemmeklang var der noget frisk og fint, der fik en til at tænke på vilde skovblomster. "*Connais tu le pays*" – det var som et vårligt pust, et minde om søde, halvbevidste længsler.

Da tæppet faldt efter første akt, vendte St. Peter sig til sin kone. "En fortræffelig rollebesætning, ikke sandt? Og harperne er helt gode. Havde træblæserne bare været lidt bedre, ville jeg sige, det var på højde med Comique."

"Hvor minder det en dog om Paris og om så meget, man næsten havde glemt," hviskede Lillian. I år og dag havde han ikke set hendes ansigt så blidt og drømmende.

Under næste akt stjal han sig til at se på hende og undres. Hvor kunne en ungdomsstemning dog gøre et ansigt mildt! Mere end én gang så han en klar dråbe tindre i hendes øjne. Vidste hun dog blot, hvor meget yndigere hun var, når hun ikke gjorde sin pligt!

"Min ven," sukkede han, da lysene igen blev tændt og fik dem begge til at se ældre ud, "det var en stor misforståelse, at vi to stiftede familie og skrev historiske værker og blev halvgamle. Vi skulle have lidt et malerisk skibbrud sammen, da vi var unge."

"Jeg har tit tænkt noget lignende," svarede hun med et lille vemodigt smil.

"Har du? Du, der altid er så optaget af fremtiden og har så let ved at tilpasse dig efter forholdene," udbrød han forundret.

"Man skal jo leve livet, Godfrey. Men det var ikke børnene, der kom imellem os." I hendes stemme var der en klang af ensomhed og tilgivelse, noget, der talte om et sår, der var helet, hærdet, en sorg, der var dulmet, men uden håb.

"Du – også du?" undredes han.

Han tog en af hendes handsker og sad og legede med den. Hun sagde intet, men han så hendes læber skælve; pludselig vendte hun sig om og rettede kikkerten mod publikum. Også han så på folk, men inderst inde kredsede hans tanker dog kun om et: hvad Lillian nu følte. Han havde taget fejl, det indså han klart. Et andet menneskes hjerte er altid en mørk skov, lige meget, hvor nær det har stået ens eget. Tenoren intonerede sin sidste smeltende sang, og deres øjne mødtes i et vemodigt smil.

Da St. Peter den aften lå i sin seng, i fremmede omgivelser og lidt årvågen, legede han videre med sin idé om et malerisk forlis og lod fantasien gå på vandring for at finde det øjeblik og de omgivelser, han ville have valgt til en sådan afslutning. Inden han faldt i søvn, vidste han dagen, men hans hustru var slet ikke med. Der var ingen andre til stede end han selv, en lille, vejrbidt skibskaptajn fra Hautes-Pyrénées og en seks-syv kraftige matroser, og baggrunden var en række himmelstræbende, lysende snetinder langs Spaniens sydkyst.

Louie lod fødselsdagsmiddagen servere i hotellets store spisesal, og tre af professorens kolleger var indbudt i dagens anledning. Louie havde været på universitetet for at høre St. Peters forelæsning; der traf han de tre fakultetsmedlemmer og bad dem straks til middag. De sagde ja; – har en professor

nogen sinde sagt nej til en god middag? Rosamond fik smaragderne, og som St. Peter senere betroede sin hustru, praktisk talt tog alle hotelgæsterne del i den store begivenhed. Desuagtet måtte han give Lillian ret, da hun hævdede, at hans professorkollegaer den aften gik hjem fra Blackstone med større respekt for Godfrey St. Peter, end de før havde haft, og hvis de selv havde giftefærdige døtre, ville de utvivlsomt misunde ham hans held.

"Det er min hovedindvending mod al offentlig pragtudfoldelse," svarede hendes mand, "at den stiller folk i det værst mulige lys. Jeg bebrejder ingen andre noget; fejlen er min egen; da jeg gik ind på at bo i en suite værelser, der er alt for dyre for min pung, burde jeg have vidst, hvad følgerne ville blive."

De kom hjem til Hamilton i streng frost. Stormen fo'r hylende gennem gaderne, og Scott havde strubekatarrh og skrev artikler om glæden ved at passe sit eget varmeapparat, når termometret melder tyve graders kulde.

"Godfrey," sagde mrs. St. Peter, da han næste morgen skulle afsted til universitetet, "du må ikke gå over i det gamle hus i eftermiddag; det vil være en fuldkommen iskælder; og der er ikke andet til at opvarme dit arbejdsværelse end den dårlige lille ovn."

"Det har der aldrig været, min ven, og jeg har klaret mig med den i mange år."

"Det var noget helt andet, da huset nedenunder var opvarmet. Den ovn er ikke sikker, når du lader vinduet stå åbent. Et vindpust kan slukke den, hvad øjeblik det skal være, og hvis du er optaget af dit arbejde, vil du ikke mærke det, før

du er halvvejs gasforgiftet. Du vil få en dundrende hovedpine, hvis du går derover."

"Jeg har før fået hovedpine af den grund og overlevet det," svarede han standhaftigt.

"Hvor kan du være så forstokket? Vi er blevet ældre nu, og du burde passe bedre på dit helbred."

"Hvorfor egentlig? Det er ikke nær så meget værd, som det var den gang."

Hans kone lod, som hun ikke havde hørt hans sidste ord. "Og synes du ikke, det er meningsløst flot at betale leje for et helt hus, for at du kan tilbringe et par timer om dagen i et af de dårligste værelser?"

Blodet fo'r professoren op i kinderne, og spidserne af de store, buskede bryn trak sig op mod det sorte hår. "Det er så godt som min eneste flothed," brød han heftigt af.

"Hvor er han dog blevet irritabel og ufornuftig," tænkte hans hustru, da hun hørte ham tage galocherne på ude i forstuen.

9

Juledag var vejret blevet mildt igen. Der skulle være familiemiddag om aftenen, men St. Peter gjorde regning på at have dagen i fred og ro ovre i det gamle hus. Han bad sin kone om et par sandwiches, så han ikke behøvede at komme hjem til lunch; han havde en to-tre flasker sherry i den gamle kiste under busten. Heldigvis havde han bragt et større antal med hjem fra sin sidste spaniensrejse. Det skyldtes ikke fremsynethed – forbud var utænkeligt den gang – men et heldigt tilfælde. Sammen med sin vært havde han været på auktion og købt tolv dusin af en sherry, der gik særlig billigt. Han kom hjem over Mexico og fik vinen toldfrit igennem.

Da han med sin frokostpakke skråede gennem parken, mødte han Augusta, der kom fra messe.

"Arbejder De virkelig endnu ovre i det gamle hus, professor St. Peter?" spurgte hun misbilligende, men samtidig smilede ansigtet til ham mellem den stive, sorte hat og den stive, sorte pelskrave.

"Ja, Augusta, det gør jeg altså; men det er noget helt andet nu. Jeg savner Dem. Mine damer har aldrig mere nye kjoler på om aftenen. Kan De ikke gå derover en gang imellem og drapere dem som en overraskelse for mig? Jeg holder af at se dem pyntede."

Augusta lo. "De er dog en underlig mand, doktor St. Peter. Hvis noget andet menneske sagde de ting, De siger til studenterne, ville jeg blive forarget. Men jeg fortæller altid folk, at De aldrig mener mere end det halve af det, De siger."

"Men må jeg spørge, hvordan de kan vide, hvad jeg har sagt til mine studenter?"

"Å, de går naturligvis rundt og snakker, hver gang professoren har sagt noget ringeagtende om kirken," svarede Augusta alvorligt.

"Det tror jeg virkelig ikke, jeg nogen sinde har gjort, Augusta."

"Måske ikke, men de opfatter det nu sådan. De er jo ikke så kloge som professoren, og derfor burde professoren være forsigtig."

"Det er ganske lige meget. Hvad de mener i dag, har de glemt i morgen." Han gik ved siden af Augusta og flyttede benene langsomt og trægt, en træt mands gang, vidt forskellig fra de lette, elastiske skridt, der betød, at hans sind var optaget og fyldt af ideer. "Mens jeg husker det, der er en ting, jeg længe har villet spørge Dem om. Den tekst i gudstjenesten om den mystiske rose, Zions lilje og elfenbenstårnet – er det Magnificat?"

Augusta stod stille og stirrede på ham. "Men har De da aldrig fået undervisning i religion, professor St. Peter?"

"Nej, hvordan skulle det være gået til, Augusta? Min moder var metodist, der var ingen katolsk kirke i den by i Kansas, hvor vi boede, og min fader havde glemt, hvad trossamfund han hørte til."

"Det hænder i blandede ægteskaber," sagde Augusta betydningsfuldt.

"Rimeligt nok. Men sig mig så, hvad Magnificat er?"

"Magnificat begynder med ordene: *Min sjæl ophøjer Herren*; det må De da kende."

"Men jeg troede, Magnificat var en lovsang til Jomfru Maria."

"Nej, nej, hr. professor! Den hellige jomfru har jo selv digtet Magnificat."

St. Peter blev synligt forbavset. "Virkelig!"

Augusta talte blidt, som om hun ønskede at påvirke ham og var ængstelig for at bebrejde ham hans uvidenhed for stærkt. "Ja, lige da englen havde forkyndt den hellige jomfru, at hun skulle blive moder til Vor Herre og Frelser, digtede hun Magnificat. Jeg har altid troet, professoren vidste alting."

"Og De opdager altid, hvor lidt jeg ved. Men De forråder mig ikke; De er så diskret."

Deres veje skiltes, og de gik hver til sit, gladere, end da de mødtes. Professoren gik op ad de mange trapper til sit studereværelse og følte det, som om Augusta havde været deroppe og gjort det lysere for ham. (Hun havde virkelig sagt, at den hellige jomfru satte sig ned og digtede Magnificat!) Augusta havde ofte tilbragt hele julen hos dem, den gang jul endnu var rigtig jul. Han var kommet til at holde af de spor, hun efterlod i hans arbejdsværelse, især toiletterne på stativerne. Undertiden gjorde hun disse skrækkelige fruentimmer ligefrem tiltalende.

Tidligere, ligegyldigt, hvor intenst han end havde arbejdet, var følelsen af helligdag med dens særlige varme og duft altid trængt op til hans studereværelse fra huset nedenunder. I de år, han ydede sit ypperste arbejde, var han optaget af to kønne småpiger i nye kjoler, af blomsterne i den hyggelige, lidt luvslidte dagligstue, af sin hustrus skønhed og gode smag, ja endog af forberedelserne til en lille middag, en smule ud over det daglige. Samtidig med at han af fuld kraft arbejdede på sine

otte tykke bind, var han ikke ufølsom for det huslige skuespil, der opførtes nedenunder; hans sjæl syslede tværtimod lykkelig med alle dets små enkeltheder. Ligesom dronning Mathilde og hendes damer i sin tid baldyrede ridderes og heltes bedrifter på de lange tapeter, der nu ses i Bayeux, og indrammede det store motiv med dets dramatiske handling med et lille muntert motiv, hvis fugle og dyr er en hel fortælling for sig, således var de betydeligste afsnit i St. Peters historiske storværk nøje sammenvævet med utallige personlige minder.

Julemorgen havde gjort disse minder særligt levende, og kun af gammel vane tog St. Peter fat på sit arbejde; men timerne gik ved det, og før han anede det, kimede klokkerne i Augustas kirke bag parken og fortalte ham, at formiddagen var gået. Han skubbede papirerne til side og ryddede plads til lunch.

Hans sult sagde ham, at han måtte have anstrengt sig. Nysgerrigt kikkede han ned i frokostkurven for at se, hvad hans hustru havde givet ham med – det var virkelig den vidjekurv, han en gang havde købt fuld af jordbær i Gibraltar. Der var sandwiches med kylling og grønne salatblade, blå California-druer og to store, langhalsede pærer; det var lige tilpas, og Lillian havde betænksomt givet ham en af sine bedste middagsservietter – hun kendte hans afsky for tarveligt dækketøj. Fra kisten hentede han en rund ost, en flaske vin og et sherryglas, som han pudsede omhyggeligt, før han satte sig til bords.

Mens han spiste sin lunch, sad han og tænkte på de helligdage, han havde tilbragt alene i Paris i de år han boede i Versailles som huslærer for Thierault's drenge. Der var en Allesjælesdag, da han var taget ind til Paris med morgentoget

og havde spist en delikat frokost i Rue de Vaugirard – ikke hos Foyot selvfølgelig; i de dage havde han ikke penge nok til at stikke næsen inden for døren dér. Efter frokost drev han om i gaderne; det regnede stille, og himlen var så lysende sølvgrå, at alle de grå stenhuse i Rue St. Jacques og Rue Sufflot tegnede sig skarpere i sølvskæret end i det klareste solskin. Butikkerne var lukkede; vejen op til Pantheon lå grå og øde, uden et stænk af farve, våd, blank og kviksølvgrå, med sorte revner og forvitrede buler, så hvide som bøgeaske. Pludselig dukkede en mand og en kvinde frem bag selve Pantheon med en trækvogn, som de skubbede foran sig ned ad den tomme gade. Vognen var fuld af lyserøde georginer, alle af samme farve. Den unge mand var blond og spinkel, og ansigtet var meget blegt; kvinden bar et lille barn. Både de selv og vognhjulene var overstænkede med snavs. De måtte være fra landet og gik nu her i den store by, trætte og bekymrede. På det første gadehjørne standsede de og spejdede frygtsomt ned ad de øde og grå gader. Manden gik ind til en bager, og hans kone begyndte at ordne blomsterne, der var bundet sammen i store buketter, omgivet af friske, grønne kastanjeblade. Unge St. Peter gik hen til hende og spurgte om prisen.

"*Deux francs cinquante, monsieur,*" svarede hun med fortvivlet dristighed.

Han tog en buket og rakte hende en femfrancsseddel. Hun havde ingen byttepenge. Manden, som havde set det hele fra bagerbutikken, kom nu springende tværs over gaden med et brød under armen.

"*Deux francs cinquante,*" sagde hun til ham, da han var nået over til dem. Han rodede i lommerne.

"*Deux francs cinquante,*" gentog hun i pinlig spænding. De var sandsynligvis blevet enige om at sætte prisen til én franc eller én franc halvtreds. Manden gav studenten penge igen og så beundrende på sin kone. St. Peter var så glad over sine blomster, at det slet ikke faldt ham ind at købe flere; men hele sit liv fortrød han, at han ikke havde købt to buketter og givet deres indtægter et lidt større skub i den rigtige retning. Aldrig senere havde han set georginer af så pragtfuld farve eller så henrivende arrangeret som disse lyserøde blomster mellem de grønne kastanjeblade.

Et øjeblik efter, da han igen slentrede hen ad gaden og spekulerede på, hvem han skulle give sin buket, kom en rørende procession vandrende i det grå regnvejr. Det var en pigeklasse fra en fattigskole; to og to gik de ham forbi i grimme, sorte skoleuniformer og runde filthatte uden bånd eller sløjfe, overvåget af fire nonner med sorte hætter. De unge piger så alle nedad, undtagen en, den kønneste naturligvis, hun skævede til siden efter studenten med blomsterne. Deres øjne mødtes, hun smilede, og han rakte hånden ud for at give hende buketten, men i samme nu fløj en af nonnerne imellem som en stor, sort krage og skjulte den kønne piges ansigt for ham. Han var bange for, hun ville komme til at betale for sit lille søde smil. Godfrey tilbragte dagen i Luxembourghaven og spadserede henad aften til Gare St. Lazare; hans lommer var tomme, men han havde returbillet og kom heldigvis hjem til familiemiddagen.

Til at begynde med havde han fundet madame Thierault streng og fordringsfuld, fedtet med hans vasketøj og misfornøjet, når han tog for rigeligt af osten eller frugten; men senere blev hun meget venligere mod ham; hun forkælede ham

aldrig, men han kunne stole på hende. Hendes tre sønner blev hans bedste venner. Gaston, den kæreste, var død – han blev dræbt i Kina under Bokseroprøret, – men Pierre boede endnu i Versailles, og Charles havde forretning i Marseille. Når St. Peter var i Frankrig, var deres hjem hans; de stod ham nærmere end hans egne brødre. Det var netop på et sommerbesøg i Frankrig med Lillian og deres to småpiger, han havde fået tanken om at skrive sin bog om de spanske opdagelsesrejsende, og han henvendte sig øjeblikkelig til Thierаults. Han gav sin hustru penge til resten af opholdet og til hjemrejsen, og med den smule, der blev til overs, tog han til Marseille for at drøfte planen med Charles Thierault *fils*, hvis firma gjorde forretninger i kork og havde forbindelser i Spanien. Det var en given ting, at St. Peter i et par år måtte opholde sig så meget som muligt i Spanien, men han var nødt til at bo billigt. Thierаults var altid glade, når de fik lejlighed til at hjælpe ham – ikke med penge, de var alt for franske og alt for fornuftige til det – men de var altid rede til at ofre endeløs ulejlighed og ikke ringe bekostning for at spare ham et par tusind francs.

Den sommer boede han først en tid hos Charles; huset lå i Le Prado bag store, blomstrende nelliker, og St. Peter blev der i tre uger, til firmaets lille brig *L'Espoir* lå sejlklar i havnen med ladning til Algeciras. Kaptajnen var fra Hautes-Pyrénées, og den lille besætning var lutter provençalere, prøvede matroser, der havde lært sømandskab i Lyon-bugtens hårde skole. Alt på rejsen formede sig som bidrag til den arbejdsplan, der lidt efter lidt groede frem i St. Peters sind: skipperen, den gamle cataloniske andenstyrmand, havet selv. En dag især lyste over alle de andre. De sejlede langs Spaniens sydkyst med Sierra

Nevadas snedækte bjerge på højre hånd. Fra daggry, til den synkende sol kastede gylden glans over de hvide tinder, havde de set dem tone frem, top efter top, himmelstormende og utilgængelige, en verden af lysende topas og krystal, højt over mennesketanke, højt over fantasiens flugt. St. Peter lå i en lille båd på de vuggende vover og stirrede op imod dem, og pludselig så han som i en åbenbaring sin bog: plan, linjer, omrids, alt så levende og skarpt tegnet som de hvide bjerge selv. Og planen var sund og livskraftig. Han greb den som en virkelighed, han havde aldrig ændret den, og den havde ført ham til sejr.

Det var sent ud på eftermiddagen, før professoren kom tilbage til det nye hus, men han var i en så lys og lykkelig stemning, at han intet frygtede, ikke engang en familiemiddag. Han glædede sig tværtimod til den. Hans kone hørte ham nynne sin yndlingsmelodi af *Matrimonia Segreto*, mens han klædte sig om.

Den aften kom husets to døtre omtrent samtidig. Da Rosamond havde taget aftenkåben af og kom ind i stuen, så hendes fader, hun havde sit nye halsbånd på. Kathleen stod og stirrede på det og kæmpede øjensynligt for at få mod til at sige noget pænt om det, da Louie kom hende til hjælp ved selv at begynde.

"Kitty, du har jo ikke set smaragderne. Hvad synes du om dem? Se dog rigtigt på dem!"

"Jeg står jo og ser på dem. Det er et dejligt smykke."

"Og gammelt guld, indfatningen mener jeg. Sikken et mas jeg havde, før jeg fandt det. Hun kan jo ikke lide noget, der

stikker i øjnene, og værdien bryder hun sig ikke om. Hun vil først og fremmest have noget smukt."

"Det er også meget smukt."

Louie gik frem og tilbage og så beundrende på sin kone. "Rosamond kan bære juveler, ikke? Og alligevel synes jeg, hun ser lige så godt ud med ganske tarvelige ting." Han snakkede løs, som han var alene og talte med sig selv. "Jeg tænker så tit på det lille sølvarm-bånd, hun havde på, den aften jeg så hende første gang. Med en enkelt turkis, ikke? Jo, en turkis, indfattet i mørkt sølv. Har du det endnu, Rosie?"

"Ja, det tror jeg," Rosamonds stemme lød let irriteret, og hun vendte sig om og så søgende ud i hall'en. "Hvor har du lagt de violer, du havde med til moder?"

Mrs. St. Peter kom ind i det samme, fulgt af en pige, der bød cocktails om. Scott begyndte straks det almindelige veråb over forbuddet.

"Hvorfor tager I journalister ikke bladet fra munden og siger sandheden i aviserne?" spurgte Louie ham. "Her er da en sag, hvor I kunne gøre noget."

"Miste sin plads måske. Ikke stort andet. Landet er socialt set spaltet i to partier, og jeg aner ikke, om de nogen sinde finder sammen igen. Jeg kan klare mig, for jeg kan drikke den rene vare. Men du og professoren foretrækker jo vin og likører."

"Å, os kan det være lige meget, for vi rejser til Frankrig i sommer," – Louie lagde armen om sin kone og gned sin kind mod hendes, – "og der kan vi drikke bourgogne, bourgogne, bourgogne!"

"Tag mig med, Louie!" bad mrs. St. Peter. Det gjaldt om at lede Louies opmærksomhed bort fra Rosamond. Intet pinte og

irriterede McGregors så meget som de ømhedsanfald, der nu og da fik Louie og hans kone til at demonstrere deres forelskelse for åbent tæppe.

"Du skal jo med, svigermor! Og svigerfar også. Det er netop planen. Jeg må have ham med for sikkerheds skyld. Rejser jeg alene rundt i Europa med to så smukke damer, vil det simpelthen gå galt. Et opdigtet påskud, et lille klammeri, en stilet, – og en vis yndig dame vil være enke," vendte han sig igen kælent til Rosamond.

"Hør nu, Louie," – mrs. St. Peter lagde igen beslag på ham, – "jeg må hellere straks gå til bekendelse; jeg er bange for, at du ingen mad får i aften."

"Ingen mad? Hvorfor dog ikke?"

"Der er ikke noget, du eller Godfrey kan lide. I dag er det Scotts middag, og jeres smag er så forskellig, at et kompromis er umuligt. Middagen er hans lige fra crêmesuppen til isbuddingen."

"Hvem har sagt, jeg ikke kan lide crêmesuppe og isbudding?" Louie understregede sin uskyld med store håndbevægelser. "Og der er sikkert *haricots verts*, stuvet i fløde, ikke? Det tænkte jeg nok! Kæreste svigermor" – han stod foran hende, og hans pegefinger slog ordene fast med små dunk mod hendes hage – "sandheden er den, at jeg holder af alle Scotts middage; det er ham, der ikke kan lide mine! Det er ham, der er intolerant."

"Det er vist og sandt, Louie," lo professoren.

"Og sådan er det med masser af ting," fortsatte Louie lidt klynkende.

"Kitty," sagde Scott, da han den aften kørte hjem med Kathleen foran hos sig, "var det sølvarmbånd, Louie talte om,

ikke et, hun havde fået af Tom? Tror du, hun endnu holder lidt af ham midt i al herligheden?"

"Det ved jeg ikke, og jeg bryder mig heller ikke om at vide det. Men Scott, jeg holder af dig," udbrød hun heftigt.

Han trak kørehandsken af med knæene og puttede hånden ind i muffen over hendes.

"Kan jeg stole på det?" Hviskede han.

"Ja, Scott, jeg elsker dig," svarede hun endnu heftigere og knugede hans hånd.

"Det var forfærdelig pænt af dig at betro mig det hele lige straks, Kitty. De fleste unge piger havde ikke fundet det umagen værd. Jeg er den eneste, der ved det, ikke?"

"Du er den eneste, der nogen sinde har vidst det."

"Og jeg er netop en af den slags mænd, andre unge piger ikke ville have fortalt et muk. Hvorfor gjorde du det, Kit?"

"Jeg ved det ikke; jo, jeg tror, jeg allerede den gang havde følelsen af, at det var dig, der var den rigtige." Hendes hoved hvilede nu mod hans skulder. "Du ved, du *er* den rigtige, ikke?"

"Jeg tror, jeg ved det, Kit."

10

Den vinter holdt en forening af elektroingeniører fællesmøde i Hamilton. Louie Marsellus, der var medlem, gav lunch i sportsklubben, og bagefter kørte han gæsterne ud til Outland. Scott McGregor var med blandt de indbudte pressemænd. På hjemvejen kørte han om ad universitetet for at hente sin svigerfader.

"Jeg kommer for at køre dig hjem. Vil du til det nye eller det gamle hus? Det gamle antager jeg? Hvordan bar du dig ad med at slippe for Louies lunch?"

"Jeg havde forelæsninger."

"Det var for resten en fin lunch, og Louie er en god vært. Første klasses cigarer, og nok af dem." Scott slog let på brystlommen. "ingen smalle steder. Naturligvis fik vi stakkels Tom serveret både først og sidst; men det var jo i sin orden. Ingeniørerne var vældig interesserede, og de vidste ikke ret meget om ham. Louie bad mig tale om mine personlige minder. Helt hensynsfuldt af ham. Men jeg talte skidt. Jeg er aldrig nogen god taler, og i dag var det rent galt; jeg havde følelsen af at tale helt ud i det blå. Sandt at sige står Tom ikke videre klart for mig mere. Undertiden synes jeg næsten, han bare var et – et strålende begreb. Nu er vi der, doktor!"

Scotts sidste ord havde gjort professoren lidt betænkelig. Han gik op ad de mange trin og satte sig stille ned i sin mørke hule under taget. Med albuen på bordet og øjnene mod gulvet fordybede han sig i minderne og fremmanede så skarpt og tydeligt, som det var ham muligt, alt, hvad der skete hin klare og blæsende forårsdag, da han første gang så Tom Outland.

Det var en lørdag morgen; han gik og arbejdede i sin have, da en ung mand kom ind af den grønne dør, der førte ud til gaden; han havde en tung vinterfrakke på og stetsonhat, og i hånden bar han en stor kikkert i et hylster af gråt sejldug.

"Er det professor St. Peter?" spurgte han.

Da professoren nikkede, satte han sejldugsposen fra sig på grusgangen, trak et blåt bomuldslommetørklæde op af frakkelommen og tørrede ansigtet, der skinnede af blanke svedperler. Det første, professoren havde bidt mærke i, var hans mandige og modne stemme, en dyb, rolig og erfaren stemme, vidt forskellig fra de skingrende eller hæse råb, der slog ham i møde fra de mange unge struber ovre på universitetspladsen. Det næste, der slog ham, var den grelle modsætning mellem den unge mands rødblonde hår over den smukke pande, som hatteskyggen havde skærmet, og det øvrige ansigts kobberbrune lød, der øjensynligt havde været udsat for stærkere ild end Hamiltons forårssol. Hans unge gæst så godt ud; han var høj og sandsynligvis velskabt, hvad man ikke rigtig kunne se, fordi hans stive, tunge frakke var så stærkt vatteret, at hans overkrop gjorde indtryk af at være lagt i etui.

"Jeg vil gerne gå i skole her, professor St. Peter, og jeg kommer for at bede Dem hjælpe mig. Jeg kender ikke et menneske her i byen."

"De ønsker at blive immatrikuleret ved universitetet, ikke sandt? Fra hvilken højere skole kommer De?"

"Jeg har aldrig gået i nogen højere skole; det er just knuden."

"Ja, unægtelig. I så fald tror jeg ikke, De kan blive immatrikuleret. Hvorfra er De?"

"Fra New Mexico. Jeg har aldrig gået i skole, men jeg har studeret. Jeg læste latin med en præst dernede."

St. Peter smilede lidt tvivlende. "Hvor meget latin?"

"Jeg har læst Cæsar og Virgil, Æneiden."

"Hvor mange bøger?"

"Vi læste den hele." Han besvarede professorens spørgsmål åbent, øjnene var djærve, ligesom stemmen.

"Virkelig!" St. Peter stillede spaden op ad muren; han havde været i færd med at grave grøft rundt om sine hvidtjørne. "Kan De huske noget af den?"

Den unge mand begyndte: "*Infandum, regina, jubes renovare dolorem*", og fortsatte fejlfrit halvtredsindstyve linjer eller flere, til St. Peter standsede ham med en håndbevægelse.

"Udmærket. Deres præst har været en grundig latiner. Både udtalen og skanderingen er tilfredsstillende. Den fromme fader skulle vel ikke være franskmand?"

"Jo netop. Han var missionspræst, fra Belgien."

"Lærte han Dem også fransk?"

"Nej, for han ville gerne øve sig i spansk."

"Taler De da spansk?"

"Kun dårligt spansk, mexicansk spansk."

Professoren gennemprøvede ham i spansk og erklærede så, at han efter hans mening kunne nok til at bestå den prøve, der krævedes i et nyere sprog. "Og lad mig så høre manglerne?"

"Jeg har aldrig lært matematik eller naturfag, og jeg skriver en rædsom klo."

"Det er ikke ualmindeligt," smilede St. Peter. "Men for resten, hvordan faldt De på at gå til mig i stedet for til universitetsfuldmægtigen?"

"Jeg kom først hertil i morges, og Deres navn var det eneste, jeg kendte. Jeg har læst en artikel af Dem i et tidsskrift om Fray Marcos. Fader Duchene sagde, den var det eneste pålidelige, han nogen sinde havde læst om vort land dernede."

Professoren havde før erfaret, at hans populære tidsskriftartikler altid bragte ham i forlegenhed. "Hvad er da egentlig Deres plan, unge mand? Og i parentes bemærket, hvad er Deres navn?"

"Tom Outland."

Professoren gentog det, navnet passede som handske til hånd.

"Hvor gammel er De?"

"Tyve år." Han blev rød i hovedet, og St. Peter troede, han gjorde sig et par år yngre, men senere opdagede han, at Outland virkelig ikke vidste, hvor gammel han var. "Jeg tænkte mig, jeg kunne få en manuduktør og gå op i matematik til sommer."

"Det kunne nok lade sig ordne. Hvordan er De stillet økonomisk?"

Outlands ansigt blev alvorligt. "Temmelig akavet. Hvis De skrev til Tarpin, New Mexico, og gjorde forespørgsler om mig, ville De få at vide, at jeg har penge i banken der, og så ville De tro, jeg havde narret Dem. Men de penge kan ikke røres, så længe jeg er sund og rask. De står fast til en anden. Men jeg har tre hundrede dollars, som ikke er båndlagte, og jeg håber, jeg kan få arbejde her. Hele vinteren har jeg været formand for et hold banearbejdere, og jeg er i god form. Jeg er villig til at gøre alt undtagen varte op. Det gør jeg ikke." Hans uvilje imod dette var åbenbart meget stærk.

I løbet af formiddagen fik professoren en hel del at vide om Tom Outland. Hans forældre var omflakkende folk, som han sagde; de var døde begge to – i det sydlige Kansas, som de krydsede i en prærieskonnert. Han var ganske lille dengang og blev uden videre formaliteter adopteret af et venligt ægtepar, en lokomotivfører O'Brien og kone, der havde plejet hans moder i hendes sidste timer. Lokomotivføreren blev forflyttet til New Mexico, hvor han lod sit hittebarn opdrage sammen med sine egne børn. Så snart Tom blev gammel nok til at arbejde, fik han plads som råberdreng og bidrog sit til familiens underhold.

"Råberdreng? Hvad er det? Avisdreng?"

"Nej, nej, det er en meget ansvarsfuldere stilling. Byen var en vigtig station for godstransporterne til Santa Fé, og der boede mange jernbanemænd. Køreplanen for godstogene lå aldrig fast, fordi der kun er ét spor, og stationsforstanderen måtte ekspedere godstogene, når linjen var fri. Lad os antage, De er togfører, og at Deres tog skal afgå klokken to om natten; så bliver afgangstiden pludselig forandret til klokken tolv eller klokken fire. De er gået i seng i den tro, at De kan sove trygt til langt ud på natten. Råberen har et vågent øje med tavlen, hvor togtiderne noteres, og en halv time før Deres tog skal afgå, er han der og banker på ruden og purrer Dem ud i god tid til at få alting klart. Råberen skal også passe forskellige ting i byen. Han skal vide, hvor der spilles poker, og hvordan man lettest kan smutte derind. Man ved aldrig, når politiets spioner er ude, og bli'er en mand meldt for hasardspil, er han fyret med det samme. Undertiden må han også afsted for at finde en mand, når han ikke er der, hvor han burde være. Jeg opdagede, at det i reglen havde sine gode grunde i hans hjem." Den unge mand

talte med en sådan alvor, at man fik indtrykket af, at han havde grublet dybt over årsagerne til livets umoralitet.

Her blev samtalen afbrudt af mrs. St. Peter, der kom ud i haven og spurgte sin mand, om han ikke ville tage sin unge ven med ind til lunch. Outland stejlede og skævede rædselsslagen efter havedøren; men professoren ville ikke høre tale om, at han skulle afsted, og for at hindre ham i at stikke af tog han hans kikkert og gik foran op imod huset; undervejs og da han satte den fra sig i forstuen, slog det ham, at den var mærkelig let i forhold til sin størrelse. Mrs. St. Peter forestillede Outland for sine to småpiger og spurgte ham, om han ikke ville ovenpå og vaske hænder. Han forsvandt, men da han lidt efter viste sig igen, skete der noget, som bragte ham helt fra koncepterne. Forstuen og trappen var de eneste steder i hele huset, hvor der ikke lå tæpper, og da Tom gik ned ad de friskbonede trin, gled han i sine tunge, nye sko og satte sig på halen med et kraftigt bums. Lille Kathleen fnisede og fik et bebrejdende øjekast af sin ældre søster; mrs. St. Peter gjorde undskyldning for trapperne.

"Jeg er ikke vant til trapper, jeg har mest boet i 'dobe-huse, huse af soltørret ler," forklarede Tom og rejste sig op.

Ved bordet sagde han til at begynde med ikke et ord; han gloede kun beundrende på mrs. St. Peter og småpigerne. Det var meget varmt, og professoren sad og undrede sig over den arme dreng; aldrig havde han set et menneske svede så voldsomt. Hans stive, hvide flip var blevet blød, og lommetørklædet, som han uafbrudt kørte rundt i det sveddryppende ansigt, var ikke andet end en våd klud.

"Jeg troede ikke, det kunne være så hedt heroppe, ellers havde jeg købt mig noget tyndere tøj," stammede han, forlegen og flov

over sine porers ustandselige virksomhed.

"Vil De ikke fortælle lidt mere om Deres liv i Sydveststaterne," sagde hans vært. "Hvor længe var De råber?"

"To år. Så fik jeg lungebetændelse, og da doktoren sagde, jeg burde blive cowboy, tog jeg plads hos et stort kvægfirma."

Mrs. St. Peter begyndte at spørge ud om indianernes landsbyer, deres *pueblos*, men svarene kom trevent, til der blev tale om indianerkvinderne og deres måde at føre hus på; da blev han ligefrem veltalende. I sin iver for at forsvare dem glemte han sin undseelse i den grad, at han først lagde et helt lille bjerg af kartoffelmos ved siden af sin kotelet og derefter ugenert skovlede det ind i munden med kniven, et syn, der fik de to småpiger til at tabe næse og mund af forbavselse. Mrs. St. Peter fortsatte roligt samtalen, der nu drejede sig om indianernes pottemagerarbejde, og spurgte ham, hvorfra det bedste kom.

"Det bedste er det helt gamle, det ægte, hulebeboernes," svarede han. "Interesserer De Dem for gamle lerkar, ma'am? Så kan jeg vise Dem nogle, jeg har bragt med." Da de i det samme rejste sig fra bordet, gik han ud i forstuen efter sin kikkert og spændte remmene op. Sejldugshylsteret viste sig at være fyldt med store, hemmelighedsfulde genstande, indsvøbte i avispapir. Tom rodede forsigtigt rundt imellem dem, til han fandt den, han søgte; han pakkede den ud og viste dem en vandkrukke af ler, af samme form som de græske og dekoreret med geometriske ornamenter i sort og hvidt.

"Det er en af de ægte gamle. Jeg ved det, for jeg har selv fundet den. Jeg ved ikke, hvor gammel den er, men i klippestierne op til de ruiner, hvor jeg fandt den, stod

piñontræer, der var tre hundrede år gamle; det kunne jeg tælle mig til på ringene."

"Klippestier – – piñontræer?" spurgte hun.

"Ja, smalle stier i den hvide sten, der er slidt dybe af de mokkasinklædte fødder, der slægt efter slægt er gået op og ned ad klipperne her for mange, mange år siden. Hvor mange er det ikke godt at vide, men de ældgamle piñontræer er groet op i stierne, efter at stammen er uddød, og det siger dog noget om, hvor lang tid der er gået." Han viste hende et sort overtræk på undersiden af krukken.

"Se her! Det stammer ikke fra brændingen. Jeg kan skrabe det af. Det er sod, fra sidste gang den var over ilden – og det var nok, inden Columbus landede. Intet gør de uddøde indianerstammer så levende for mig som deres gamle, sodede lerkar." Hun ville give ham den tilbage, men han rystede på hovedet.

"Nej, ma'am! Den skal De have, hvis De synes om den."

"Det kan der ikke være tale om. Den skal De selv beholde – eller forære til et museum." Men her rørte hun ved et ømt sted.

"Museerne," sagde han bittert, "bryder sig ikke om vore egne oldsager, de vil kun have noget fra Kreta eller Grækenland. Jeg ville hellere slå mine lerkar itu, end jeg ville give dem til et museum. Men jeg ville gerne se denne anbragt i et hjem, mellem Deres andre smukke ting," – han så sig anerkendende om i stuerne. – "Jeg har ingen steder at have dem, de er mig bare i vejen, især denne, der er så stor. Min kuffert står på banegården, men jeg turde ikke lade lerkarrene blive stående. Det er sjældent, man får dem ud så hele som disse."

"Får dem ud? Af hvad? Hvorfra? Kan De ikke forklare mig det lidt nøjere?"

"Senere måske, ma'am. Ikke nu!" sagde han og tørrede soden af fingrene med sit våde lommetørklæde. Svaret var høfligt, men afgørende. Han spændte remmene om sejldugshylsteret, greb sin hat – og blev pludselig stående. Med et lyst smil trak han en skindpose op af lommen, gik over til vinduesbænken, hvor børnene sad, og rakte hånden ud imod dem. "Her har jeg noget til de små piger," sagde han glad. I hånden lå to lyseblå sten af samme farve som rødkælkens æg eller som havet en klar og stille sommerdag.

Børnene så forbavsede på dem. "Å, hvad er det?"

"Turkiser, sådan som de kommer ud af bjergene, inden juvelererne har ødelagt dem og gjort dem grønlige. Indianerne holder mest af dem blå."

Mrs. St. Peter protesterede igen. Hun sagde ham så venligt som muligt, at han på ingen måde måtte give børnene sine ædelstene. "De er meget for kostbare."

"Jamen, jeg vil ikke sælge dem; jeg har fået dem af en ven. Jeg har masser af dem og ikke spor af brug for dem, men de ville være så kønne at lege med for små piger." Hans stemme var så bedende og indtagende, at mrs. St. Peter måtte overgive sig.

"Hold dem stille et øjeblik!" sagde professoren og så ned – ikke på turkiserne, men på den hånd, de lå i: den muskuløse håndflade med de mange linjer, de lange, stærke fingre med bløde spidser, den lige lillefinger, og den bøjelige, smuktformede tommelfinger, der krummede sig langt ud fra den øvrige hånd, som var den sin egen herre. En pragtfuld hånd! Han så den endnu med de blå stene liggende i den.

Et øjeblik efter var han borte, og St. Peter og Lillian satte sig ned og så på hinanden. Han mindedes endnu, hvad hun havde sagt ved denne lejlighed.

"Det var noget nyt, Godfrey, en underlig fremtoning blandt studenterne. Vi beder en stakkels forsvedt landstryger til lunch for at spare ham et par cents, og så går han og efterlader kongelige gaver."

Ja, det passede endnu; efter alle disse mange år var det sandt endnu. Mennesker af Outlands støbning slæber ikke rundt med stor bagage, men de har alligevel råd til gavmildhed i stor stil – det er noget af det, de kendes på – og når de en gang er borte, er der ikke andet at sige om dem, end at de gik og efterlod kongelige gaver.

Med en dygtig manuduktør var det let for unge Outland at nå tre års pensum i matematik i løbet af fire måneder. Han indrømmede, at latin var faldet ham svært, men i matematik behøvede han ikke at anstrenge sig, det var nok at være opmærksom. Manuduktøren havde aldrig truffet hans lige. Men St. Peter holdt ham lidt på afstand. Som ung og begejstret lærer var han blevet skuffet mere end én gang. Nu havde han lært, at det vidunderlige sjældent holder stik; glimmeret taber sin glans, og det ualmindelige bliver fortærsket med tiden; det er livets lov.

I disse første måneder var det mest mrs. St. Peter, der tog sig af deres protegé. Hun fandt ham et godt pensionat, hun sørgede for, at han fik passende sommertøj, og hun lærte ham, at han ikke måtte sige "ma'am" til hende. Den sommer kom han tit og besøgte de små piger; i timevis legede han med dem ude i haven; han byggede hopi-landsbyer af vand og småsten, han

tegnede kort i grusgangen af The Painted Desert og Rio Grandes opland, og når han var ganske sikker på, at ingen lyttede, fortalte han dem om de spændende eventyr, han havde oplevet sammen med sin ven Roddy.

"Mor," udbrød Kathleen en dag ved bordet, "tænk, Tom har ingen fødselsdag."

"Hvad er det dog, du siger, barn?"

"Jo, da hans mor døde i motorvognen, da Tom var ganske lille, glemte hun at sige O'Briens, når det var hans fødselsdag. Hun glemte også at sige dem, hvor gammel han var. De troede, han måtte være halvandet år, for han var så stor, men mrs. O'Brien sagde altid, han havde ikke tænder nok til den alder."

St. Peter spurgte hende, om tom ikke havde fortalt, hvorfor hans moder døde i en vogn.

"Jo, for hun var så syg, og de rejste ud til Vesten for hendes skyld. Men en dag, da de havde slået lejr ved en flod, gik Toms far ud at bade, og så fik han krampe og druknede. Toms mor så ham drukne, og det gjorde hende meget sygere. Hun sad ganske alene, til der kom nogen forbi, og de hjalp hende og kørte hende hen til en doktor i den nærmeste by. Men da de kom til doktorens hus, var hun så forfærdelig syg, at hun ikke kunne stå ud af vognen. Så kørte de hende hen til O'Briens, fordi de boede lige ved, og mrs. O'Brien var så rar. Men lidt efter døde hun."

"Kan Tom huske noget om sin fader?"

"Ikke andet, end at han var skolelærer i Missouri. Det havde hans mor fortalt O'Briens. Men O'Briens var så søde imod ham."

St. Peter havde lagt mærke til, at der aldrig var mørke skygger i de historier, Tom fortalte børnene. For Kathleen og

Rosamond var Toms ubundne barndom et strålende eventyr, som de hellere end gerne havde været med i. De elskede at lege, at de var Tom og Roddy, Toms vidunderlige ven, der var ti år ældre end Tom og vidste alt muligt om slanger og pantere og ørkener og indianere. "Og han opgav en god stilling som fyrbøder på Santa Fé-linjen," fortalte Kathleen dem, "og blev cowboy ligesom Tom med næsten ingen løn, bare fordi han ville være sammen med Tom og passe på ham, da han havde haft lungebetændelse."

"Det var ikke den eneste grund," afbrød Rosamond hende. "Roddy var stolt. Roddy holdt ikke af at tage imod ordrer og leve af ugeløn." Rosamond blev helt sværmerisk. "Roddy ville være fri, sidde i sadlen hele dagen og bruge den til hovedpude om natten. Det ved du godt, Tom sagde, Kitty."

"I hvert fald var han ædel! Han var altid den ædle, ædle Roddy!" slog Kathleen fast.

Den første dag, da Tom trådte ind i haven og forestillede sig selv, havde han fortalt lidt om sit liv, men senere omtalte han aldrig sine tidligere forhold til professoren eller mrs. St. Peter, hvor ofte de end opmuntrede ham til det. Når man bad ham om det, fortalte han villigt om New Mexico, om fader Duchene, den missionspræst, der havde været hans lærer, eller om indianerne; men om sig selv talte han kun åbent og fortroligt til de to små piger. St. Peter undrede sig tit over, at Tom havde tid til at være så meget sammen med børnene. Hele sommeren og langt ud på efteråret kom han hver eftermiddag og legede med dem i haven, og da det blev vinter kom han to-tre aftener om ugen; så spillede de kort, eller småpigerne lærte ham at danse.

Den hjemlige atmosfære øvede åbenbart sit stærke trylleri over den unge mand, der altid havde levet et uroligt liv. Han frydede sig over de små pigers skønhed og friskhed og munterhed, som om de var blomster, og han holdt af at føle, hvor lykkelige de var over ham.

Et glimt af glæde kunne lyse op i Toms ansigt, – så langt smukkere nu, end da han først kom til Hamilton, – når Kathleen greb hans hånd og knugede den for at få ham til at ømme sig og samtidig tiggede: "Å Tom, du må fortælle os om den dag, da du og Roddy fandt vandhullet udtørret, og bagefter må du også fortælle om den gang, da klapperslangen bed Henry!" Han plejede at hviske: "Ja, om lidt," og kort efter hørte professoren dem ude i haven; gennem de åbne vinduer kunne han følge sine småpigers latter og glade udråb og Toms karakteristiske stemme, dyb og tilforladelig, aldrig stigende i højde, men jævntglidende med bølgende, let moduleret tonefald.

Han kunne ikke have ønsket sine døtre en bedre kammerat end Tom, og de lærte ham noget, som han trængte mere til end matematik.

Mens St. Peter sad i sit arbejdsværelse så mange år efter, blev det ham klart, at disse første år, inden Tom havde udført noget epokegørende, var de allerbedste. Han holdt af at mindes det bedårende trekløver, som han altid traf på, – i hængekøjen mellem lindetræerne, på den lange bænk under vinduet eller foran kaminilden i spisestuen. Å, det havde været dejlige år her i det gamle hus! Familiefester og daglig gæstfrihed, små piger, der dansede ind og ud, Augusta, der kom og gik, morsomme små kjoler på stativerne i hans studereværelse om aftenen,

juleindkøb og julehemmeligheder og undertrykt latter på trapperne. Når en mand havde yndige børn i sit hjem, strålende og lykkelige, fulde af skønne drømme og uselviske impulser, hvorfor kunne han så ikke få lov at beholde dem? Skulle der virkelig ikke være anden udvej end den, Medea valgte?

11

St. Peter var kommet sent hjem fra eftermiddagsforelæsningen. Han havde tændt olielampen og ville netop til at tage fat på sit arbejde, da han hørte lette trin på trappen. Lidt efter lød Kathleens stemme udenfor: "Må jeg forstyrre dig et øjeblik, papa?"

Han lukkede døren op og trak hende ind.

"Kitty, kan du huske den dag, du sad derude på trappen med dit bistik og din flaske? Der er ingen andre, der har været så hensynsfulde, ikke engang din moder."

Kathleen lagde trøjen og hatten på Augustas gamle stol og gik rundt i stuen for at se, hvor støvet der var.

"Jeg har tænkt på, om du ikke behøvede mig til at komme herop og gøre rent for dig," – hun lod fingrene glide hen over låget på kisten, – "men her er alligevel ikke så slemt, som de siger. Det er mit første besøg, siden du har fået huset for dig selv. Jeg har kigget indenfor mere end én gang, når jeg gik forbi, men jeg er altid løbet min vej igen." Hun tav lidt, mens hun varmede hænderne ved den lille ovn. "Du ved jo, hvor tåbelig jeg er; det er de særeste ting, der kan få mig i sort humør. Og der står Augustas gamle stativer virkelig endnu! Der er ingenting, hun har moret sig så meget over. Og nu bliver hun helt sentimental, hver gang hun taler om gamle dage heroppe. For resten kommer jeg netop for Augustas skyld i dag. Har du hørt noget om, at hun har tabt en del af sine sparepenge i The Kinkoo Copper Company?"

"Augusta? Er det sandt! Det er synd!"

"Ja desværre! Hun syede hos mig sidste uge, og det slog mig, at hun så forknyt ud og havde tabt appetitten, og det ligner ikke Augusta. Hun var flov over at sige noget til os, fordi hun havde spurgt Louie til råds, og han havde på det bestemteste frarådet hende at sætte penge i det selskab. Men der var så mange katolikker, der gjorde det, og så troede hun naturligvis, det var sikkert nok. Nu har hun tabt fem hundrede dollars, og det er jo en formue for hende. Scott siger, hun får ikke en cent af dem."

"Fem hundrede dollars," regnede St. Peter; "med tre dollars om dagen er det hundrede og seksogtres dage. Hvad kan vi gøre for hende?"

"Noget må vi selvfølgelig gøre, far. Jeg vidste nok, det ville være din første tanke."

"Naturligvis. Vi må skyde sammen og dække tabet. Jeg skal tale med Rosamond i aften."

"Det kan du spare dig, far." Kathleen slog med nakken. "Jeg har talt med hende. Hun siger nej."

"Siger hun nej? Det kan hun simpelthen ikke. Jeg vil nok have et ord at sige i den sag." Det afgørende tonefald i hans stemme og blodet, der skød op i hans kinder, fyldte hans datter med tilfredshed.

"Hun siger, Louie gjorde sig den ulejlighed at tale med sin bank og med flere kobberspekulanter, før han rådede Augusta, og hvis hun ikke kommer til at betale lærepenge nu, vil hun bare blive ved at gøre dumheder. Rosamond sagde dog, at senere skulle de nok gøre noget for Augusta, men hun sagde ikke hvad."

"Lad mig tale med Rosamond. Jeg skal nok få hende omvendt."

"Selv om du kan vikle Rosamond om en finger, vil hun absolut forlange, at Augusta skal indrømme sin dumhed, og det gør hun aldrig. På den måde går det ikke. Augusta er stolt. Da jeg slog på, at hendes kunder burde erstatte hende tabet, afviste hun mig meget overlegent og svarede, at hun ikke var af den slags; hun havde altid givet damerne fuld værdi for deres penge. Scott mente, vi kunne købe aktier i et solidt selskab og bilde hende ind, vi havde indflydelse nok til at få aktierne ombyttet, men det måtte ikke omtales. Hun ville aldrig falde på, at det var en lille hvid løgn, hun har ikke begreb om forretninger. Jeg er sikker på, at både Dudleys og Browns gerne vil være med til at hjælpe. Vi kan godt undvære familien Marsellus."

"Vent et par dage! Det ville være en skam for os som familie, om vi ikke ordnede den sag alene. For Rosamonds egen skyld bør vi ikke holde hende udenfor. Hun er for snæversynet til at føle den slags ansvar. Verden er fuld af klodrianer; hvorfor skulle Augusta så bøde så hårdt for sine dumheder? Det er for småligt af Rosie!"

Kathleen ville sige noget, men bed det i sig. "Scott vil give hundrede dollars," sagde hun lidt efter.

"Det er meget smukt af ham. Så giver jeg også hundrede, og Rosie skal give resten. Vil hun ikke, taler jeg med Louie. Han er altid rede til at hjælpe. Det er hans natur at være gavmild, både med tid og med penge."

"Men Daddy, det er jo Toms mexicanske tæppe, du har der!" Kathleens øjne strålede. "Jeg har aldrig vidst, du havde det. Jeg har så tit spekuleret på, hvor det var blevet af." Hun tog et tæppe, der lå over fodenden af puffen, – et violet tæppe med lysere islæt af falmede striber og en gul bort for begge ender.

"Jeg fryser tit, når jeg hviler mig, især når jeg har lukket af for ovnen, som din moder finder det rigtigst. Jeg kunne ikke undvære det tæppe."

"Tom havde aldrig ladet andre end dig få det, – det var som et stykke af ham selv. Kan du huske, hvor det lugtede af hest, da han viste os det første gang?"

"Ja, som en hel stald! Men det har også været spændt fast på hans sadel på mange kvægponyer, der drev af sved. I fugtigt vejr lugter det endnu."

Kathleen faldt i tanker, hånden gled frem og tilbage langs de falmede striber. "Roddy havde det med fra Old Mexico, og Tom fik det af ham den vinter, han havde lungebetændelse. Tom skulle have taget det med til Frankrig. Han sagde altid, at Rodney Blake kunne dukke op i Fremmedlegionen. Hvis han havde haft det med, ville det have været som træskålene i den gamle fortælling om *Amis og Amiles*, der altid røbede de to venner for hinanden."

St. Peter smilede og klappede hendes hånd. "Skal jeg betro dig noget, Kitty? Undertiden synes jeg, jeg selv burde gå ud i den vide verden for at finde Blake. Jeg har ham altid på samvittigheden. Hvis det land dernede ikke var så uendelig stort, – –"

"Å far, det var jo min romantiske barnedrøm at finde Roddy! Jeg lå og udmalede mig det i timevis, når I troede, jeg sov middagssøvn. Jeg svømmede over floder og klatrede op og ned ad bjerge og strejfede om med navajoerne, og til sidst frelste jeg Roddy i det mest kritiske øjeblik, når han var blevet dolket i ryggen eller drukket fuld i en spillebule, og bragte ham tilbage til Tom. Vi havde jo hørt om Roddy, længe før I."

"Ja, I børn levede jo i hans fortællinger. I foretrak dem for alle jeres eventyrbøger."

"Det gør jeg endnu," sagde Kathleen og tog sit tøj. "Nu da Rosamond har fået Outland, synes jeg, Toms mesa er blevet min alene."

St. Peter lagde den cigaret, han lige havde tændt og glædet sig til. "Kan du ikke blive lidt længere, Kitty? Jeg træffer næsten aldrig nogen, der mindes den side af Tom. Det var en dejlig tid, alle de år, han gik ud og ind her i huset som en ældre broder. Altid noget helt andet end de andre studenter, ikke? Han havde altid noget vist i stemmen, i øjnene – – –. Man så glimt af eventyret bag ham, når han kom ind i stuen."

Kathleen smilede anstrengt. "Ja, – og nu er han ikke andet end kemikalier og dollars. Men ikke for os! Din og min Tom er mere værd end deres." Hun tog trøjen på og løb rask ned ad trapperne. Hendes fader blev stående på afsatsen og så efter hende, til hun forsvandt. Da hun var borte, blev han endnu stående, ubevægelig, som om han lyttede intenst eller prøvede at fastholde en flygtende tanke.

12

St. Peter spiste frokost alene klokken halvsyv. Han sad og læste sine breve fra aftenen før, mens kaffen løb igennem. Det var længe siden, han havde haft forelæsning klokken otte om morgenen, men i dette semester havde man listet ham ind på skemaet med en enkelt morgentime. "Nu har han råd til at tage en bil herover," havde eforen afgjort sagen.

Efter frokost gik han ovenpå og ind i sin hustrus værelse. "Jeg skal til stævnemøde med en dame," sagde han og smed en konvolut på hendes sengetæppe. Hun læste brevet, det var fra mrs. Crane, – den mindst tiltalende af universitetets damer, – der udbad sig en samtale med professoren, så snart det var ham muligt at modtage hende; da hun ønskede at tale med ham under fire øjne, ville hun helst komme op i hans studereværelse i det gamle hus, hvor hun vidste, han endnu var at træffe.

"Stakkels Godfrey!" sagde hans kone.

"Man burde ikke spøge med det," – St. Peter gik ind i sit eget værelse efter et lommetørklæde, men kom straks tilbage og fortsatte: "Jeg er bange for, det betyder, at den arme Crane skal opereres igen. Eller værre endnu, at lægerne har sagt hende, at en operation ikke kan hjælpe. Det er som Poes *The Pit and the Pendulum*. Jeg føler det, som lå den stakkels mand snøret fast på en roterende skive, der med bestemte mellemrum passerer kniven."

Mrs. St. Peter så vurderende på brevet, – derefter på sin mands ryg. Hun troede ikke, den samtale ville komme til at dreje sig om kirurgi. Mrs. Crane havde opført sig så besynderligt i den sidste tid.

Dr. Crane havde giftet sig med en pige, som ingen anden mand kunne have tænkt sig at gøre kur til, en pige, som folk altid sagde om: "Å, hun er så *god*!" mest fordi hun var så fordringsløs. De havde tre meget ubetydelige døtre og kun Cranes gage at leve af. Læger og kirurger kostede dem mere, end de havde råd til.

St. Peter kyssede sin kone og gik sin vej, fuldkommen uvidende om de tanker, der rørte sig i hende. I løbet af formiddagen telefonerede han til mrs. Crane og bad hende komme klokken fem. Da den elektriske dørklokke i det gamle hus var sat ud af funktion, ventede han nede ved gadedøren for at tage imod sin gæst og føre hende ovenpå. Det var regnvejr, og mrs. Crane kom anstigende i gummifrakke og med en af døtrenes strikkede sportshat. St. Peter skilte hende af med den dryppende paraply og gik foran op ad trapperne.

"Jeg er egentlig ikke indrettet på damebesøg, mrs. Crane. Her var systue i gamle dage. Må jeg byde dem Augustas stol? Hun påstod, den var bekvem."

"Tak!" Mrs. Crane satte sig ned, trak handskerne af og strøg et par våde hårtjavser ind under den strikkede hat. Udtrykket i det triste, upersonlige ansigt var en stor anklage.

"Jeg kommer uden min mands vidende, doktor St. Peter, for at spørge Dem, hvad De mener der kan gøres for at sikre os vore rettigheder i Outland-patentet. De ved jo selv, hvordan min mands dårlige helbred har lammet os økonomisk, og vi aner aldrig, når sygdommen bryder ud igen. Jeg for min del har aldrig tvivlet om, at De ville indse det rigtige i at dele med os."

St. Peter stirrede forundret på hende. "Men, kære mrs. Crane, jeg kan da ikke dele noget med Dem, som jeg aldrig har fået!

Tom testamenterede sit patent med alle rettigheder til min datter på fuldkommen lovformelig vis. Den kendsgerning, at han indsatte hende til sin universalarving, angår ikke mig; den vedrører mig ikke mere, end om arvingen havde været en slægtning af ham selv. Jeg siger Dem rent ud, at jeg aldrig har fået så meget som en dollar fra Outlands vakuum."

"Det kommer ud på et, hvis pengene går til Deres familie, doktor St. Peter. Min mand bør komme i betragtning i dette tilfælde. Han arbejdede dag og nat sammen med Outland; Tom kunne ikke have udarbejdet sin teori uden Roberts hjælp. Det har han selv sagt, – og det mere end én gang, både i min og i andres nærværelse."

"Det tror jeg så gerne, mrs. Crane. Men vanskeligheden ligger deri, at Tom ikke har vedkendt sig denne hjælp i testamentet."

Mrs. Crane knejsede og stak sin lange hage frem med spagfærdig beslutsomhed. "Godt, men sagen forholder sig alligevel, som jeg siger, professor. Mr. Marsellus kom fremmed hertil for at anlægge Edison-kraftstationen, netop den gang hele byen var optaget af efterretningen om, at Outland var faldet ved fronten. Alle mennesker kappedes om at vise sig erkendtlige mod den unge mand. De selv kom med mr. Marsellus til vort hjem og forestillede ham. Senere kom han alene, gang på gang, og han forstod at indsmigre sig hos min mand. Robert troede, han var uegennyttig og kun videnskabeligt interesseret og fortalte ham en hel del om sit og Outlands arbejde. Så kom Rosamonds sagførere efter papirerne. Tom Outland havde jo ikke sit eget laboratorium; på min mands anmodning havde han lov til at benytte et af de fysiske laboratorier; han havde selv bedt om det, fordi han

stadig behøvede Roberts hjælp. Det første nyt, vi hørte, var Deres datters forlovelse med Marsellus, og det næste var, at alle Outlands papirer var blevet overgivet til ham."

Her kom St. Peter hende i forkøbet. "Men mrs. Crane, Deres mand kunne jo ikke have beholdt Toms papirer, – ville det heller ikke. De skulle udleveres til hans eksekutor, som var min datters sagfører."

"Nå, så kunne jeg vel have beholdt dem, hvis han ikke kunne," – mrs. Crane slog med nakken, som ville hun vise, at ormen var parat til at hugge, – "beholdt dem, til der var ydet os retfærdighed, og min mand havde fået passende erstatning for sin del af undersøgelserne. Hvis han havde indanket sagen for retten, kunne vi med de beviser, vi har, let have fået et vederlag. Men mr. Marsellus har en glat tunge. Han smigrede Robert og fik, hvad der var."

"Nej, mrs. Crane, han fik ingenting fra Deres mand. Outlands papirer og apparater blev udleveret til hans eksekutor, hvad der var uundgåeligt."

"Det var en tom udflugt," sagde mrs. Crane spidst. "De ved jo meget godt, hvor upraktisk Robert er, og for gammelt venskabs skyld kunne De have advaret os."

"For hvad, mrs. Crane?"

"De kunne have gjort ham opmærksom på, at Marsellus så, der var en formue i den luftart, han og hans elev havde lavet; så kunne vi have forlangt et vederlag, før vi gav Deres svigersøn fri rådighed over papirerne."

St. Peter var ilde til mode. Han gik uroligt frem og tilbage i den lille stue. "Gud skal vide, jeg hellere end gerne ville se Crane få noget ud af patentet, men hvordan? Hvordan? Jeg har tænkt

meget over sagen, og jeg har dadlet Tom for det testamente. Men jeg tror ikke, det faldt ham ind, at det nogen sinde kunne blive fremlagt i skifteretten. Han ventede at komme tilbage fra krigen og selv tage sig af sagens videre udvikling. Jeg betvivler også, at Robert med al sin overlegne viden har begreb om al den venden og drejen, der må til for at få noget ud af et patent i handel og vandel. Der kræves en hel del arbejde og ganske særlige evner for at kunne det."

"Kræmmerevner!" Mrs. Crane blev ubehagelig.

"Som De vil; men Robert ville aldrig, lige så lidt som jeg selv, have været mand for at besejre fabrikanter og maskinister. Der blev også sat mange penge i det, før der kom noget udbytte; alt hvad Marsellus ejede, og alt hvad han kunne få til låns. Han spillede højt spil. Crane og jeg i forening kunne ikke have rejst hundrededelen af den kapital, der var nødvendig til starten. Uden kapital var Toms idé ikke andet end en formel på et stykke papir. Den lå to år i Deres mands laboratorium, og den ville have ligget der i mange år endnu, før han eller jeg havde gjort noget for at få den frem."

Mrs. Cranes trøstesløse ansigt blev mere levende, end man skulle have troet det muligt. "Den lå der, fordi den hørte til der og var lavet der! Min mand lod sig narre af en eventyrer, og hans venskab for Dem bandt hans hænder. Jeg må sige, De har ikke taget meget hensyn til ham. De kunne have advaret os mod at slippe disse papirer. Robert bliver svagere dag for dag og gennemgår den ene farlige operation efter den anden, og vore døtre går lurvet klædt og må give timer i kommuneskolerne, men Rosamond kører i limousine og bygger landsteder, – og De, De gør ingenting. De tager Deres Oxfordpris, – og den har

de fortjent, det skal vi aldrig glemme, – og flytter ind i Deres nye hus, og De kan ikke mere huske, hvad det vil sige at leve i trange kår."

St. Peter trak sin stol nærmere hen til mrs. Cranes og prøvede tålmodigt at tale hende til rette. "Mrs. Crane, hvis De havde nogen som helst lovformelige rettigheder over for patentet, ville jeg forsvare Dem mod Rosamond såvel som mod enhver anden. Jeg synes også, hun på en eller anden måde burde vise sig erkendtlig for dr. Cranes lange venskab og hjælpsomhed over for Tom. Jeg indser blot ikke, hvorledes det kan gøres, men jeg føler, der bør findes en udvej. Hvis De ønsker det, vil jeg gerne tale med Rosamond og sige hende min mening. Hvorfor taler De for resten ikke selv med hende om sagen?"

"Jeg har ikke lyst til at bede mrs. Marsellus om noget. For nogen tid siden skrev jeg til hende, og hun lod sin sagfører svare mig, at alle krav på Outland-patentet skulle blive undersøgt i rækkefølge. Det er uværdigt for en mand i Roberts stilling at modtage penge af familien Marsellus for at forholde sig tavs. Vi ønsker retfærdighed, og min broder er overbevist om, at retten vil give os, hvad vi forlanger."

"Ja-a, Bright ved sikkert mere end jeg om, hvad domstolene vil gøre. Men når De har bestemt at gå rettens vej, hvorfor kommer De så til mig?"

"Der er noget, som ligger uden for lovens rækkevidde," svarede mrs. Crane hemmelighedsfuldt, – hun rejste sig og trak handskerne på, – "og jeg ville have, De skulle vide, hvordan vi føler i dette tilfælde."

St. Peter fulgte hende ned ad trapperne og slog paraplyen op for hende; så gik han igen op i sit arbejdsværelse for at tænke

over sagen. Hans venskab med Crane havde altid været lidt mærkeligt. Ude i den store verden ville de sikkert have søgt at undgå hinanden, men her i universitetets lilleverden havde de kæmpet side om side for en fælles sag. De havde begge med liv og sjæl bekæmpet den nye handelsånd, der udelukkende stræbte efter at "fremlægge resultater" og underminerede og populariserede al virkelig dannelse. Regeringen og bestyrelsen havde åbenbart det mål at gøre universitetet til en professionel læreanstalt. Kandidater til første universitetsgrad kunne let få stipendium til at studere handelsvidenskab eller følge de forskellige kurser i bogholderi, landbrugsvidenskab, husholdningskemi, skræddersyning og jeg ved ikke hvad. Hvert år uddelte bestyrelsen færre stipendier til studiet af naturvidenskab og humaniora. Alle videregående lempelser, forfremmelser og gageforhøjelser gik til de professorer, der hjalp bestyrelsen med at afskaffe de rent kulturelle studier. Af de tres professorer var der måske tyve, der holdt videnskabens fane højt, og mellem dem var Robert Crane en af de standhaftigste. Han var ikke blevet efor i det naturvidenskabelige selskab på grund af sin stejle holdning over for politikere og deres nedværdigende indflydelse på universitetsadministrationen. Stillingen gik i stedet for til lederen af den kemiske afdeling, en langt yngre mand, der var villig til "at give skatteyderne, hvad de forlangte".

Kampen for at bevare universitetets og deres egen værdighed havde ofte ført St. Peter og dr. Crane sammen. Desuden var de to de eneste af alle professorerne, der udførte videnskabeligt arbejde uden praktiske bihensyn, og nu og da så de ind til hinanden for at udveksle tanker. Men videre gik det heller ikke.

St. Peter kunne ikke bede Crane til middag; en flaske rødvin på bordet ville have berørt ham ubehageligt. Dr. Crane var opdraget i et samfund af baptister og havde alle deres fordomme. Han havde taget dem med til det tyske universitet, hvor han studerede, og bragt dem med hjem igen. Men Crane vidste, at St. Peter var den af hans kollegaer, der fulgte hans arbejde med størst interesse og glædede sig oprigtigst over hans små triumfer.

St. Peter kunne ikke andet end beundre mandens mod; fattig, syg, overanstrengt og samvittighedsfuld til det yderste over for sine pligter som universitetslærer fortsatte han ustandselig de nøjagtige og langvarige undersøgelser, der gik ud på at fastslå verdensrummets begrænsning. Held i uheld var det, at Crane ikke havde andre menneskers fordringer til livet og forholdene. Han gik aldrig i selskab, undtagen når han én eller to gange om året måtte give møde ved en officiel middag hos bestyrelsens formand. Musik forstyrrede ham for meget, dans var ham en rædsel, – han kunne ikke begribe, hvorfor den overhovedet tåltes blandt studenterne. Da mrs. St. Peter en gang havde haft ham til bords ved en af disse officielle middage, sagde hun bagefter til St. Peter: "Den mand er *for* utiltalende. Hele aftenen gled hans tykke undertøj ned og stak frem under manchetterne; han måtte uafladeligt puffe det op igen med pegefingeren. Jeg tror, han finder det syndigt at være gift, selv om han har en kone, der er så fordringsløs som mrs. Crane."

Da Tom Outland var blevet kandidat, arbejdede han og dr. Crane i flere år side om side i fysikbygningen. Den ældre mand havde utvivlsomt været en stor støtte for den unge. Skønt den art hjælp, resultaterne af vink og kritik, ikke let kan udregnes i

procenter, syntes St. Peter dog, at Crane også burde have lidt ud af patentet. Han besluttede at tale med Louie om sagen. Men det var måske bedst at tale med Crane selv først og prøve på at få ham fra at anlægge sag. Hans svoger, Homer Bright, ville sikkert føle sig fristet af en proces, der drejede sig om Outland-patentet, fordi den ville vække opsigt om hans person; men han ville tabe sagen, og Crane ville ingenting få. Derimod ville Louie være generøs, hvis man gik taktfuldt frem.

St. Peter så på sit ur. Han ville gå hjem nu, og efter middagen ville han gå over i fysikbygningen, hvor hans kollega arbejdede om aftenen. Hvis han kunne undgå det, besøgte han aldrig Crane i hans hjem. De omgivelser, han levede under, var for misstemmende og unødvendig hæslige.

13

De spiste til middag uden at nævne mrs. Cranes besøg. Lillian gjorde ingen spørgsmål, og uden opfordring fortalte St. Peter ikke noget. Men hun blev ikke forbavset, da han efter bordet gav afkald på sin sædvanlige middagscigar, fordi han skulle over i det fysiske laboratorium.

Han gik gennem parken, forbi det gamle hus og tværs over nordenden af universitetspladsen; her lå en bygning, omgivet af en klynge fyrretræer. Den var af røde sten og bygget efter et engelsk forbillede. Arkitekten havde haft en god idé og havde også været lige ved at bygge noget virkelig smukt, noget i stil med den gamle Smithsonian-institution i Washington. Men da han var godt i gang, blev han ladt i stikken af regeringen, der pressede entreprenørerne ned i pris, til det hele var blevet ødelagt både udvendig og indvendig. Lige fra bygningen var blevet afleveret, havde murere, tømrere og rørlæggere stadig haft nok at gøre med at lappe og reparere den.

Crane og St. Peter var unge mænd den gang; de havde spildt mange uger på forhandlinger med entreprenørerne og til sidst henvendt sig til selve bygningskommissionen for at gå i forbøn for det oprindelige udkast. Men de fik intet ud af alle deres anstrengelser. Det blev kun et af deres mange tabte slag.

St. Peter gik ind i bygningen og op ad trapperne til et lille værelse for enden af en lang række laboratorier. Han bankede på og hørte straks den velkendte lyd af Cranes sjokkende filttøfler; et øjeblik efter blev der lukket op.

Crane havde en grå, forvasket bomuldskittel på, skønt han slet ikke syslede med væsker og batterier, men sad og skrev ved

et bord med oprullet klap og overstrøet med papirer. Værelset lignede et hvilket som helst andet arbejdsværelse bag et auditorium; støvede bøger, støvede kartoteker, men ingen apparater ud over en spritlampe og en lille kasserolle, hvori fysikeren med bestemte mellemrum varmede vand til sin kakao. Han arbejdede ved lyset fra en stærk elektrisk pære uden skærm, – manden syntes ganske uden sans for hygge af nogen som helst art. Han bad St. Peter tage plads og undskylde ham et øjeblik, mens han gjorde et par notater i en lommebog.

St. Peter iagttog ham, som han sad der og kradsede med sin fyldepen. Hænderne, der var så hurtige, når det gjaldt et vanskeligt eksperiment, var hvide og bløde; fingrene var lange og elastiske, plettede af kemikalier og afstumpede i spidsen som en violinists. Hans hoved var firkantet, og den underste halvdel af ansigtet var dækket af et filtret, rødligt skæg. De lyse øjne og bryn dannede en skarp kontrast til munden, det mest iøjnefaldende i hele ansigtet. Når man tænkte på Crane, så man altid den uventede, forbløffende røde mund, omgivet af skæggets kratskov. Læberne havde ingen form; de var lige så tykke i mundvigene som midtpå, og han talte ikke med dem, men igennem dem. Han var også pinligt forlegen over dem. St. Peter så ingen grund til at gøre omsvøb. Så snart Crane havde lagt pennen fra sig, fortalte han, at han havde haft et eftermiddagsbesøg af mrs. Crane. Hans kollega blev rød i hovedet; på bordet lå en papirkniv af celluloid; den greb han og blev ved med at lukke og åbne hænderne om bladet.

"Jeg vil gerne vide Deres mening om denne sag, og hvad De egentlig har at bygge på," begyndte St. Peter. "Vi har aldrig talt om det før, og der kan være kendsgerninger, jeg ikke ved noget

om. Har Tom nogen sinde sagt, De burde have del i indtægterne, hvis der kom noget ud af opfindelsen?"

"Nej, ikke ligeud. Ikke ligeud, ganske vist." Dr. Crane vred sig i sin tætsluttende kittel og så forlegen ud; han var åbenbart ilde til mode. "Mere end én gang har han sådan i al almindelighed sagt, at han håbede, det ville lykkes, lige så meget for min skyld som for hans egen, og at vi så skulle bruge pengene til videre eksperimenteren."

"Talte han meget om det eventuelle materielle udbytte af den luftart, han prøvede at fremstille?"

"Ikke meget. Kun en sjælden gang. Måske en fem-seks gange i de tre år, han arbejdede i mit laboratorium. Men når han berørte det, talte han altid, som om der ville blive noget til os begge to, hvis vores luftart blev indbringende."

"Hvor meget var det nu egentlig *vores* luftart, Crane? "

"Strengt taget var det naturligvis ikke vores, men hans. Ideen var Outlands. Han havde nytte af min kritik, og jeg hjalp ham tit med forsøgene. Hans laboratorieteknik blev aldrig sikker. Et ganske let eksperiment kunne mislykkes for ham gang efter gang, fordi han ikke var omhyggelig nok."

"Tror De, han kunne have nået målet uden Deres hjælp?"

Dr. Crane knyttede begge hænder om papirkniven. "Det ved jeg ikke. Han var utålmodig. Han kunne godt have tabt modet og taget fat på noget helt andet. I hvert fald ville han have været meget længere om at nå et resultat. Hans opfattelse var god nok, men der behøvedes meget fine forsøg, og han var som sagt en skødesløs eksperimentator."

St. Peter følte, at samtalen blev til et krydsforhør, og prøvede at anslå en anden tone.

"Jeg ønsker Dem både påskønnelse og erstatning for Deres andel i hans forsøg, hvis der er mulighed for at få det. Men De har selv forsømt noget, Crane. De er ikke trådt op i rette tid. Hvorfor traf De ikke en bestemt aftale med Tom, da han løste patentet? De vidste jo god besked med sagen?"

"Det faldt mig slet ikke ind den gang. Vi var færdige med forsøgene, og så tænkte jeg ikke mere på dem. Jeg prøvede at samle mig om mit eget arbejde. Hans resultater var ikke så videnskabeligt interessante, som jeg havde ventet."

"Hans manuskripter og formler lå her hos Dem i to år. Fremstillede De nogen sinde den luftart? Prøvede De, hvordan den virkede?"

"Nej, selvfølgelig ikke. Det lå helt uden for mit speciale og interesserede mig ikke."

"Det er altså først nu, da Outlands vakuum giver penge, opfindelsen interesserer Dem?"

Dr. Cranes skuldervridninger begyndte igen. "Ja, det er pengene."

"Gud skal vide, jeg under Dem noget af formuen! Men hvorfor har De opsat det så længe? Da De ikke havde gjort det straks, hvorfor forlangte De så ikke noget, da De udleverede papirerne til hans eksekutor? Hvorfor talte De ikke med mig om sagen og lod mig stille krav på Deres vegne?"

Dr. Crane kunne ikke længere holde ud at sidde stille. Han rejste sig og sjokkede rundt i sine tøfler; han så ikke på noget, men greb snart en ting, snart en anden – tegnerekvisitter, sin kakaokop, en porcelænskande – og vendte og drejede dem, til han varsomt satte dem på plads igen, ganske som han så tit i distraktion behandlede apparaterne under forelæsningerne.

"Jeg ser godt, jeg har skinnet imod mig. Men De må kunne forstå min forsømmelighed. De kender forholdene her og ved, hvor vanskeligt det er for en videnskabsmand at drive videregående undersøgelser inden for sit speciale. De ved også, hvor meget af min tid jeg ofrer på de studenter, der virkelig vil bestille noget. Outland var selvfølgelig den genialeste elev, jeg nogen sinde har haft, og jeg gav ham min tid i fuldt mål. Med glæde naturligvis. Hvis han selv havde høstet frugterne af sin opfindelse, skulle jeg ikke have sagt et ord, skønt jeg ikke har gnist af tvivl om, at han ville have betænkt mig rigeligt. Men det er uretfærdigt, at det ikke er dem, der hjalp ham, men en fremmed, der får hele udbyttet. De profiterer naturligvis også af det, indirekte i hvert fald. De kan ikke lukke øjnene for den kendsgerning, at den store formue, der tilfaldt Deres familie, har styrket Deres anseelse og hele tilværelse. Det er, som det burde være. Men Deres krav var ikke så afgjort som mit. Jeg ofrede tid og kræfter, som jeg dårlig kunne undvære, på den række forsøg, der førte til det heldige resultat. Marsellus høster alle fordelene af mit og Outlands arbejde. Jeg er i sandhed blevet misbrugt, og, som De selv siger, er det vanskeligt at få nogen godtgørelse, når jeg først forlanger den så sent. Men det er ingen skam for mig, at jeg ikke tog forholdsregler for at beskytte mine interesser. Jeg har aldrig vurderet mit arbejde med studenterne i penge. Det er der andre, der har gjort, og ingen har tænkt på mig," sluttede han bittert.

"Hvorfor tilstiller De ikke Marsellus en fordring på godtgørelse for tid og sagkyndig bistand? Jeg tror, han ville honorere den. Han skal leve her i fremtiden og ønsker sikkert ikke at blive mere upopulær, end han er nødt til som nybagt

millionær. De har mange venner; jeg tror, jeg kan få ham til at indse det ukloge i at lade et rimeligt forlangende uænset."

"Det har jeg slet ikke tænkt på. Men min hustrus broder tilråder en anden fremgangsmåde."

"Mrs. Crane antydede noget i den retning. Men hør nu, Crane, hvis De vil anlægge sag, så rådfør Dem med en solid sagfører. Både De og jeg ved, at det er Homer Bright ikke."

Dr. Crane blev rød i kammen og knejsede. "Jeg er vis på, De er en uegennyttig mand, St. Peter, men ærlig talt tror jeg, begivenhederne har forrykket Deres dømmekraft en smule. De forstår ikke, at sagen er soleklar, hvis man ikke er forud indtaget. Selv om jeg er upraktisk, har jeg beviser at støtte mine krav på."

"Jo flere, jo bedre, hvis De virkelig vil betro sagen til sådan en vindhas som Bright. Hvis De anlægger sag, ville jeg helst se Dem vinde den."

St. Peter sagde godnat, gik ned ad trapperne og ud mellem de mørke fyrretræer. Beviser, havde Crane sagt; sandsynligvis de breve, Tom havde skrevet til ham den vinter, han studerede ved Johns Hopkins-universitetet. Nå, der var intet at gøre, hvis han ikke kunne få gamle dr. Hutchins til at tale med Crane om at henvende sig til en dygtig sagfører. Homer Brights veltalenhed kunne påvirke nævningerne i en bigami- eller voldtægtssag, men på dommeren i en voldgiftsret ville den sikkert have modsat virkning.

Professoren gik en vending i parken, før han gik hjem. Samtalen havde nedstemt ham, og han var bange for ikke at kunne sove. Han havde aldrig set sin kollega i et så utiltalende lys. Crane var bornert, men han var retskaffen, en mand, man

kunne lide på i universitetspolitikkens skiftende spil. Han havde aldrig været ude om et ben til sig selv. St. Peter ville have hævdet, at det materielle udbytte af Outlands idé ikke ville betyde andet for Crane end tilfredsstillet stolthed over en genial elev og ven.

Parken var øde og forladt. Buelamperne var slukket. De bladløse træer stod ubevægelige i lyset fra de klare stjerner. Verden forekom St. Peter trist og sørgelig, omegnen var flad og leret, Hamilton lille, overbebygget og kvælende. Universitetet, hans nye hus, hans gamle hus, alt var lige uudholdeligt, så uudholdeligt, som en søsyg stakkel finder det skib, hvor han er fange. Det var altså muligt, at den lille jord på sin fart mellem stjernerne kunne blive et sådant skib, på hvilket det var uudholdeligt at færdes, fra hvilket det var umuligt at løfte blikket og møde de strålende stjerner på deres lysende baner.

Han standsede med et ryk. Ak ja, Crane, det var ulykken. Hvis Outland gik her ved siden af ham, kunne han sige med Marcus Antonius: – "*My fortunes have corrupted honest men*."

14

Da semesteret var forbi, tog St. Peter til Chicago med Rosamond for at hjælpe hende med at købe ind til landstedet. Han var langt hellere blevet hjemme for at hvile ud, – universitetsarbejdet havde trættet ham mere end sædvanligt, – men Rosamond havde sat sig i hovedet, at han skulle med, og mrs. St. Peter foreholdt ham, at han dårligt kunne sige nej. En købmand i Chicago havde fået fat på et stort udvalg af gamle spanske møbler, og på det område var St. Peter en kender. Han forstod sig også på tæpper. Når hans hustru holdt på, at noget skulle gøres, plejede han af mangeårig vane at gøre det. Hendes følelse af, hvad man skyldte andre mennesker, var sikrere end hans.

Louie fulgte med til Chicago, hvor han skulle træffe sin broder, ham i silkebranchen i Kina, og følges med ham til en familiesammenkomst i New York. St. Peter morede og glædede sig på én gang over at se Louies ulyst til at forlade dem, – en lille opfordring, og han havde ladet broderen tage afsted alene og var selv blevet i Chicago hos sin hustru og svigerfader. De spiste alle fire lunch sammen, hvorefter professoren og Rosamond fulgte brødrene Marsellus til toget. Louie blev stående på bagperronen i den moderne udsigtsvogn og blev ved at kysse på fingeren og råbe til dem. Da togets rullen overdøvede hans sidste ord til Rosamond, følte St. Peter, der så tit havde klaget over, at der var for meget Louie i hans liv, et pludseligt stik, en bestemt følelse af tab.

Han tog Rosamond under armen, og de vendte ryggen til de blanke skinner. "Nu må vi være flittige, Rosie. Han venter

mirakler."

Scott McGregor havde været på en lille forretningsrejse for sit blad og tog hjem med eftermiddagsekspressen. Da han trådte ind i rygevognen, så han sin svigerfader sidde sammensunken i en af de store læderstole; hans klæder var støvede, øjnene var lukkede, og i den brune, muskuløse hånd hang en halvrøget cigar og dinglede mellem to slappe fingre. Det gav et sæt i Scott; han syntes, professoren så dårlig ud.

"God dag, doktor! Hvad gør du her? Å, nu husker jeg det! Indkøbene i Chicago. Hvor er Rosamond?"

"I Chicago. På Blackstone."

"Hun ville ikke hjem endnu?"

"Nej." Professoren smilede undskyldende, som skammede han sig over at indrømme det.

Scott tog plads ved siden af ham og prøvede at vække hans interesse for det ene emne efter det andet, men uden held. Det slog ham, at han aldrig havde set professoren så sløv og ligegyldig. Det var et dårligt tegn; han var glad for, de kun var en halv time fra Hamilton. "Den gamle knark trænger til hvile," ræsonnerede han. "Rosamond har kørt ham dødtræt i Chicago. Hun burde ikke have lov til at bruge ham som kurer! Jeg vil sige til Kitty, at vi må have et øje med hendes fader. Familien Marsellus kender ikke til barmhjertighed, og Lillian har altid taget det for givet, at han havde tre mænds styrke."

Samme aften stod mrs. St. Peter ved det franske vindue i dagligstuen og spejdede lidt bekymret efter sin mand. "Den blå Fugl", Chicago-ekspressen, plejede at komme præcis ind, og han havde sikkert taget en bil på stationen, for det var en råkold februaraften, og blæsten fra søen var skarp. St. Peter kom dog

hjem til fods. Da han kom ind af lågen, så hun på hans gang og hængende skuldre, at han var dødtræt. Hun skyndte sig at lukke gadedøren op og spurgte ham straks, hvorfor han ikke havde taget en bil.

"Det faldt mig slet ikke ind. Jeg er et vanemenneske, og den slags ting har jeg aldrig plejet at gøre."

"Og med din tyndeste overfrakke! Jeg troede, du tog den på, fordi du ville købe dig en ny pels i Chicago."

"Det gjorde jeg altså ikke," afbrød han skarpt. "Lad os i nogen tid undgå alle former af verbet 'at købe'. Vil du trække middagen lidt ud, Lillian. Jeg vil gerne have tid til at tage et varmt bad og klæde mig om. Jeg blev dygtigt forfrossen på vejen hjem."

Mrs. St. Peter gav besked i køkkenet, og efter en passende tid gik hun ovenpå og ind i sin mands værelse.

"Jeg ved, du er træt, men sig mig blot en ting: Fandt I det malede sovekammermøblement?"

"Ja, vi gjorde! Endda flere."

"Var det smukt?"

"Meget smukt. I hvert fald ville jeg have fundet det smukt, hvis jeg ikke skulle have set på så meget andet samtidig. For meget er langt værre end for lidt, hvad der så er tale om. Det blev til et fuldkomment orgie af nye ting."

"Rosamond tabte altså helt hovedet?"

"Nej tværtimod! Hun tog det ganske roligt. Hun har absolut talent for at købe ind. Jeg gad vidst, hvor hun har det fra, hun, der er vokset op i det gamle hus. Hun var som Napoleon på plyndringstogt i de italienske paladser."

"Ikke bitter! Du havde dog i hvert fald en rar lille ferie."

"Alt for dyr for en fattig professor. Og ikke megen hvile."

Et glimt af uro fo'r hen over mrs. St. Peters ansigt. "Du mener da ikke," hviskede hun dæmpet, "at hun lod dig selv –"

Han brød brat af. "Jeg mener, at jeg betalte for mig selv, og det håber jeg altid at kunne gøre. En antydning i modsat retning ville have været meget nydelig, men den var blevet afvist. Jeg er i stand til at tillade mig en lille ekstravagance for mine damers skyld. Anden ordning ville være ydmygende."

"Det var altså derfor, du ikke købte dig en pels."

"Det var måske en af grundene. – Jeg var heller ikke i stemning til det."

Mrs. St. Peter gik hurtigt ned for at ryste ham en cocktail. Hun så, hvor overtræt han var, og følte bitterheden bag hans ord. En datter kunne, det vidste hun, såre sin fader på en ganske særlig vis, den grusomste, der eksisterer. Hendes hjerte blødte for Godfrey.

Da professoren var blevet varm og oplivet af en god middag, tændte han en cigar og satte sig ved kaminen for at læse lidt. Et øjeblik efter så hans hustru, at bogen var gledet ned på hans knæ, og at han sad og stirrede ind i ilden. Hun iagttog hans mørke profil og lagde mærke til, at han trak de pudsige øjenbryn i vejret, som om han morede sig over noget.

"Hvad er det, du tænker på, Godfrey?" spurgte hun pludselig. "Lige nu smilede du, – helt fornøjet."

"Jeg sad og tænkte på Euripides," svarede han åndsfraværende, "da han blev gammel, boede han i en hule ved havets bred, og det fandt man underligt på hans tid! Det ser ud, som om huse var blevet ham uudholdelige. Jeg gad vide, om det

var, fordi han livet igennem havde iagttaget kvinder så grundigt."

15

I Hamilton var marts den mest trøstesløse og blæsende måned i hele året. Louie prøvede at holde humøret oppe ved at drøfte sommerplaner. Han havde i nogen tid slået på, at han havde en pragtfuld plan i baghånden, og skønt det ikke lykkedes ham at holde tæt over for mrs. St. Peter, havde han intet sagt til professoren, før de en aften spiste hos Rosamond og ham. Under hele middagen mindede Louie dem ustandseligt om de forskellige pariser-resturanters specialiteter, for at St. Peter ikke skulle være helt uforberedt.

Da de var ude af spisestuen, eksploderede Louie. Han og Rosamond ville have doktor og mrs. St. Peter med til Frankrig i sommermånederne. Louie havde allerede fastslået datoer, damper og rejserute; han var fuldkommen ør af glæde over planen.

"Selvfølgelig," strømmede han over, "er det Rosies og min rejse her fra Hamilton og hjem igen. Vi vil rejse bekvemt, men ikke overdådigt. Først tager vi til Biarritz for at se fornemt badeliv, og på vejen kan vi gøre ophold i Marseille og besøge din plejebroder Charles Thierault. Resten af sommeren vil vi gå metodisk til værks i Paris. Jeg har mine egne grunde for at bede dig tage med, professor. Naturligvis ville glæden over at have dit selskab være nok i sig selv, men jeg har også andre grunde. Jeg vil gerne lære det intellektuelle Paris at kende og forestilles for nogle af de forfattere og videnskabsmænd, du kender. Skade, Gaston Paris er død! Vi kunne have bedt ham til en fin lille lunch hos Lapérouse: men der er jo heldigvis andre."

Mrs. St. Peter spandt tråden videre. "Udmærket, Louie, du og Godfrey kan spise lunch med videnskabsmændene, mens Rosamond og jeg går i butikker."

Marsellus så bestyrtet op. "Nej, nej, kæreste Lillian! Det er underforstået, at jeg vil med i butikker. Jeg elsker parisermagasinerne. Og vi kan heller ikke undvære jer, når vi giver lunch for berømthederne. Har I nogen sinde set en videnskabsmand og en franskmand, som ikke nød sin *déjeuner* dobbelt i selskab med to fortryllende damer? Og I to kan også få for meget af jeres *sposi*; det vil være morsomt for jer at få en smule afveksling. I må holde bog over gæsterne: *Lundi, déjeuner, M. Emile Faguet; mercredi, diner, M. Anatole France,* og så fremdeles."

Professoren lo hjerteligt. "Jeg er bange for, du overvurderer rækkevidden af min sociale bekendtskabskreds, Louie. Jeg har ikke den fornøjelse at kende Anatole France."

"Det kommer ud på et; vi kan tage M. Paul Bourget onsdag."

"Du kan også hjælpe os med at finde noget til landstedet, papa," sagde Rosamond. "vi håber at få fat på mange smukke ting. Familien Thierault må da også kende de gode butikker i Sydfrankrig, hvor priserne ikke er så høje."

"Jeg er bange, antikviteterne er samlet i Paris; jeg har aldrig set noget af større interesse i Lyon eller længere syd på. Men det kan jo være der alligevel."

"Charles Thierault er stadig interesseret i sejladsen på Mexico, ikke? Han kunne sende vore indkøb fra Marseille til City of Mexico. Så kunne vi få dem toldfrit ind, og Louie tror, han kan få dem over grænsen som husholdningsartikler."

"Det lyder sandsynligt, Rosie. Det kunne sikkert lade sig gøre."

Marsellus lo og klappede sin kones hånd. "Å, *cher papa*, du har endnu ikke opdaget, hvor praktiske vi kan være!"

"Jeg indrømmer, dit forslag er fristende Louie, og jeg vil tænke over det. Det kommer kun an på, om jeg kan for mit arbejde." St. Peter vidste allerede, at han aldrig blev fjerdemand i det livsglade selskab, og han var vred på sig selv for den uvenlige følelse, der rørte sig i nærheden af hans mellemgulv.

Hele aftenen drøftede familien sommerplanerne. Louie ville straks skrive og bestille værelser på Hotel Meurice, men mrs. St. Peter udelukkede det som alt for dyrt.

Da St. Peter lå i sin seng den aften, prøvede han forgæves at retfærdiggøre sit uundgåelige afslag. Han holdt af Paris, og han holdt af Louie. Men man kan nu en gang ikke leve livet på anden måde end sin egen; egenkærligt eller ikke, det var sandheden. Der var heller ingen, der trængte til ham. Han kunne trygt betro Lillian til Louie, ingen ville tage sig omhyggeligere af hende end hendes svigersøn. Forsynet havde øjensynlig skabt *beaux-fils*, for at de kunne træde i ægtemændenes sted, nar de ikke længere var elskere. Marsellus glemte aldrig en eneste af de hundrede tåbelige opmærksomheder, Lillian elskede. I første række kom hans overvældende beundring, Lillians gunst var ham uvurderlig. Mange mennesker beundrede hende, men Louie mere end de fleste. Den egenkærlighed, den stræben efter at få det mest mulige ud af tilfældet og menneskene, som i det sidste par år var kommet så stærkt frem hos Lillian, fandt Louie lige så naturlig og rigtig, som Godfrey fandt den unaturlig. Det var noget, der altid havde ligget til Lillian, og så længe det kun

gav sig udslag i forfinethed uden bagtanke, havde St. Peter også fundet det tiltalende. Han vidste, at det skyldtes dette karaktertræk, langt mere end hans kones lille privatformue, at hun og hans døtre aldrig havde været drapfarvede og lidt rørende som andre af professorernes damer. De fik ikke meget nyt, men de så altid godt ud. Kunne de ikke få det rigtige, undværede de hellere end at gå på akkord med noget lurvet. Men som oftest fik de det rigtige, og det blev også betalt. Han kunne ikke sige, de havde været ekstravagante; det gamle hus havde været løjerligt og tomt nok, men der havde aldrig været grimme ting i deres stuer.

Efter Rosamonds giftermål med Marsellus var både hun og hendes moder i visse henseender blevet helt forandrede, – forandrede og hårdere. Det var Louie, som havde forvoldt skaden, men selv havde han ikke taget skade. Det var ham, man tyede til, – om Augusta, om professor Crane, om de mindre heldiges skuffede forhåbninger. Det var mindre på grund af Louie selv end af andre grunde, professoren ville afslå den fyrstelige indbydelse.

Han kunne slippe ud af kniben uden at såre nogen, – skønt han vidste, et afslag ville gøre Louie bedrøvet. Han behøvede blot at holde fast på, at han skulle arbejde og kun kunne arbejde i sit gamle arbejdsværelse. Der var visse fordele ved at være historisk skribent. Man kunne gemme sig bag sit skrivebord, det var et sikkert værn.

Da St. Peter meddelte familien sin beslutning, blev Louie meget skuffet, men han tog det hensynsfuldt og indrømmede beredvilligt, at professorens arbejde havde første ret. Rosamond troede ham ikke og blev stødt; hun kunne ikke

forstå, han ville kuldkaste en plan, der ville have været til lige stor glæde for alle parter. Hans kone så på ham, vantroende og eftertænksomt.

Da de senere var alene, gik hun mere direkte løs på sagen, end det ellers var hendes vane i den sidste tid.

"Godfrey," sagde hun langsomt og bedrøvet, "hvad er det, der får dig til at trække dig bort fra din familie? Eller hvem er det?"

"Kære Lillian, du går da ikke hen og bliver jaloux?"

"Jeg ville næsten ønske det. Jeg ville langt hellere se dig gøre dig latterlig for en kvindes skyld end se dig blive ensom og inhuman."

"Nå, jeg har jo altid levet med ideer, og den vane tager vel magten fra en lige så sikkert som den mere opmuntrende vane at leve med forskellige damer. Der kan siges noget for og imod begge dele."

"Jeg tror, dine ideer var bedst, den gang du var dit mest menneskelige Jeg."

St. Peter sukkede. "Jeg tør ikke modsige det. Men jeg er nødt til at fortsætte, som jeg kan. Maj varer ikke altid."

"Du er ikke gammel nok til den *posé*, du anlægger. Det er det, der er mig en gåde. I mange år bed alderen slet ikke på dig, skønt jeg nok følte dens vægt. For to år siden var du så ilter som en yngling; nu skåner du dig selv for alt. Af natur er du varm og kærlig, og nu stænger du dig på én gang ude fra alle. Jeg tror ikke, du bliver lykkeligere på den måde." Til dette øjeblik havde hun kun holdt en straffeprædiken for ham. Nu skråede hun pludselig tværs over gulvet, satte sig på armen af hans stol, så ham ind i ansigtet og snoede spidserne af hans militære øjenbryn mellem tommeltot og langfinger. "Hvad er der i vejen,

Godfrey? Jeg kan ikke se nogen forandring i dit ansigt, hvor nøje jeg end ser på det. Det er noget i dit sind, i din stemning. Der er noget, der har besat dig. Jeg gad vide, om det kun er det, at du ved for meget? For meget til at være lykkelig? Du har altid været den klogeste mand i hele verden. Kan du ikke forklare mig, hvad det er?"

"Jeg kan ikke engang forklare mig selv, hvad det er, Lillian. Det står i forbindelse med noget andet end almanakken. Det er nærmest en følelse af, at jeg har lagt en hel del bag mig, som jeg ikke mere kan vende tilbage til – og inderst inde ønsker jeg heller ikke at gøre det. Vejen ville blive for lang og for træls. Af et hjemmemenneske at være har jeg måske levet for anspændt. Jeg ville nødig forsømme noget, – hverken dig, mit skrivebord eller mine studenter. Og nu er jeg blot så forfærdelig træt. Man kommer altid til at betale en gang i livet. Et menneske har kun fået et vist mål af kraft; når den er brugt op, går han i stykker. Selv den første Napoleon gik i stykker til sidst." De smilede begge to. Det var en gammel spøg – professorens dybeste hemmelighed. I dåben havde han fået navnene Napoleon Godfrey St. Peter. Der havde altid været en Napoleon i familien, siden en af hans forfædre fik sin afsked fra *la grande armée*. Godfrey havde afkortet sit navn i Kansas, og ikke engang hans døtre vidste, hvad han oprindelig var døbt.

"Jeg håber, du ved," sagde han til sin kone, da han rejste sig for at gå i seng, "at jeg vil komme til kræfter igen. Men lige nu vil jeg helst være fri for at stimuleres. Paris er alt for smuk og alt for fuld af minder."

16

En lørdag formiddag ud på foråret sad professoren og arbejdede i det gamle hus. Pludselig hørte han kraftige skridt, der hurtigt løb op ad den tæppeløse trappe, og lidt efter spurgte Louies stemme:

"*Cher papa*, forstyrrer jeg for meget?"

St. Peter rejste sig og lukkede op. Louie havde golfstrømper på og violet jakke med pelskrave.

"Nej, jeg skal ikke spille golf. Jeg har bestemt mig om, men fik ikke tid at skifte. Jeg vil have dig med på en biltur langs søen. Rosie skal spise lunch med et par venner i sportsklubben. Vi vil køre hende en tur og sætte hende af der. Det er strålende vejr i dag." Louies ivrige, spillende øjne fo'r rundt i den lille lurvede stue. Han kluklo. "Den gamle bjørn hygger sig i sin gamle hule, gør han ikke? Å, hvor jeg forstår det. Her blev dine børn jo født. Ikke dine døtre – dine sønner, dine prægtige spanske vovehalse! Jeg er stolt af at være i familie med dem, selv om det kun er ved giftermål. Og dit tæppe der, spansk mode, ikke sandt?" Louie slog ned på det violette tæppe, slyngede det om bryst og skulder, skubbede ståltrådsdamen til side og betragtede sig selv i Augustas spejl. "Det kunne blive en meget smuk slåbrok til Louie, ikke?"

"Det har været Outlands – en dyrebar skat. Hans forsvundne kammerat havde det med fra Mexico."

"Har det virkelig været Outlands?" Louie glattede det og betragtede det i spejlet med stigende beundring. "Jeg kan aldrig tilgive skæbnen, at jeg ikke fik lejlighed til at lære den storartede fyr at kende. "

Professoren trak øjenbrynene i vejret, til de lignede et spørgsmålstegn. "Det var måske blevet lidt pinligt – hvad Rosie angår."

"Jeg tænker aldrig på ham som en rival," sagde Louie og kastede tæppet fra sig med en stor gestus. "Jeg tænker på ham som en broder, en tilbedt og højtbegavet broder."

En halv times tid senere susede de afsted mellem det spirende grønne; Rosamond og hendes fader sad på det bageste sæde med Louie lige overfor. Det slog professoren, at Louie havde noget på hjerte; hans urolige, strålende øjne fulgte nøje Rosamond for at kunne gribe det belejlige øjeblik.

"Doktor," sagde han kort efter, "vi har bestemt at sige op, før vi rejser udenlands, og spare huslejen. Vi flytter bøgerne og malerierne ud på Outland, naturligvis også alle brudegaverne, og deponerer sølvtøjet i banken. Vi vil ikke få brug for mange af møblerne nu. Mon der er noget, du kunne have nytte af? Og hør, Rosie," han bøjede sig frem og slog hende let på knæet, "det falder mig ind lige nu, kunne vi ikke bede Scott og Kathleen om at se ind og vælge, hvad de havde lyst til. Det er ikke umagen værd at have vrøvl med at sælge noget; vi får dog så lidt for det."

Rosamond så forbavset på ham. Det var tydeligt, de ikke tidligere havde talt om den idé. "Vær ikke dum, Louie," sagde hun roligt. "De vil hverken eje eller have dine møbler."

"Men hvorfor ikke?" fremturede han frejdigt. "De er rigtig kønne. På Outland passer de naturligvis ikke, men i et lille hjem er de netop, som de skal være. Vi valgte dem med omhu, og vi bryder os ikke om at se dem havne i en snavset marskandiserforretning."

"Det skal de heller ikke. Vi kan magasinere dem på Outland. Der er oceaner af plads på kvisten! Du behøver ikke at bekymre dig om dem nu."

"Det er synd, hvis andre kunne få nytte af dem. Jeg ved, Scott trænger til en chiffonniere som min. Han har altid beundret den, og jeg kan huske, han en gang klagede over, at han altid havde savnet skuffer til sine skjorter."

Rosamond smilede hånligt.

"Lad være med det, Rosie! Du ser så uartig ud." Louie bøjede sig helt forover, greb hende i armene og rystede hende blidt. "og hvor kan du for resten være så sikker på, at McGregors ikke vil have vore møbler, når du aldrig har spurgt dem? Har hun en gang sat sig noget i hovedet, er hun hverken til at hugge eller stikke i!"

"De vil ikke have dem, fordi de er vores, dine og mine, hvis du endelig vil vide det," sagde hun isnende og trak sig bort fra ham.

Louie sank tilbage i sædet og opgav det. "Hvorfor tror du så stygt om dem? Jeg tror det ikke, at du ved det! Du er alt for ømfindtlig. Scott og Kitty kan være lidt kølige, men jeg tror, det ville gøre et godt indtryk, hvis du tilbød dem det rigtig venligt," spøgte og lokkede han igen. "Hun har sat sig i hovedet, at McGregors har et horn i siden på os, doktor. Der er ikke spor om det."

Rosamond var blevet helt bleg. Hendes overlæbe, der var ganske som moderens, når hun var venlig, men meget hårdere, når hun var vred, gik ned som et jerntæppe. "Jeg ved tilfældigvis, Louie, at det var Scott, der balloterede dig ud, da

du ville ind i Selskabet for Kunst og Videnskab. Du kan kalde det et horn i siden eller ikke, som du selv vil!"

Marsellus blev synligt rystet. Han så bedrøvet ud. "Har han virkelig gjort det, var det alt andet end pænt. Men er du vis på det, Rosie? Rygter opstår så let, og folk elsker at blande sig i familiekonflikter."

"Her er hverken tale om folk eller rygter. Det er aldeles sikkert. Jeg har det fra Kathleens bedste veninde."

Louie smed sig bagover og rystede af latter. "Å, de damer, de damer! Hvor er de dog søde imod hinanden, professor!"

St. Peter var meget ilde til mode. "Jeg tror ikke, jeg ville acceptere det vidnesbyrd, Rosamond. Jeg tror det ikke om Scott, og jeg synes, Louie har den rette opfattelse. Mennesker er tit store børn, og Scott er fattig og stolt. Jeg er vis på, Louies chiffonniere ville røre hans hjerte, hvis Louie selv tilbød ham den. Jeg er bange for, du ikke ville gøre det taktfuldt nok."

"Professor, jeg vil gå op på Scotts kontor og tilbyde ham den. Hvis han forsmår den, er det værst for ham selv. Han vil gå glip af et bekvemt stykke bohave."

Blodet fo'r op i Rosamonds blege kinder. Heldigvis svingede de ind på den grusbelagte kørevej, der over klippede plæner førte lige op til sportsklubben. "Du kan jo gøre, hvad du vil, med dine egne ting, Louie; men jeg vil ikke have en eneste af mine ejendele i McGregors villa. Jeg kender kvaliteten af Scotts lune og ved på forhånd, hvad slags vitser han ville lave om dem."

Vognen standsede. Louie sprang ud og bød sin kone armen. Han fulgte hende op ad de trin, der førte til indgangsdøren, og hans ryg vidnede så tydeligt om tålmodig og beskyttende godhed, at professoren bed sig i underlæben af forbitrelse. Da

Louie kom tilbage, så han grå og træt ud og sank ned på sædet ved siden af professoren med et trist og erfarent smil.

"Louie," St. Peter talte med dyb følelse, "har du læst en novelle af Henry James, *The American*? I den er der en meget smuk scene, hvor en ung franskmand, der er blevet såret i en duel, gør undskyldning for sin families opførsel. Jeg ville gerne gøre noget lignende. Jeg gør dig en undskyldning for Rosamonds opførsel og for Scotts, hvis han virkelig har gjort noget så tarveligt."

Louies nedslåede udtryk forsvandt som dug for solen. Han trykkede varmt professorens arm. "Å, det er ikke noget at tale om! Hvad Scott angår, forstår jeg det hele. Han var den førstefødte søn og potte og pande i familien. Så kom jeg, en helt fremmed, og bortførte Rosie, og patentet begyndte at give store indtægter, – det er nok til at gøre en hvilken som helst mand skinsyg, og han er tilmed skotte. Men jeg er overbevist om, at Scott vil blive sig selv igen; det bliver folk altid, når man behandler dem godt, og det har jeg i sinde at gøre. Jeg kan godt lide fyren. Hvad Rosamond angår, skal du ikke skænke det en tanke. Jeg elsker hende, når hun er uartig. Til tider er hun en smule umedgørlig, men jeg håber altid på, at hun en overgang skal blive rent ovenud urimelig, fordi det vil være varsel om en ubeskrivelig stor lykke for os alle."

"Louie, du er højmodig og storslået," hviskede hans besejrede svigerfader.

17

Først i maj rejste Lillian, Rosamond og Louie til Frankrig. Professoren havde i sin ensomhed god tid til at dusche sine slyngroser, og hans have havde aldrig været så smuk som den juni. Da universitetet lukkede, smuglede han sin seng og sine klæder tilbage til det gamle hus og indrettede sig på et mageligt ungkarleliv. Han indså, han burde tage fat på sit arbejde. Haven, hvor han sad dagen igennem, var ikke længere undskyldning nok for ikke at gå op i studereværelset. Men det arbejde, der ventede ham deroppe, var vanskeligt. Ganske vist var det kun et lille arbejde, men det var en af de små ting, over for hvilke hånden bliver levende bevidst og føler sig stiv og klodset.

Det var hans hensigt at ofre en del af denne sommer på Outlands dagbog – udgive og kommentere den. Ulykken var, at han måtte skrive en indledning. Dagbogen skildrede kun et halvt år af Toms liv, den sommer, han tilbragte på den blå mesa, og den indeholdt næsten intet om ham selv. For at få nogen som helst betydning, måtte den indledes med en karakteristik af Outland og en beretning om hans liv og bedrifter. At skrive om hans videnskabelige arbejde ville være relativt let. Men det var ikke det væsentligste. Hans begavelse var strålende alsidig, skønt hans personlighed var enkel og ligefrem.

Naturligvis fastholdt mrs. St. Peter, at han ikke var helt ligefrem; men det var kun, fordi han ikke var helt konsekvent. Som forsker var han klarsynet og skarpsindig, men i sine personlige forhold var han tilbøjelig til at overdrive som en Don Quixote. Han idealiserede de mennesker, han holdt af, og

gjorde idealet og ikke individet sin opvartning, så hans opførsel undertiden blev lidt for højstemt for forholdene – "biografteater-ridderlighed" plejede Lillian at sige. En af hans overspændte forestillinger var, at han under ingen omstændighed ville skylde sine venner nogen materiel fordel; han ville holde hengivenhed og avancement så fjernt adskilte, som var de kemikalier, der ville opløse hinanden. St. Peter mente, det var en naturlig følge af Toms opdragelse og første idéforbindelser. Han vidste, at alverdens daglejere, jernbane- og dampskibsarbejdere, høstfolk, tærskere og grubearbejdere drømmer denne drøm om selvopofrende venskab og uegennyttig kærlighed. Tom havde bragt den med til universitetet, hvor man fandt avancement ved protektion hæderligt.

Tom var blevet seniorstudent, før Lillian begyndte at blive skinsyg på ham. I to år havde han næsten været medlem af familien, og hun havde aldrig fundet fejl hos ham. Men da professoren begyndte at tage Tom med op i sit studereværelse og gøre ham til sin arbejdsfælle, unddrog mrs. St. Peter ham sin yndest. Hun kunne skifte sind på den måde; hendes venskab blev aldrig til vane. Men var hun færdig med nogen, fandt hun selvfølgelig grunde for sit vægelsind. Hun gjorde sin mand opmærksom på, at Tom til trods for sit åbne væsen langt fra var oprigtig. Han havde altid været forbeholden, når det gjaldt hans personlige forhold, og hun kunne ikke rigtig tro, at de kendsgerninger, han ikke ville ud med, var helt ærefulde. De havde altid vidst, han havde en hemmelighed, der stod i forbindelse med den gådefulde Rodney Blake og den bankkonto i New Mexico, som han ikke frit kunne trække på. Den unge

mand måtte have følt forandringen i hendes væsen, for den vinter begyndte han at bruge sit arbejde som påskud for sine mindre hyppige besøg. Nu mødtes han og St. Peter i det lille værelse bag ved professorens universitetsauditorium.

En søndag kort før Toms eksamen kom han for at indbyde Rosamond til at være hans dame på seniorholdets bal. Familien sad ude i haven og drak te; et par dages stærke hede havde fået roserne til at springe tidligt ud. Rent tilfældigt spurgte Rosamond Tom, der i hvid flonelsdragt sad og viftede sig med sin stråhat, om foråret i sydveststaterne var så varmt.

"Nej, nej," svarede han, "maj plejer at være kølig dernede – klar sol, men skarp blæst og koldt om natten. Sidste nat mindede mig om kvælende hede majnætter i Washington."

Mrs. St. Peter så op. "Mener De Washington City? Jeg vidste ikke, De nogen sinde havde været så langt øster på."

Det lod sig ikke skjule, at den unge mand blev ilde til mode. Han rynkede bryn og hviskede: "Jo, jeg har været der. Jeg har rimeligvis ikke talt om det, fordi jeg kun har ubehagelige minder derfra!"

"Hvor længe var De der?" spurgte hans værtinde.

"En vinter og et forår, noget over et halvt år. Længe nok til at få stærk hjemve." Umiddelbart efter gik han, som om han var bange for at få flere spørgsmål.

Et par uger senere blev der tale om det samme emne. Da Tom var blevet kandidat, stod to veje ham åbne. Man havde tilbudt ham en dårligt lønnet assistentpost i den fysiske afdeling under dr. Crane og et kandidatstipendium ved Johns Hopkins-universitetet. St. Peter tilskyndede ham stærkt til at tage imod det sidste. En aften, da familien sad og drøftede Toms

fremtidsudsigter, opregnede professoren alle de grunde, der talte for, at han skulle tage til Baltimore og arbejde i det laboratorium, dr. Rowland havde gjort berømt. Han forsikrede ham om, at han ville finde atmosfæren i en gammel sydlig by fortryllende.

"Jeg kender lidt til den atmosfære," udbrød Tom til sidst. "Den er fortryllende, men den passer ikke for mig. Den virker forfærdelig nedslående på mig. Jeg tog tit dertil, da jeg var i Washington, og den gjorde mig altid melankolsk. Jeg tror ikke, jeg kunne arbejde der."

"Men er det rigtigt at lade sig lede af et barneindtryk, når det gælder en så vigtig afgørelse?" spurgte mrs. St. Peter alvorligt.

"Jeg var ikke barn, mrs. St. Peter. Jeg var lige så voksen som nu – i visse henseender ældre. Det var kun et årstid, før jeg kom hertil."

"Men Tom, det år var du jo arbejder ved banen! Hvorfor blander du alting sammen?"

Kathleen greb hans hånd og knugede knoerne sammen, som hun plejede at gøre, når hun ville straffe ham!

"Nå, måske var det et par år før. Det spiller ingen rolle. Det var længe nok til at gøre det ud for to almindelige år," hviskede han åndsfraværende.

Også denne gang forlod han dem brat, og et par dage senere fortalte han St. Peter, at han havde bestemt sig til at tage assistentposten under Crane og blive i Hamilton.

I løbet af den sommer fik St. Peter fuld besked om alt, hvad der lå bag ved Outlands tilknappethed. Mrs. St. Peter og døtre var i Colorado, og professoren var ene hjemme og skrev på tredje eller fjerde bind af sit historiske værk. Tom var optaget af

sine egne forsøg ovre i det fysiske laboratorium. Han og St. Peter var ofte sammen om aftenen, og når vejret var godt om eftermiddagen, tog de ud at bade. Hver lørdag udleverede professoren sit hjem til rengøringskonen, og han og Tom tog ud til søen og tilbragte dagen i St. Peters sejlbåd.

Det var netop den slags sommerferie, St. Peter holdt af, når han var nødt til at blive i Hamilton. Han var sin egen kok og havde hos en skarpt skelnende importør i Chicago forsynet sig med en udvalgt sortering af ost og lette italienske vine. Hver morgen gik han på torvet og valgte selv sin frugt og salat, inden han tog fat på sit arbejde. Klokken otte spiste han til middag. Når han stegte sig et lækkert lammelår *saignant*, godt indgnedet med hvidløg, før det kom i ovnen, indbød han Outland til at spise med. Så sad de og talte ved et fad dampende asparges, *en serviette* for at holdes varme, og en flaske mousserende Asti, til nattens skygger lagde sig over haven. Hvis det var regn eller koldt, sad de indendørs og læste Lucretius.

Da de en sådan regnvejrsaften sad ved kaminilden i spisestuen, fortalte Tom omsider det, han altid havde fortiet. Det var ikke noget særlig anklagende, heller ikke noget særlig mærkeligt; det var kun en fortælling om et ungdomsnederlag, noget, en purung mand tager sig nær – indtil han bliver ældre.

Anden del

Tom Outlands fortælling

1

Hvad der fik mig ind på et sidespor og blev årsag til, at jeg først så sent kom til at studere, var en lidt usædvanlig hændelse, eller rettere række af hændelser. Begyndelsen var et spil poker, den gang jeg var råber i Pardee i New Mexico.

En kold og klar efterårsaften måtte jeg på jagt efter personalet ved et godstog, der skulle afgå lidt over midnat. Det havde lige været lønningsdag, og en af folkene havde givet mig et vink om, at der skulle spilles poker i spilleværelset bag Ruby Light-saloonen. Jeg vidste, at de fleste af dem ville være der, undtagen togfører Willis, som havde et lille sygt barn hjemme. Vinduerne ud til gaden var naturligvis mørke. Jeg gik bag om, igennem et faldefærdigt ishus og en gård, og kom ind i et *'dobe*-værelse, der ikke stod i direkte forbindelse med det egentlige lokale. Rummet var stuvende fuldt, hedt og beklumret. Der var en seks-syv stykker i gang med at spille, og langs hen ad væggene hang en række mandfolk og gnubbede den hvide kalkpuds af med skuldrene. I det ene vindue hang et fuglebur, dækket med en gammel flonelsskjorte, men kanariefuglen var vågnet og sang af fuld hals. Den sang kønt, – en gammel mexicaner havde lært den op, – og den var et af stedets trækplastre.

Jeg traf til at komme, da der var en knægtpulje i gang. To af de folk, jeg skulle hente, var med i spillet og ville naturligvis gerne spille færdig. Derfor blev jeg stående i døren med mit ur og passede tiden for dem. Imellem spillerne så jeg to fårefarmere, der altid spillede højt, og en af tilskuerne fortalte mig, at man den nat skulle have hundrede dollars i småpenge

for at få lov til at spille med. Hele flokken mukkede over en fyr, Rodney Blake, der var kommet lige fra sin maskine uden at vaske sig. Det var ikke skik og brug; så snart en mand var færdig med tjenesten, tog han bad, skiftede tøj og gik til barberen. Blake var en ny fyrbøder ved vor afdeling. Han var kommet ned i byen i sin fedtede overall og gennemsvedte blå skjorte med ansigtet fuldt af sorte striber. Han havde drukket; han lugtede af spiritus, og øjnene var stirrende og tomme. Alle de andre var rene og nybarberede, og de var fornærmede på Blake, – sagde, hans hænder var så fedtede, at han satte pletter på kortene. Et par af dem ville helst have ham smidt ud af spillet, men han var en stor og stærk fyr, så der var ingen, der havde lyst til det stykke arbejde. Det gjorde ikke sagen bedre, at han vandt puljen.

Jeg fik fat på mine to og fik dem afsted i en fart, og to andre fra rækken langs væggen tog deres pladser. Den ene af de to, der gik med mig, bad mig stikke hjem til hans hus og hente tasken med hans arbejdstøj. Han havde tabt hver eneste cent af sin løn og var helst fri for at træffe sin kone. Jeg spurgte ham, hvem der vandt.

"Blake. Den beskidte spekulant har taget det hele. Men kammeraterne skal nok få ham blanket af, inden det bli'er morgen."

Omtrent klokken to, da mit arbejde var endt for den nat, og jeg ville gå hjem og i seng, kikkede jeg lige ind i spilleværelset for at få at vide, hvad udfaldet var blevet. Spillerne var ved at bryde op. Siden jeg forlod dem ved tolvtiden, havde de spillet stud-poker, og Blake, fyrbøderen, havde blanket dem alle af. Han var i færd med at indkassere gevinsten, da jeg kom.

Banken var kommet lidt til kort, men Blake gjorde ingen vrøvl i den anledning. På bordet foran ham lå noget over seksten hundrede dollars i sedler og guld. Et par af flokken stod og hånede ham for at få et slagsmål i gang og plyndre ham. Han lod som ingenting og begyndte at stikke pengene til sig uden at se på nogen. Sedlerne foldede han sammen og stak dem ind under hattebåndet; guldet stoppede han ned i overallslommerne, og det, der ikke var plads til, fejede han sammen i sit store, røde halstørklæde.

Jeg havde interesseret mig for fyren, lige fra han kom til vor afdeling; han var tavs og uvenlig. Han hørte til de mennesker, der har en fuldt udviklet krop, men et ungdommeligt ansigt, sådan som De tit ser dem blandt arbejdere. Der var noget roligt og sarkastisk og spottende i udtrykket, – det ser De også tit blandt arbejdere. Da han havde gemt alle pengene, stod han op og gik ud af døren uden et ord, uden at sige godnat til nogen.

"Manerer som et svin, og et beskidt svin!" hujede lille Barney Shea efter ham. Blakes ryg var lige i dørkarmen; han trak lidt på den ene skulder, men vendte sig ikke om og sagde heller ikke et ord.

Jeg smuttede ud bag efter ham og fulgte ham ned ad gaden. Hans gang var usikker, og guldet i hans posede overallslommer klirrede ved hvert skridt, han tog. Jeg løb et lille stykke og indhentede ham. "Hvad vil du gøre med alle de penge, Blake?" spurgte jeg ham.

"Tabe dem igen, i morgen nat. Jeg er ikke et svin efter penge. De fordømte, glatragede frisørskilte!"

Jeg mente, det var bedst at følge ham hjem. Jeg vidste, han boede hos en gammel mexicansk kone, i det gule kvarter, bag

arresthuset. Hans værelse havde indgang fra gaden gennem en himmelblå dør. Han gik ind, tændte ikke lys, gjorde heller ikke mindste tilløb til at klæde sig af, men smed sig, som han gik og stod, på sengen og faldt straks i søvn. Hatten stak ud mellem jernstængerne ved hovedgærdet, guldet væltede ud af lommerne og trillede hen over det bare gulv i mørket.

Jeg strøg en tændstik og tændte lys. Sengen fyldte det halve værelse; på stumtjeneren hang en taske med hans rene tøj, ganske som han havde haft den med hjem fra tjenesten. Jeg tog tøjet ud og begyndte at samle pengene op; fik sedlerne ud fra hattebåndet, tømte hans lommer og samlede alle de pengestykker, som lå i sengen omkring hans hofter, og stoppede det alt sammen ned i tasken. Så pustede jeg lyset ud og satte mig ned for at holde vagt. Jeg stolede på alle dem, der den aften havde været i Ruby Light, undtagen Barney Shea. Han kunne godt prøve at liste noget fra en fremmed hernede i den mexicanske bydel. Vi fik dog en uforstyrret nat – og en meget kold nat. Jeg tog Blakes vinteroverfrakke, som hang på væggen, og pakkede mig ind i den; men jeg var ikke ked af det, da hanerne begyndte at gale, og hundene begyndte at gø i hele den mexicanske by. Til sidst stod solen op, og et øjeblik efter var ørkenen og *'dobe*-husene helt røde. Så begyndte jeg at ryste manden på sengen. Vække folk, som nødig ville op, var jo en del af mit arbejde, og jeg slap ham ikke, før jeg havde ham på benene.

"God morgen, dreng! Kommet for at hente mig?"

Jeg sagde ham, jeg var kommet for at hente ham til en frokost på Harvey House. "Du skylder mig en god frokost. Jeg fulgte dig hjem i nat."

"Ja vist; jeg er glad ved at få selskab. Vent bare, mens jeg vasker mig!" Han tog sæbe og håndklæde og kam og gik ud i patioen, en pæn lille grusbelagt firkant med blomster og vinranker langs murene, og vaskede sig i truget under pumpen. Så kaldte han på mig, for at jeg skulle komme ud og pumpe vand over ham. Da han et par sekunder havde stået med hovedet under den kolde vandstråle, rettede han sig med klaprende tænder.

"Det kan få whiskyen ud af hovedet på én, ikke? Dejligt, Tom!" Kort efter begyndte han at rode i sine lommer. "Er det noget, jeg har drømt, eller vandt jeg en række knægtpuljer i nat?"

"Pengene ligger i din taske," beroligede jeg ham. "Det er mere, end du har fortjent, for du var for fuld til at passe på dem. Jeg måtte følge dig hjem og samle dem op af snavset."

"All right; så deler vi lige over. Hvad der kommer let, går let."

Jeg sagde ham, jeg ikke ville have andet af ham end frokost, men den ville jeg have snart.

"Så sagte, min søn! Jeg må skifte skjorte. Min er drivvåd."

"Den er værre end våd. Du skulle ikke været gået ned i byen uden at klæde dig om. Du er fremmed her, og det gør et dårligt indtryk."

Han trak på skuldrene og så overlegen ud. Han havde et firkantet, ærligt ansigt og rolige øjne, som vanskeligt kunne få et kynisk udtryk. Jeg vidste, han var en anstændig fyr, skønt han havde drukket og opført sig dårligt, lige siden han blev ansat ved vor afdeling.

Efter frokost gik vi ud og slikkede solskin på et sted, hvor træfortovet fortsattes tværs over et udtørret flodleje og dannede

en slags bro. Her havde jeg en lang samtale med ham. Jeg bar tasken med alle pengene og fik ham omsider overtalt til at gå med i banken. Der satte vi hver eneste cent af gevinsten ind på en sparepengekonto, som han ikke kunne røre i et år.

Fra den nat var Blake og jeg svorne venner. Han var et af de mennesker, der kan gøre alt for alle andre, men ingenting for sig selv. Der er masser af dem blandt arbejderne. Medgang har ikke oplært dem til en slags systematisk egenkærlighed. Rodney havde ikke haft lykken med sig i sine private forhold. Som dreng var han stukket hjemmefra, fordi hans mor giftede sig anden gang – med en mand, der havde gjort kur til hende, mens hans far endnu levede. Han blev forlovet med en pige nede på Syd-Pacific-linjen, og hun snød ham, som han selv sagde. Så tog han til Old Mexico og lod sine venner sætte alle hans sparepenge i en oliekilde, og de flåede ham. Hvad han trængte til, var en kammerat, en retskaffen fyr, som han kunne aflægge regnskab til. Jeg var ti år yngre, og det var en fordel, for han holdt af at være store bror. Jeg tror, at den kendsgerning, at jeg var hjemløs og ene i verden, gjorde det lettere for ham at tø op over for mig. Han kom så vist til at sætte stor pris på mig, og jeg gjorde gengæld. Det var den vinter, jeg fik lungebetændelse. Mrs. O'Brien kunne ikke tage sig ret meget af mig; hun havde mere end nok om ørene, stakkels kone, med reden fuld af børn. Blake flyttede mig ned i sit værelse, og han og den gamle mexicanske kone plejede mig. Han skulle have haft drenge selv at tage sig af. Livet er fuldt af den slags erstatninger, men de synes mig altid kummerlige, endog i planteverdenen.

Jeg var ikke i stand til at være oppe før henimod forår, og da forlangte lægen og fader Duchene, at jeg skulle opgive

nattearbejdet og leve hele sommeren i fri luft. Uden at jeg anede det, havde Blake sagt sin plads som fyrbøder op og fået os begge antaget som cowboys i The Sitwell Cattle Company. Jonas Sitwell var en af de rigeste kvægfarmere i vor del af New Mexico. Roddy og jeg skulle sommeren igennem lade en flok kreaturer afgræsse sletten og så drive dem ned til en vinterlejr ved Cruzadosfloden og lade dem gå på græs der til næste forår.

Vi tiltrådte tjenesten først i maj og stødte til vore kreaturer tyve kvartmil syd for Pardee, i retning af den blå mesa. Den blå mesa var et af de landemærker, vi altid så fra Pardee, – landemærker betyder så meget i et sletteland. Mod nordvest, over imod Utah, havde vi The Mormon Buttes, tre spidse blå tinder, som altid var synlige. Den blå mesa lå syd for os og var stærkere blå, næsten violet. Folk sagde, at selve klippemassen havde et dybt blåviolet skær. Fra vor by så den ud som en nøgen blå klippe, der hævede sig ensomt på sletten, næsten firkantet, kun ved den ene ende ragede toppen lidt op. De gamle kolonister sagde, at ingen nogen sinde havde besteget den, fordi siderne var så stejle, og Cruzadosfloden snoede sig rundt om den ene ende og underminerede den.

Blake og jeg vidste, at Sitwell-vinterlejren lå nede ved Cruzadosfloden, ved foden af mesaen, og mens vi den sommer drev vore høveder fra vandhul til vandhul, lagde vi ustandselig planer om, hvordan vi skulle bestige mesaen og blive førstemænd på dens top. Om aftenen, når vi havde spist og fået piberne tændt og sad og så solen gå ned, var mesabestigningen vort stadige samtaleemne. Vort arbejde var den rene leg; der var ikke virkeligt arbejde nok til at holde én mand optaget. Sitwells behandlede deres folk godt. John Rapp, formanden, kom en

gang om måneden i sin fjedervogn for at tilse kvæget og bringe os proviant og bunker af gamle aviser.

Blake var en samvittighedsfuld avislæser. Han holdt af at følge med og vide, hvad der gik for sig ude i verden, skønt han misbilligede det meste af det. Han rugede over sin tids store uretfærdigheder: Anarkisternes henrettelse i Chicago, som han lige kunne huske, og Dreyfus-sagen. Vi havde lange disputter om det, vi læste i aviserne, men vi blev aldrig uvenner. Jeg havde kun vrøvl med ham for at få lov til at udføre min del af arbejdet. Han brugte mit helbred som påskud for at påtage sig alt svært arbejde, længe efter at jeg var lige så rask som han. Jeg havde bragt min Cæsar med og lovet fader Duchene at læse hundrede linjer om dagen. Blake så, at jeg gjorde det, og fik mig til at oversætte det kedelige tøjeri højt for ham. Han sagde, at når jeg først kunne latin, behøvede jeg ikke at slide hele mit liv med min krop som et æsel. Han havde stor respekt for dannelse, men han troede, det var en slags taskenspillerkneb, som gjorde det muligt for et menneske at leve uden at arbejde. Vi havde *Robinson Crusoe* med og *Gulliver's Travels*, Roddys yndlingsbog, som han aldrig blev ked af.

Sidst i oktober kom Rapp, formanden, for at følge os ned til vinterlejren. Blake blev med kvæget omtrent femten kvartmil mod øst, hvor der endnu var god græsning, og Rapp og jeg tog ned til lejren for at lufte ud i hytten og stuve vor vinterproviant til side.

2

Hytten lå i en lille piñonskov omtrent tredive meter fra Cruzadosfloden, vendt imod syd og dækket mod nord af en lav bakke. Gramagræsset voksede lige op til dørtrinnet; kaninerne smuttede om alle vegne, og græshopperne slog imod døren, da vi gjorde holdt og så på tingene. Hytten var pæn og ordentlig og så ren som en præriehunds hule. Ingen udhuse, kun et skur til hestene. Bakkeskråningen bagved var sandet og bevokset med "gevirkaktus" i høje klynger, men mod syd var der intet andet end græs og striber af skinnende gule "kaninris". Poplerne og bævreaspene langs floden var allerede helt gyldne. Lige over for, egentlig oven over os, stod mesaen, en violet klippeblok, spættet med røde sumakplanter og gule aspetræer, der brød frem overalt, hvor der var en revne i stenen. I hytten hørte vi dag og nat flodens brusen, der hvor den slog en bue rundt om mesaens fod, og vandmasserne kernede hen over den hårde klippe. Det var et af de steder, hvor man gerne blev hele sit liv.

Jeg hjalp Rapp med at lukke træskodderne op og feje hytten. Vi lagde rene tæpper på standkøjerne og stuvede skinke og kaffe og dåsemad på hylderne bag ved kogeovnen. Jeg tilstår, jeg glædede mig til at lave mad på en jernovn med fire kogehuller. Rapp forklarede mig, at Blake og jeg ikke lige straks kunne nyde godt af al denne luksus i fællesskab. Han ville have, at kreaturerne skulle blive et stykke nord på, så længe der var græs nok til dem der; Roddy og jeg skulle så skiftes til at vogte dem; en af os måtte campere ude i nærheden af kvæget, og den anden kunne gøre sig det bekvemt i en seng.

"Der er ikke græs nok til at holde dem gående her en hel vinter," sagde han, "det er sikrest at lade dem græsse nord på, så længe I kan. Der er også det at betænke, at de bli'er ustyrlige, hvis I driver dem herned, mens det endnu er så varmt, og så vil mesaen derovre volde bryderi. De svømmer over floden og render op på mesaen, og så har I set dem for sidste gang. Vi har mistet mange høveder på den måde. Mesaen er efterhånden blevet befolket med kreaturer, der er rendt væk fra os, og nu er der en fin hjord halvvildt kvæg deroppe. Når vinden blæser fra den kant, får køerne her færten af dem og gør en afstikker ned til floden. I skal passe godt på, når I får kvæget herned."

Jeg spurgte ham, om der aldrig var nogen, der var gået derover for at drive kreaturerne tilbage igen.

Rapp stirrede på mig. "Tilbage fra den mesa? Der er aldrig nogen, der har været deroppe. Hele vejen rundt er klippevæggene så glatte som soklen på et monument. Den eneste vej derop er gennem den dybe canyon, der åbner sig lige i vandlinjen, der hvor floden slår bue. Men I kan ikke nå derop gennem den, fordi der er for dybt til at vade over og for stærk strøm til at svømme. En hest kunne muligvis svømme over, da kvæget kan gøre det, men jeg ville ikke være den, der vovede forsøget."

Jeg bemærkede, at jeg havde stirret på den mesa hele sommeren og tænkte på at bestige den.

"Ikke mens du arbejder for Sitwells, min ven! Hvis I knægte finder på den slags galskaber, er I fyret med det samme. I ville brække halsen, og det ville koste os kreaturerne. I må have et øje på hver finger, siger jeg jer, ellers stikker de af for jer. Hvis

den mesa ikke var, ville græsgangen her være den bedste vinterlejr i hele New Mexico."

Da formanden var borte, slog vi os rigtig til ro; arbejdet var let og vejret godt, gyldent solskin og blå himmel om dagen og klar frost om natten. Vi holdt hjorden samlet mod nord og øst og skiftedes til at vogte den. En af os blev ude hos kvæget, mens den anden sov og lavede mad i hytten. Mesaen var vor eneste nabo, og jo nærmere vi kom den, jo mere æggede den os. Nu var den ikke længere en blå, udvisket masse, som den havde været på afstand. Dens øverste rand lignede omridset af et stort, liggende dyr; hovedet vendte mod nord og var højere end siderne, som floden krummede sig om. Det var let at se, at nordenden var uangribelig: en lodret klippevæg fra sletten til mesaens top, over tusinde fod høj. Men den sydlige side, lige tværs over floden fra os, så ud til at være tilgængelig gennem den dybe canyon, der spaltede klippeblokken fra den øverste rand og ned til flodbredden og så bugtede sig ind i den massive klods, hvor den forsvandt, ganske som et musespor, der bugter sig ind i en stor ost. Denne kløft brød ikke mesaens sammenhængende rand, og man måtte være i nærheden for overhovedet at se, at den var der. Vi havde udsigt til mesaens korteste side; den var kun omtrent tre kvartmil lang fra nord til syd, men i øst og vest var den næsten dobbelt så lang. Vi kunne ikke se, om plateauet deroppe var skovklædt; dertil lå det for højt; men klipperne og kløften ned til floden var frynsede med frodig plantevækst, skove af bævreasp og piñons og enkelte mørke cedertræer, anbragte højt i sky som Babylons hængende haver. På bestemte tider af dagen antog disse cedre, der voksede så højt oppe, klippernes egen blålige farvetone.

Der blev lyst deroppe langt tidligere end nede hos os. Når jeg stod op ved daggry og gik ned til floden for at hente vand, var lejren endnu kold og grå, men mesaens top lå rød i den opgående sols glans, og alle de slanke cedertræer på klippetoppene lyste som guld, gammelt anløbet guld. Enkelte morgener ragede den op over den sorte flod som en luende vulkan. Den gjorde også dagen kortere for os, ikke så lidt endda. Tidligt på eftermiddagen forsvandt solen bag ved den, og så lå vor lejr i skygge. Lidt senere vældede solnedgangens farver op bag den, og da stod mesaen selv som en stor, kulsort klippeblok mod en himmel i flammer.

Intet under, at den tingest pinte og plagede os; vi havde den altid for øje, og aldrig var den ens. Sorte tordenskyer rullede op bag den og slog pludselig ned på os som en panter. Lynene legede omkring den og siksakkede ned i dens top, så vi altid ventede at se træerne og krattet stå i lys lue. Aldrig har jeg hørt tordenskrald rulle som der, hvor klippevæggen kastede lyden tilbage mod os; skønt mesaen tilsyneladende var massiv, skønnede vi, at den måtte være gennemskåret af kløfter og huler, hvad der forklarede den langvarige rumlen og brumlen, der fulgte efter tordenbraget. Når skraldet oppe i luften var forstummet, tog mesaen fat som en stortromme, der rumlede og brumlede videre på egen hånd.

En eftermiddag gik jeg ud for at skyde kalkuner. Netop da solen var ved at gå ned, vadede jeg gennem et hav af "kaninris", der var gule endnu, og de horisontale lysstråler, der spillede hen over det, fremhævede overfladens linjer med stor skarphed. Jeg fik øje på en mængde lige jordvolde, som plovfurer, der kom fra flodens øvre løb. Det var for sent at undersøge dem nærmere.

Derfor fældede jeg en buskpil og stak en pæl ned i en af furerne for at afmærke den. Næste dag tog jeg en spade med ned til risene og gav mig til at grave i den sandede jordbund. Jeg fandt en hovedledning i et gammelt overrislingsanlæg; det var ikke til at tage fejl af; den var brolagt med glatte, hårde rullesten og *'dobe*-kit og havde sluser til at lede vandet ud i sidekanaler. I disse vandingsrender opgravede jeg nogle lerkar, der alle var itu, og pilespidser og en meget smuk og velforarbejdet dobbelthakke af sten.

Den aften gik jeg ikke hjem til hytten, men bragte mine fund ud til Blake, som endnu var nord på med kvæget. Naturligvis vidste vi begge to, at der havde været fuldt af indianere på disse kanter, men vi var overbeviste om, at indianerne i umindelige tider ikke havde brugt stenredskaber. Her måtte have været en koloni af puebloindianere i gamle dage, bofaste stammer som tano- og hopi-indianerne, ikke omflakkende som navajoerne.

Når man lever afsides og alene som vi, er der noget betagende ved at finde vidnesbyrd om menneskeligt arbejde og menneskelig forsorg gemt i jorden i en øde egn. De kommer til en som en art budskab og får en til at føle på en anden måde over for den jord, man daglig betræder. Jeg holdt mere af den vinterlejr end af noget andet sted, jeg hidtil havde set. Jeg kom aldrig ud af døren om morgenen for at gå ned og hente vand uden at føle ny fryd over vor lune hytte og floden og den gamle mesa deroppe, hvis top lyste som et glædesblus. Jeg havde lyst til at se, hvordan den så ud på den anden side, og inden ret længe tog jeg en dag fri og red over floden et stykke nord for lejren, hvor den var bred og lavvandet. Jeg red helt rundt om mesaen og nåede tilbage til floden under dens sydside.

På den ridetur fik jeg bedre begreb om dens virkelige bygning. Hele vejen rundt så jeg de samme lodrette fjeldvægge af hård, blålig sten, nu og da skiftende med en meget blødere stenart. I disse bløde striber var der dybe, tørre flodlejer, som man sikkert kunne klatre op i, så højt de gik, men ingensteds nåede de toppen af mesaen. Den så ud til at være en stor flade af en meget hård stenart, der hvilede på fodstykkets blandingsformation som pladen på et gammeldags marmorbord. De dybe flodlejer nåede mange hundrede fod op ad klippen, men standsede altid under denne store klippeflade, der ragede ud over udhulingerne som en afsats af granit. Det var øjensynligt, at det var dette ubrudte klippelag, der gjorde plateauet utilgængeligt. Jeg red tilbage til lejren den aften, overbevist om, at skulle vi nogen sinde nå derop, måtte vi følge den vej, kvæget tog – over floden og op gennem den canyon, der åbnede sig lige i vandlinjen.

3

Sidst i november drev vi hjorden ned til vinterlejren, og først i december kom formanden med rigelig juleproviant. Denne gang havde han en supercargo med, et ynkeligt vrag af et gammelt mandfolk, han havde truffet i Tarpin, en stationsby tredive kvartmil nordøst for os, hvor Sitwells købte deres proviant. Den gamle mand var en havareret englænder og hed Henry Atkins. Han havde været kammertjener og sygepasser på et hospital og kok og i mange år steward på The Anchor Line. Sidst havde han haft et job hos nogle fårehyrder og lavet mad i deres køkkenvogn, mens de lod fårene græsse på kvægsletterne, hvor man helst var fri for dem. De havde gjort noget galt og var nødt til at forsvinde i huj og hast. I Tarpin lod de gamle Henry sejle sin egen sø, og på kort tid drak han alt det op, han havde tjent. Da Rapp traf ham, levede han af tiggeri.

"Jeg har sagt ham, at han ingen løn får," forklarede Rapp. "men hvis han vil blive her og lave mad for jer, til jeg kommer igen, får han dog nok at spise og tag over hovedet. I Tarpin sov han i fragtmandens stald. Han siger, han er en god kok, og jeg mente, han kunne kvikke livet lidt op for jer i juletiden. Han vil ikke gøre knuder, han er ikke nogen solderist med sjofle manerer, – jeg kender nok en solderist, når jeg ser ham. Næste gang jeg kommer herned, vil jeg tage noget gammelt tøj med til ham fra ranchen, og I kan fyre ham, når I vil. Hele hans bagage er en pakke i avispapir, og der er ikke andet i den end sko, – et par laksko og et par tøfler. Hovedsagen er, at I to under ingen omstændigheder må gå ud og more jer og overlade hjorden til

ham. Ikke en time, hører I! Han er ikke stærk nok, og han har ikke hoved."

Livet blev lutter ferie for Blake og mig, da vi havde fået gamle Henry. Han lavede dejlig mad og var en god husholder. Han holdt hytten så fin som et legetøjshus, – pyntede op med piñongrene og lagde kunstigt udklippet avispapir på køkkenhylderne. Han havde lært at rede senge, da han var sygetjener, og han redte vore køjer, så vi lå som i en Harvey House-seng. Den dag i dag er det det bedste, jeg kan sige om en seng. Og han var sådan en høflig og velopdragen gammel fyr; ligefrem og venlig som et barn. Jeg undrede mig altid over, at han, der var så naiv og forsvarsløs, havde magtet at klare sig og holde den gående i denne hårde verden i næsten halvfjerds år. Alle og enhver kunne lure ham, men han bar aldrig nag til dem, der havde misbrugt ham. Han elskede at fortælle om de berømte folk, han havde serveret for, og de flotte drikkepenge, de havde givet ham. Hos os, hvor han ikke kunne få whisky, opførte han sig mønsterværdigt. "Man kunne godt sige, at drik er min svaghed," undskyldte han sig lejlighedsvis. Han barberede sig hver morgen og skinnede af nyvaskethed. Vi kom ligefrem til at holde af ham, og vi tre udgjorde en lykkelig familie.

Nu da vi havde drevet hjorden ned til vinterlejren, kom det halvvilde kvæg på mesaen mere frem. De kom oftere ned til floden for at drikke og gik og græssede så meget i kløften, at vi begyndte at kalde den Cow Canyon. Det var pragtfulde dyr. Man kunne se på dem, at græsset deroppe var godt. Henry havde fået den idé, at vi måtte kunne lokke dem over til os med salt; han ønskede altid at slagte en ko og lave bøf. Kort efter

Henrys ankomst mistede vi to køer. Uden varsko rømmede de over på mesaen, ganske som formanden havde sagt. Efter det smæk passede vi bedre på; men et par dage før jul, da Blake var på jagt, og jeg havde vagt, listede fire smukke, unge tyre sig ned til flodbredden gennem krattet, og inden jeg vidste af det, var de ude i vandet og svømmede over, tilsyneladende uden mindste besvær. De kom let i land på den anden side og gik sindigt op i kløften, hvor de blev borte. Jeg var rasende, fordi de havde overlistet mig, og lovede mig selv, at jeg nok skulle følge efter dem og drive dem tilbage igen.

Næste morgen drev vi kreaturerne nogle kvartmil øst på for at hindre dem i at gøre gale streger. Jeg fandt på en eller anden undskyldning og red tilbage til hytten, hvor jeg bad Henry lave mig en lunchpakke. Jeg betroede ham min plan, men forbød ham at sladre. Hvis jeg ikke var hjemme igen, når Blake kom henad aften, kunne han fortælle ham, hvor jeg var redet hen.

Henry gik med ned til floden for at se mig vel i land på den modsatte bred. Det var blevet køligere og så ud til sne. Den gamle mand var bange for snestorm og sagde, jeg kunne blive sneet inde. Men jeg havde taget min beslutning og ville ikke opsætte forsøget. Jeg spændte mit tæppe og min madpakke fast på ryggen, hængte mine støvler rundt om nakken for at holde dem tørre, puttede mine sokker ind i hatten, og så vadede vi ud. Min hest gik ud i vandet uden vrøvl, skønt den rystede over hele kroppen. Den følte sig godt for, og da vandet blev for dybt til at bunde, svømmede den uden at blive bange. Vi blev revet et stykke med af strømmen, men jeg behøvede ikke at sidde af. Efter nogen tids forløb kunne den bunde igen, og så var det en let sag at nå i land. Jeg vinkede farvel til Henry ovre på den

anden bred og drejede ind i kløften; for at få varme i kroppen løb jeg et stykke ved siden af hesten.

Nede i vandlinjen var kløften bred, og skønt den bugtede sig op gennem mesaen i bratte sving, beholdt den sin åbne og rummelige karakter. Den var nærmest en meget dyb dal med jævnt stigende sider, ujævn og stenet, men bevokset med frodigt græs. Der gik en tydelig sti. Heste har ikke sans for at lave sti, men man kan trygt stole på, at kvæget altid forstår at finde den lettest mulige vej og gå de færrest mulige skridt. De blålige klipper og det solbrunede græs under den mærkeligt gråviolette himmel gav hele dalen forunderligt bløde farver, lavendel og afbleget guld, så at de enkelte cedre, der ragede op mellem klippeblokkene, så helt sorte ud den formiddag. Der var muligvis en antydning af sne i luften, men det forekom mig, at jeg aldrig havde indåndet noget, der smagte så rent som luften i den dal. Den kildrede mund og næsebor som mineralvand, syntes at stige mig lidt til hovedet og gjorde mig en smule eksalteret. Jeg blev ved at gentage for mig selv, at den var noget helt forskelligt fra luften på den anden side af floden, skønt den var ren og ubesmittet nok.

Da jeg var kommet en kvartmil eller så op i denne Canyon, så jeg en anden, der åbnede sig mod nord, en *box canyon*, en kløft, der endte blindt og havde en helt anden karakter. Her var ingen bløde skråninger. Klippevæggene var lodrette, hvor de ikke ligefrem hang ud over kløften, og de var alle vegne fra otte hundrede til tusind fod høje, hvad vi senere konstaterede ved målinger. Bunden var en mængde kæmpestore klippeblokke, vældige stykker af det faste fjeld, der århundreder tilbage var styrtet ned og i tidens løb var slebet runde og glatte som

rullesten af vandets stadige rislen. Mange af dem var så store som høstakke, og dog lå de dynget oven på hinanden som et læs grus. Min hest kunne ikke finde fodfæste mellem disse glatte sten; derfor hildede jeg den på forbenene og gik videre til fods, kun et lille stykke, for at se, hvordan der så ud. Jeg måtte holde øjnene ufravigeligt fæstede på jorden, – hvis foden gled, kunne man blive slået fordærvet.

Det var så uvejsom klatren, at jeg inden længe var i varm sved under mit klamme tøj. Da jeg et øjeblik stod stille for at få vejret, så jeg tilfældigvis op ad klippevæggen. Gid jeg kunne beskrive Dem, hvad jeg så, og netop som jeg så det denne første formiddag gennem et slør af lette faldende snefnug. Højt oppe over mig, tusind fod eller så, så jeg en stor hule i klippevæggen og i den en lille by af sten – i dyb søvn. Den lå så ubevægelig, som var den hugget ud i selve klippen, næsten som et relief. Den udgjorde et hele, så ud til at være anlagt efter en bestemt plan: lyse små stenhuse puttede sig ind til hinanden, det ene oven på det andet; med flade tage, smalle vinduer, lige vægge – og midt i klyngen et rundt tårn.

Proportionerne i dette tårn var vel beregnede; lidt over fodstykket buede det ud til større omfang og blev derefter igen slankere opadtil. Denne svulmen af muren virkede symmetrisk og kraftigt. Tårnet var det kunstværk, der samlede husenes virvar og gav dem betydning. Det var rødt, selv på denne grå dag. I solskin havde det farve som vinteregens løv. En række cedre voksede langs med kanten af hulen, ligesom en have. De var det eneste levende deroppe. Ellers kun tavshed og stilhed og fred – udødelig fred. Den lille by lå deroppe og skuede ud over kløften i evighedens ro. De faldende snefnug, der dryssede ned

over træerne, gav det hele en egen art af højtid. Jeg kan ikke beskrive det. Det lignede mest af alt et relief. Jeg vidste i samme nu, at jeg var løbet på en by fra en forsvunden kulturperiode, der i århundreder havde ligget skjult i denne utilgængelige mesa, bevaret i den tørre luft og det næsten stedsevarige solskin, som en flue i rav, og bevogtet af klipperne, floden og ørkenen.

Mens jeg stod og så op på den, spurgte jeg mig selv, om jeg nogen sinde burde tale om den, selv til Blake; om jeg ikke burde ride tilbage over floden og bevare hemmeligheden, som mesaen havde bevaret den. Da jeg endelig rev mig løs, opdagede jeg endnu en canyon, der grenede sig ud fra blindkløften, og i dens væg endnu en hvælving med en klynge bygninger. Den tanke slog ned i mig som et lyn, at mesaen en gang havde været en slags bikube; den var fuld af små landsbyer i højtliggende klippehuler; den havde været hjemsted for en levedygtig stamme, en særegen kultur.

Da jeg kom hjem den aften, stod Blake nede ved flodbredden og ventede på mig. Jeg sagde ham, at jeg helst ville vente med at fortælle om turen, til vi havde spist til aften, – jeg var helt udaset. Det havde vist været hans hensigt at bebrejde mig min lusken af, men han gjorde det ikke. Han forstod fra første øjeblik, at dette var en alvorlig sag for mig, og han lod den gælde for alvor.

Da vi havde spist og fået piberne tændt, fortalte jeg Blake og Henry, så anskueligt, som det var mig muligt, om forholdene derovre, og vi drøftede sagen. Byen i klippen forklarede overrislingskanalerne. Som alle puebloindianere havde denne stamme haft sit landbrug langt borte fra sine boliger. Til

fæstningsbyer behøvede de klipper, til landbrug blød jord og en vandledning.

"Og det beviser," sagde Roddy, "at der må have været en sti op på mesaen ved nordenden, og at de vadede over med afgrøden. Hvis denne *Cow Canyon* var den eneste vej derop, kunne de aldrig have drevet landbrug hernede." Vi blev enige om, at han skulle bruge den første varme dag til at tage derover og prøve at finde stien op til klippebyen, som vi allerede kaldte den.

Vi sad og talte og spekulerede til over midnat. Det var juleaften, og Henry sagde, at det netop var rigtigt at gøre noget ud over det daglige. Men da vi endelig var gået i seng, kunne jeg, træt, som jeg var, ikke falde i søvn. Jeg sprang op, klædte mig på, tog min overfrakke og smuttede ud for at se på mesaen. Det var blæst op, og vinden jog de sorte skyer hen over himlen. Månen var næsten fuld og stod netop lige over mesaen; aldrig havde jeg set den så stille og så højtidsfuld; jeg spurgte mig selv, hvor mange julenætter der var kommet og gået, siden det runde tårn blev bygget. Jeg havde været i acoma- og hopi-landsbyer, men jeg havde aldrig set et tårn som det. Det syntes mig at betyde en forskel. Jeg følte, at kun et stærkt og opadstræbende folk ville have bygget det, og et folk med sans for plan. Den klynge småhuse inde i klippehvælvingen, med det svimlende fald ud i det tomme rum lige uden for dørene og den lodrette klippevæg ovenover, stod så tydeligt for mig som et maleri. Når jeg lukkede øjnene, så jeg det hele på mørk baggrund som et lysbillede.

Blake kom derover inden nytår, men han fandt ikke mindste mulighed for at nå op til klippebyen fra bunden af blindkløften. Han var overtydet om, at beboerne af denne himmelby havde

nået den ad en sti, der førte ned fra toppen af mesaen og ikke op fra bunden af kløften. Han undersøgte sidekløfterne lidt nærmere og opdagede fire andre landsbyer, mindre end den første, og alle byggede i lignende hvælvinger.

Sådanne hvælvinger havde vi ofte set i andre kløfter. Man finder dem i The Grand Canyon og langs med Rio Grande. Når den øverste del af klippen er af en hårdere stenart end den nedenunder, vil den blødere formation slå revner og forvitres lige i den linje, hvor den støder sammen med den hårde klippekant. Den bliver ved at forvitres og smuldre væk, og i tidernes løb dannes der en rummelig hule. Klippebyen lå i en ualmindelig stor hule. Senere målte vi, at den var tre hundrede og tres fod lang og halvfjerds fod høj i midten. Det røde tårn var halvtreds fod højt.

Blake og jeg begyndte nu at lægge planer. I maj var vi færdige med tjenesten hos The Sitwell Company. Når vi havde afleveret kvæget til formanden, ville vi tage over til mesaen med alt, hvad vi kunne bære af værktøj og proviant, og prøve på at finde en sti ned fra nordenden; vi var overbeviste om, at der en gang måtte have været en. Hvis vi kunne finde en lettere vej til og fra mesaen, ville vi ofre den sommer og vor vinterløn på at undersøge den. I Tarpin, den nærmeste stationsby, kunne vi få værktøj og proviant og hjælp, hvis vi fik brug for det. Vi mente at kunne klare arbejdet alene, hvis gamle Henry ville blive hos os. Vi ville nødig gøre opdagelsen mere offentligt bekendt end nødvendigt. Vi krympede os ved at udsætte de stille og skønne steder for tarvelig nysgerrighed. Langt om længe indviede vi Henry i planen og sagde ham, at vi ikke kunne love ham fast løn.

"Det taler vi ikke om," vinkede han af. "Jeg vil intet hellere end dele jeres kår. Da jeg var ung, var det min ærgerrighed at komme til Ægypten og se faraonernes grave."

"Du kan få en slem forkølelse på den ridetur," advarede Blake ham. "Det er en drøj overgang – du kan blive svimmel, når hesten begynder at svømme. Du må holde ørene stive."

"Jeg har aldrig i mit liv været søsyg," forsikrede han, "og jeg har dog hjulpet til i kokkens kabys på The Anchor Line, når vi omtrent stod på hovedet. I skal nok opdage, at jeg er stærk og praktisk, når jeg først er i gang. Jeg stammer fra en slægt, der kan holde ud, selv om jeg uden tvivl har misbrugt mit legeme noget."

Henry elskede at fortælle om sin familie og alt, hvad den havde udrettet, om den høje alder, de opnåede, og om de plumbuddinger, hans mor lavede. "Vi var atten i alt, når vi gik til bords," plejede han at sige med et lille undskyldende smil, "mor og far og ti levende børn og fire døde og to dødfødte." Roddy og jeg anstrengte vor indbildningskraft til det yderste for at anskueliggøre os dette familietaffel.

Alt klappede for os. Formanden viste så stor interesse for planen, at vi betroede ham det hele. Han ville absolut have, vi skulle blive boende i vinterlejren, så længe vi trængte til et hjem, og bruge den proviant, der var til overs. Da han gjorde afregning med os, solgte han os vore to heste til en meget rimelig pris.

4

Blake og jeg kom første gang over til mesaen sammen i begyndelsen af maj. Vi havde al den proviant med, vi kunne bære, og økse og spade. Det tog os flere dage at finde en sti, der førte op til klippebyen fra bunden af *box canyon*'en. Der var brecher i den; den var afbrudt af brat afskårne afsatser, som det var umuligt at bestige. Ved siden af en af dem fandt vi en gammel vindtør cederstamme, hvori der var hugget en slags trin. Det var et let forståeligt fingerpeg. Vi fældede et par træer og kastede stammerne hen over brecherne i stien. Henimod slutningen af ugen, da der var ved at blive smalhans i madposen, klarede vi det sidste stykke af opstigningen og satte foden på den afsats, der var gulv i klippebyen.

Foran den lille klynge bygninger var der et åbent rum, ligesom en gårdsplads. Langs ydersiden af gården løb en lav stenmur. Enkelte steder var stenene forvitrede og smuldrede væk; bygningerne selv lå så langt inde under klippekanten, at regnen aldrig havde overskyllet dem. I tordenvejr har jeg set det regne i stride strømme ned over forsiden af hulen, uden at en dråbe nåede landsbyen.

Gårdspladsen var ikke overgroet af planter, for der var ingen jord. Der var kun den nøgne klippe, og i revnerne groede et par gamle, vantrevne cedertræer og lidt afbleget græs. Men alt var åbent og rent, og jeg mindes, at stenene var varme at føle på, glatte og behagelige at røre ved.

Husenes ydervægge var ubeskadigede, når undtages, at et fremspringende hjørne undertiden var smuldret væk. De var bygget af tilhuggede sten, indvendig og udvendig afpudsede

med *'dobe* og malet i lyse farver, blegrødt, svagt gult og lysebrunt. Hist og her havde en af cedertræsbjælkerne i loftet givet efter, så et andensalskammer var sunket ned i et førstesals; men ellers var der ikke meget affald eller uorden. Som Blake bemærkede: Vind og sol er gode husholdere.

Det var soleklart, at denne landsby aldrig var blevet hærget af nogen fjende. I de små værelser stod vandkrukker og lerkar uden skår eller revne, og på gulvene lå der måtter af yuccabast.

Vi kunne kun kaste et flygtigt blik på det alt sammen, da provianten var sluppet op, og vi måtte tilbage over floden, inden det blev mørkt. Vi gik stilfærdigt om deroppe, vi ville intet forstyrre – ikke engang stilheden. Foruden tårnet var der omtrent tredive små, særskilte boliger. Bag ved alle husene var der en slags baggård, der gik fra den ene side af hulen til den anden: et langt, lavt, halvmørkt rum, som indadtil blev lavere og lavere, til klippetaget til sidst mødtes med hulens gulv, ganske som det skrå loft i et tagkammer. Derinde var der altid tusmørke og kølighed og skygge, usigeligt velgørende efter den brændende solhede i den forreste gård. Da vi kom derind, hørte vi en dæmpet lyd af dryppende vand og så en kilde vælde ud af klippens væg og ned i en stenkumme, hvorfra den løb videre ad en brolagt rende og rislede ned over klipperne. Jeg har aldrig nogensteds smagt så godt vand, iskoldt og fuldkommen rent. Langt senere kom fader Duchene og tilbragte en uge hos os på mesaen; han havde altid et lille vandglas hos sig; det plejede han at fylde ved kilden og tage det med ud i solen. Vandet lignede flydende krystal, absolut farveløst, uden det let brunlige eller grønlige skær, vand næsten altid har. Det kastede solens stråler tilbage som en diamant.

Ved siden af kilden stod nogle af de smukkest formede vandkrukker, vi overhovedet fandt – jeg gav mrs. St. Peter en af dem – de stod der, som om nogen havde sat dem fra sig dagen før. I baggården fandt vi foruden krukker og kar en mængde andre ting: en række møllesten og flere lerovne, der i høj grad lignede dem, mexicanerne bruger den dag i dag. Der var også forkullede knogler og trækul, og hele vejen rundt var loftet dækket af et tykt lag sod. Det var åbenbart en slags fælleskøkken, hvor de havde stegt og bagt og sandsynligvis passiaret. Overalt var der majskolber, og majsaks med kornene på endnu – små, ligesom ristet majs. Vi fandt også tørrede bønner, og snore med græskarkerner, og blommekerner, og et skab fuldt af små redskaber, lavede af kalkunben.

Sent ud på eftermiddagen red Roddy og jeg tilbage over floden og hjem til hytten for at få et par dages hvil.

Næste gang vi kom derop, fandt vi en lang, bugtet sti, der førte fra klippebyen op til toppen af mesaen – en smal sti, slidt dyb i den klippeafsats, der dækkede landsbyen, og så fortsat tilbage gennem en skov af forkrøblede piñons på selve toppen. Vi fulgte stien til nordenden af mesaen og opdagede resterne af en gammel vej ned til sletten. At gøre den farbar igen ville tage uger, og vi måtte have arbejdsfolk og redskaber fra Tarpin. Det var en smal fodsti, knebent bred nok til et fodfast muldyr, og den bugtede sig nedad gennem Black Canyon, sænkende sig i sving langs skrækindjagende klippevægge. Omtrent hundrede fod over floden endte den, brat afbrudt lige ud i luften. En klippemur var styrtet ned her, rimeligvis ved et jordskred. Dette sidste stykke vej kostede os tre ugers strengt slid og størstedelen af vor vinterløn. Vi beholdt arbejderne længe nok

til at bygge os et tæt blokhus på toppen af mesaen, lidt inden for den afsats, der dækkede klippebyen.

Mens vi var beskæftigede med at bygge vej, lavede vi en genvej fra blokhuset ned til klippebyen og Cow Canyon. Lige over klippebyen var der en sprække i afsatsen, noget lignende som mandhullet til en kloak, og i det hængte vi en stige af fyrrestammer, knyttede sammen med tynde jernkæder og med grengaflerne til fodstøtte. Ved at klatre ned ad denne stige sparede vi omtrent to kvartmil bugtet sti og dumpede næsten lige ned i Cow Canyon, hvor vi altid ville have en af hestene på græs. Ad denne vej kunne vi når som helst forsvinde fra mesaen med en rask sortie – vi var vante til at svømme over floden nu, og om sommeren tørrede det våde tøj hurtigt.

Bill Hook, fragtmanden i Tarpin, der i sin tid gav gamle Henry nattely i sin stald, blev vor gode ven. Han befordrede vore arbejdere frem og tilbage, han bragte proviant op på mesaen med sine pakmuler, og når en af os var nødt til at overnatte i byen, lod han os sove i sin hølade for at spare os hotelregningen. Han vidste, vi var hårdt spændt for, og gjorde alt til underpris.

Omkring første juli var pengene næsten brugt op, men vi havde vejen lavet og blokhuset bygget på toppen af mesaen. Vi bragte gamle Henry op ad den nye ridesti og begyndte at føre hus. Nu var vi parat til at begynde på udgravningen, som vi kaldte det. Vi lavede brede hylder hele vejen rundt i soveværelset, og der anbragte vi de mindre genstande, vi fandt i klippebyen. Vi nummererede hvert eksemplar, og i min dagbog nedskrev jeg, hvor og i hvilken tilstand vi havde fundet den, og hvad vi troede den havde været brugt til. Jeg købte en hovedbog

i Tarpin, og hver aften, når vi havde spist, satte jeg mig ved køkkenbordet og skrev en beretning om dagens arbejde, mens Roddy læste aviserne.

Henry tog sig naturligvis af husførelsen, men desuden var han meget ivrig efter at hjælpe os i "ruinerne", som han kaldte dem. Han var tålmodigere end vi, og mere end én gang gravede han med hænderne i mange timer for at få et lerkar ud af en affaldsbunke uden at slå det itu. Når alt kom til alt, havde den gamle mand større verdenskundskab end nogen af os, og det kom os ofte til nytte. Da vi gik og arbejdede i et lyserødt hus med to stokværk og en slags balkon uden for de øverste vinduer, fandt vi et vægskab i det øverste værelse; der lå mange interessante ting, blandt andet en skindpose, fuld af små redskaber. Henry sagde straks, at det var kirurgiske instrumenter: en lancet af sten, et bundt fine nåle af ben, en tang af træ og et kateter.

En ting var klart; disse mennesker havde ikke bygget deres by i huj og hast. Alt vidnede om tålmod og betænksomhed. Cederbjælkerne var fældet med stenøkser og slebet glatte med sand. De små stænger, der lå tværs over dem og bar lergulvet i værelset ovenover, var glat polerede. Dørkarmene var omhyggeligt tilpassede – dørene var stenfliser, holdt på plads af tværbjælker, indpassede i hasper. Lerpudset på stenvæggene var malet, og i nogle af værelserne var der fresker i geometriske mønstre, den ene farve malet oven på den anden. I et af værelserne var der malet en bort af små telte, som indianernes tipier, i strålende rødt.

Men det allerbedste ved klippebyen, det, der gjorde det herligt at arbejde der og må have gjort det herligt at bo der, var

omgivelserne. Byen hang som en fuglerede i klippevæggen og så ned i Box Canyon'en nedenunder og ud over den brede dal, vi havde døbt Cow Canyon, og videre ud i et hav af klar luft. Et folk, som havde mod til at bygge her, som levede dag efter dag, med udsigt over en sådan storhed, som kom og gik ad disse livsfarlige stier, måtte, hvad vi gang på gang sagde til hinanden, have været et højt udviklet folk. Men hvad var der blevet af dem? Hvad var det for en katastrofe, der havde overvældet dem?

De var ikke draget bort, for de havde ikke taget deres ejendele med, ikke engang deres klæder. Ja vist fandt vi klæder: yucca-mokkasiner og noget, der lignede bomuldstøj, vævet i sort og hvidt. Aldrig uld, men garvede fåreskind med pelsen på. Det må have været bjergfår; der var fuldt af dem på mesaen. Vi talte om at skyde et for kødets skyld, men vi gjorde det aldrig. Når et bjergfår kommer frem på en klippeafsats hundreder af fod oppe og står der med sine store horn, er der noget ædelt over det – det ligner en præst. Vi ville ikke skyde på dem og gøre dem sky. Vi holdt af at se dem. Når vi havde brug for frisk kød, skød vi en vild ko.

Til sidst fandt vi en af de oprindelige beboere – ikke et skelet, men et indtørret menneskeligt legeme, en kvinde. Hun lå ikke i klippebyen; vi fandt hende i en lille klynge huse, bygget i en højtliggende hvælving, som vi kaldte Ørnereden. Hun lå på en yuccamåtte, delvist dækket af klude, og hun var blevet til en mumie i den tørre luft, der opsugede al fugtighed. Vi antog, hun var blevet myrdet; hun havde et dybt sår i den ene side, og ribbenene stak ud gennem det indtørrede kød. Munden stod åben som i et skrig, og ansigtet havde i alle disse år bevaret et udtryk af frygtelig dødsangst. En del af næsen var borte, men

hun havde alle sine tænder, ikke én manglede, og ikke så lidt groft sort hår. Tænderne var lige og hvide og så lidt slidt, at vi antog, hun havde været en ung kvinde. Henry gav hende navnet Moder Eva, og det kaldte vi hende så. Vi svøbte hende i et tæppe og bar hende forsigtigt ned og lagde hende i et værelse i klippebyen.

Jo, vi fandt tre legemer endnu, men først senere. Da vi en dag gik og arbejdede i klippebyen, opdagede vi i den ene ende af hulen en stenflise, som så ud til at føre lige ind i klippen. Den var tilmuret med lerkit, og da vi løsnede den, så vi ind i et lille, mørkt kammer. Der havde en gang været en forhøjning derinde af fint polerede cedertræsstænger, anbragte side om side, men den var faldet fra hinanden. Midt i ødelæggelsen lå tre legemer, en mand og to kvinder, omvundne med yuccabast, alle i samme stilling og tilsyneladende gjort i stand til begravelsen. Det var lig af gamle folk. Vi antog, at det var nogle af de ældste, som var ladt tilbage, da stammen flyttede ned i sommerlejren for at dyrke markerne, og at de var døde i jordbrugernes fraværelse og lagt ind i dette gravkammer for at afvente stammens tilbagekomst og de begravelsesceremonier, der tilkom dem. Sandsynligvis brændte disse folk deres døde. Naturligvis kunne en arkæolog fra disse lig have sluttet sig til en hel del om stammens kultur. Men de kom aldrig til en arkæolog – i hvert fald ikke på denne side af jordkloden.

5

Første august kom, og alt stod vel til hos os. Vi havde ikke haft mindste uheld, og skønt vi ikke havde ret mange penge tilbage, var der altid Blakes urørte sparepenge i banken i Pardee, og i Tarpin havde vi ubegrænset kredit. Købmændene der var interesserede og venlige. Men den spæde nymåne, der så så uskyldig ud, bragte os ulykke. Vi mistede gamle Henry – og på en frygtelig måde. Lige fra først af havde vi haft kval med klapperslangerne – de holder gerne til i gamle stenbrud og gammelt murværk. I klippebyen havde vi så temmelig fået dem udryddet og ingen set i ugevis. Men en søndag tog vi gamle Henry med på en undersøgelsesekspedition langs Black Canyon på nordenden af mesaen. Vi fik øje på en lille klynge ruiner, vi aldrig før havde lagt mærke til, og klatrede dumdristigt op til dem. Vi var næsten nået derop, da vi pludselig stødte på en klippevæg, der var så glat, at vi ikke kunne komme videre uden stige. Jeg var højest af os tre, men Henry var lettest; han mente, han kunne nå derop, hvis han stod på mine skuldre. Han kom også op på min ryg og stod med hovedet lige over gulvet i hulen og famlede efter noget at hejse sig op ved, da en slange huggede efter ham ovenfra og bed ham midt i panden. Det skete som et lyn. Han faldt ned, og slangen faldt med. Da vi fik ham samlet op og vendt om, var ansigtet begyndt at hovne op. I løbet af ti minutter var det mørkeblåt, og han var så vild, at vi to knap kunne holde ham og hindre ham i at springe i afgrunden. Han var ramt så nær ved hjernen, at der intet var at gøre. Det varede næsten to timer. Så bar vi ham hjem. Roddy klatrede ned ad stigen til Cow Canyon, fik fat på sin hest og red til Tarpin efter

politimesteren. Fader Duchene var der den søndag for at prædike i missionens kirke og kom med tilbage.

Vi begravede Henry på mesaen. Fader Duchene blev hos os den uge for at holde os med selskab. Vi var så bedrøvede, at vi var lige ved at forlade det hele. Men han havde længe haft i sinde at tage ud og se vore fund, og han fik os til at tænke på andet end sorgen. Han arbejdede strengt hver dag. Han gennemgik alt, hvad vi havde gjort, og undersøgte alt til de mindste enkeltheder: lerkar, tøj, stenredskaber og levninger af fødemidler. Han målte mumiernes hoveder og erklærede, at de havde gode kranier. Han fældede en af de gamle cedre, som voksede nøjagtigt midt i stien, der var slidt dybt ned i klippen, og talte årringene under sit forstørrelsesglas. Man kunne ikke tælle dem med blotte øjne, for træet voksede i en ganske lille revne i klippen, og hvert enkelt års vækst var så ubetydelig, at ringene kun kunne ses med lup.

Det træ, han fældede, var tre hundrede og seks og tredive år gammelt, og det kunne ikke være groet op i den slidte sti, så længe menneskefødder endnu færdedes op og ned ad den.

Hvorfor var de hørt op at komme og gå her? Det spørgsmål var også ham en gåde. Kopper eller en anden epidemi ville have efterladt ubegravede lig. Fader Duchene antog, hvad dr. Ripley i Washington også senere formodede, at stammen var blevet udryddet, ikke her i fæstningsbyen, men i sommerlejren, nede mellem markerne hinsides floden. Fader Duchene havde virket blandt indianerne i næsten tyve år; han havde sytten indianer-pueblos i sit sogn, og han talte flere indianer-dialekter. Han kunne forklare os brugen af mange af de redskaber, vi havde fundet, især dem, der blev anvendt til religiøse ceremonier.

Aftenen før han forlod os, resumerede han resultaterne af ugens studier omtrent som så:

"De to firkantede tårne på toppen af mesaen, som I ikke har lagt videre mærke til, var utvivlsomt kornmagasiner. Under de nedfaldne sten og lerklumper ligger der en del tørret majs på aks. Ikke nogen rig høst, for livet her må være blevet standset ved sommertid, da den ny afgrøde endnu ikke var indsamlet, og sidste års korn var ved at slippe op. Den halvrunde forhøjning på toppen, som I tydeligt kan se mellem piñontræerne, når solen står lavt og kaster sidelys over jordbunden, er den begravede mur af et amfiteater, hvor efter al sandsynlighed religiøse ceremonier og lege fandt sted. Jeg råder jer fra at grave der. Det er sandsynligvis det vigtigste af det hele, og udgravningerne her bør overlades til de sagkyndige.

Tårnet i klippebyen, som I beundrer så meget, kan have været et vagttårn, som I tror, men den mærkelige placering af de smalle skår, der ligner vinduer, kunne tyde på, at det blev brugt til astronomiske observationer. Jeg er tilbøjelig til at mene, at jeres stamme var et højt udviklet folk. Måske var de det ikke, da de først kom op på denne mesa, men under en ordnet og betrygget livsførelse har de udviklet fredens sysler til en høj grad af fuldkommenhed. Der er rigelige vidnesbyrd om, at de levede for noget mere end føde og husly. De satte pris på velvære og gik endog et skridt videre. Deres livsførelse må, sammenlignet med vore omflakkende navajos, have været ret kompliceret. Der er ubestrideligt en tydelig sans for plan i det bygningskompleks, I kalder Klippebyen. Bygninger bliver ikke grupperet på den måde ved et rent tilfælde, skønt

bekvemmelighed sandsynligvis spillede en stor rolle. Bekvemmelighedshensyn foreskriver ofte en meget god plan.

Boligerne er godt bygget. Behandlingen af stenen og træet vidner om faglig dygtighed. Vandkrukkerne og lerkarrene er bedre end i nogen af de indianerbyer, jeg kender; både form og dekoration er bedre – overgår endog lerkarrene fra Acoma. Jeg har set en samling tidlige lerkar fra Kreta. Mange af de geometriske dekorationer på krukkerne her er ikke blot noget lignende, men – hvis jeg kan stole på min hukommelse – de selv samme.

Jeg anser jeres stamme for et forsynligt, meget forstandigt folk, som sikrede sig livsopholdet ved at dyrke korn og avle fjerkræ – den store mængde kalkunben og fjer beviser, at de har tæmmet den vilde kalkun. Med korn i deres forrådskamre og bjergfår og vildt i deres stenbrud hævede de sig gradvis ud over naturtilstanden. Ved den rette afveksling mellem kød og planteføde udviklede de sig fysisk og gjorde fremskridt i primitive sysler. De havde væverstole og kværne og eksperimenterede med farver. Samtidig gik de muligvis tilbage i krigskunst, rå kraft og rovbegærlighed.

Jeg ser dem her, isolerede, afskårne fra andre stammer, formende deres skæbne, gørende deres mesa mere og mere værdig til at være et hjem for mennesker, rensende livet ved religiøse ceremonier og pligter, hædrende deres døde, beskyttende børnene og utvivlsomt med vågnende kærlighed til og hengivenhed for dette faste tilholdssted, hvor de på én gang havde det så trygt og så bekvemt, hvor de praktisk talt havde overvundet de værste genvordigheder, det primitive menneske

har at frygte. Måske var de for langt forud for deres tid og deres omgivelser.

De blev sandsynligvis udryddet, fuldkommen tilintetgjort af en eller anden omflakkende indianerstamme uden kultur og huslige dyder, en eller anden horde, som overfaldt dem i deres sommerlejr og myrdede dem for at få deres huder og klæder og våben eller af ren og skær blodtørst. Jeg er overbevist om, at disse rå voldsmænd end ikke anede, at her lå denne mesa med en menneskebolig gemt i hver eneste hule. Hvis de havde fundet vej herop, ville de have hærget. De slog ihjel og drog videre.

Hvad jeg ikke kan forstå, er, at I ikke har fundet flere menneskelegemer. De tre lig, I fandt i gravkammeret, var gjort i stand til at begraves af de gamle, der var efterladt heroppe. Men hvad er der blevet af de længstlevende? Det er muligt, at de gamle, da det led ud på efteråret, og ingen kom tilbage fra markarbejdet, har sluttet sig sammen og er draget ud for at søge efter deres folk og så er omkommet på sletten.

Som I føler jeg ærefrygt for dette sted. Overalt, hvor menneskelighed har gjort det sværeste af alle svære første skridt og løftet sig ud over ren dyriskhed, er der et helligt sted. Jeres folk levede afskåret her, uden påvirkning af eksempel og kappestrid, uden anden spore end medfødt higen efter orden og sikkerhed. De opdrog sig selv på denne mesa, og de gjorde den til et hjem for mennesker."

Fader Duchene var ganske enig med Blake om, at jeg burde tage til Washington og afgive indberetning til regeringen, så de rette sagkyndige kunne blive sendt ud for at undersøge de oldtidslevninger, vi havde fundet.

"Du må gå til direktøren for The Smithsonian Institution," sagde han. "Han vil sende os en arkæolog, som kan fortolke alt det, der er dunkelt for os. Han kan genoplive denne kultur i et videnskabeligt værk. Det kan være, I har kastet lys over vigtige punkter i jeres fædrelands historie."

Da han havde forladt os, begyndte Blake og jeg at lægge en bestemt plan for min rejse til Washington. Blake skulle tage arbejde ved jernbanen om vinteren og leve så sparsommeligt som muligt. Rejseomkostningerne skulle udredes af pokerkontoen, som vi kaldte den, der stod i banken i Pardee. Alle fremtidige udgifter på mesaen ville blive betalt af regeringen. Roddy antydede ofte, at vi ville få en klækkelig påskønnelse af en eller anden art. Når vi under arbejdet brækkede eller ødelagde noget, plejede han at le og sige: "Bryd dig bare ikke om det! Onkel Sam skal nok erstatte det."

Det år var efteråret usædvanlig smukt, mildt, solrigt, som en drøm. Selv deroppe i højden havde vi så lidt blæst, at poplerne og bævreaspene stod med gyldent løv sidst i november. Vi blev på mesaen til efter jul. Vi ville have, vor arkæolog ved sin ankomst skulle finde alt i bedste orden. Vi fjernede det uryd, vi havde lavet ved at grave tingene ud, magasinerede alle genstandene, selv mumierne, i blokhuset og satte hængelåse for døre og vinduer, før vi forlod det. Jeg havde omhyggeligt ført dagbog lige til de sidste dage, havde endog nedskrevet nogle af fader Duchenes slutninger. Denne bog lod jeg blive liggende i et gemmested på mesaen. Jeg klatrede op til Ørnereden, hvor vi havde fundet mumien af den myrdede kvinde, vi kaldte Moder Eva, og hvor jeg havde lagt mærke til et særlig smukt lille skab i stenvæggen. I det lagde jeg min bog og tilmurede nichen med

lerkit. Moder Eva havde i parentes bemærket interesseret fader Duchene meget. Han lo og sagde, at navnet passede godt. Han troede ikke, at hendes død ville kaste lys over folkets undergang. "Jeg mener at vejre en personlig tragedie," sagde han polisk. "Da stammen drog ned til sommerlejren, var damen måske syg og kunne ikke tage med. Muligvis mente hendes ægteherre det umagen værd at komme uanmeldt hjem fra lejren en nat og fandt hende i upassende selskab. Den unge mand kan være flygtet. I primitive samfund har ægtemanden ret til at straffe en utro hustru med døden."

Da den første sne begyndte at falde, tog vi afsked med mesaen og red til Tarpin. Det tog flere dage at ekvipere mig til Washingtonrejsen. Vi købte en kuffert (jeg havde aldrig ejet sådan en i hele mit liv) og et passende antal hvide skjorter, en overfrakke, så tung som bly og omtrent lige så kold, og to sæt klæder. Den samvittighedsløse kræmmer prakkede mig en livkjole på, som han måtte have haft på lager i tyve år. Han overtydede let Roddy om, at den netop var det rigtige, når jeg skulle møde i kjole. Jeg tror, Roddy ventede, jeg ville blive modtaget hos ambassadører – måske ventede jeg det selv.

Roddy hævede seks hundrede dollars til mig i banken til at leve af og betalte min billet og gennemgående pullmanvogn til Washington. Han fulgte mig til toget den morgen, jeg rejste, og et hjerteligt håndtryk var hans farvel.

Længe efter at toget var i gang, kunne jeg se vor mesa løfte sig stor og blå over horisonten. Jeg var fortvivlet over at forlade den, men jeg gjorde mig klart, at den havde taget vare på sig selv uden min hjælp i mange hundrede år. Når jeg så den igen, trøstede jeg mig, ville jeg have gjort min pligt imod den; jeg ville

komme tilbage med folk, som ville forstå den, som ville sætte pris på den og udgrave alle dens hemmeligheder.

6

Jeg stod ud af toget lige bag ved Capitolbygningen en kold og klar januarmorgen. Længe blev jeg stående og betragtede med dyb religiøs følelse den hvide kuppel mod den skinnende blå himmel. Da jeg havde gået lidt frem og tilbage og set på parkerne, så grønne, skønt det var vinter, og på skatkammerbygningen og krigs- og marineministeriet, besluttede jeg at opsætte forretningerne lidt og give mig selv en uge til at glæde mig over byen. Det var det fornuftigste, jeg gjorde, mens jeg opholdt mig der. I den uge var jeg forunderligt lykkelig.

Da jeg var færdig med seværdighederne, tog jeg fat på arbejdet. Først opsøgte jeg repræsentanten for vor kreds for at bede ham om anbefalingsbreve. Han var hjertelig nok, men hans råd var dårligt. Han holdt bestemt på, at jeg skulle afgive indberetning til indianerkommissionen, og gav mig et brev til formanden. Formanden for kommissionen var ikke i byen, og jeg spildte tre dage med at vente i hans kontor, hvor jeg blev udspurgt af kontorister og sekretærer. De havde ikke videre travlt og lod til at finde mig underholdende. Jeg troede, de interesserede sig for mit ærinde, og jeg ønskede mest af alt at vække interesse. Jeg vidste ikke, hvor indflydelsesrige disse mennesker kunne være – de talte, som de havde stor myndighed. I mit kikkerthylster havde jeg lagt nogle gode eksemplarer af lerkarrene – ikke de bedste, jeg var bange for, de skulle komme noget til, men dog nogle, som var typiske – og alle de fotografier, Blake og jeg havde taget. Vi havde kun en lille Kodak, og billederne tog sig ikke ud af noget, – sandt at sige så

de ud som tarvelige små *'dobe*-ruiner, af den slags, man kan finde næsten alle vegne. De gav intet begreb om omgivelsernes skønhed og storslåethed. Kontoristerne i indianerkommissionen viste tilsyneladende stor interesse for det alt sammen og fik mig til at fortælle en masse. Jeg var grøn og vidste ikke bedre end som så. Men da en af de herrer prøvede på at få mig til at give ham min bedste lerskål til askebæger, fik jeg mistanke om, af hvad natur deres interesse var.

Omsider kom kommissionens formand tilbage, men han havde presserende forpligtelser, og jeg drev om flere dage endnu, før han ville modtage mig. Efter at have udspurgt mig i omtrent en halv time, meddelte han mig, at hans opgave angik de levende indianere og ikke de afdøde, og at hans kontorpersonale skulle have underrettet mig om det til at begynde med. Han rådede mig at gå tilbage til vort kongresmedlem og få et anbefalingsbrev til The Smithsonian Institution. Jeg pakkede mine lerkar sammen og kom ud af lokalet, men jeg følte mig temmelig krænket. Fuldmægtigen fulgte efter mig ned ad gangen og spurgte mig, hvad jeg ville have for den lille lerskål, han havde forelsket sig i. Han sagde, at den var ingenting værd i handel og vandel, jeg ville finde Washington fuld af den slags ting; der var kasser fulde af dem i kældrene på The Smithsonian, som de aldrig havde gjort sig den ulejlighed at pakke ud – de havde ingen plads til dem.

Jeg gik tilbage til mit kongresmedlem. Denne gang var han ikke så venlig som før, men han gav mig et brev til The Smithsonian. Der måtte jeg gøre de samme erfaringer. Direktøren tog ikke imod uden efter aftale, og hans sekretær skulle overbevises om, at ens ærinde var vigtigt, før han

skaffede en foretræde hos sin chef. Efter mit første besøg blev det også vanskeligt at træffe sekretæren. Han var altid optaget. Man bad mig tage plads og vente, men når han blev ledig, måtte han skynde sig afsted til lunch. Jeg kunne sidde der hele formiddagen sammen med en klynge uheldigtstillede mennesker: unge piger, som ansøgte om maskinskrivningsarbejde, pæne, høflige gamle mænd, som ønskede at komme med på inspektionsrejser og ekspeditioner i sommermånederne. Omsider kom sekretæren ud med overfrakken på og fo'r gennem venteværelset uden at løfte øjnene fra det brev eller den indberetning, han var i færd med at læse.

Kontorassistenterne opmuntrede mig hele tiden, og i et par dage holdt jeg spillet gående og sad hele formiddagen i venteværelset og studerede mønstrene i tæpperne og de tålmodige ansøgeres sko – de var der lige så regelmæssigt som jeg. En dag, da sekretæren var gået, kom hans stenograf, en rigtig pæn lille Virginia-dame, og tog plads i en tom stol ved siden af min og begyndte at tale med mig. Hun var ikke køn, men hendes venlige øjne og blide sydlandske stemme gjorde straks indtryk på mig. Hun ønskede at vide, hvad jeg havde i mit kikkerthylster, og hvorfor jeg sad der, og hvorfra jeg var, og hvad det drejede sig om. Næsten alle var gået til frokost – det forekom mig at være det eneste, folk gjorde regelmæssigt i Washington – og vi havde venteværelset for os selv. Jeg fortalte hende en hel mængde. Hendes navn var Virginia Ward. Hun var en lillebitte én, men hun havde yndige øjne og sådan et stilfærdigt væsen. Hun blev tilsyneladende oprørt over, at jeg var blevet afvist så længe, efter at være kommet så langvejs fra.

"Lad hellere mig ordne det," sagde hun til sidst. "Mr. Wagner bliver plaget af en mængde tåbelige personer, som spilder hans tid, og han er mistænksom. Det fornuftigste, De kan gøre, er at indbyde ham til frokost. Jeg skal nok ordne det. Jeg holder bog over hans aftaler, og jeg ved, at han ikke har lovet sig ud til frokost i morgen. Jeg skal sige ham, han er bedt til frokost hos en net ung mand, der er rejst hele den lange vej fra New Mexico for at underrette departementet om en vigtig opdagelse. Jeg siger, han skal møde Dem i Shoreham klokken ét. Der er dyrt, men det kan ikke nytte at bede ham spise på en billig restaurant. Og husk endelig at lade ham bestille maden! Det kan koste Dem ti dollars, men det vil hjælpe Dem på vej."

Jeg var det venlige lille væsen taknemmelig – hun var ikke ældre end jeg, og jeg spurgte hende, om hun ville gøre mig den glæde at spise frokost med mig og fortsætte samtalen.

"Nej, å nej!" udbrød hun, så rød i hovedet som en valmue. "Jeg er bange for, at De mener –"

Jeg forsikrede hende, at jeg ikke mente andet, end at hun var venlig imod mig, og at jeg følte mig ensom. Så gik hun med, men hun ville ikke et flot sted. Hun gav mig mange nyttige vink.

"Hvis De ønsker at bringes i erindring hos en her i Washington," sagde hun, "så bed ham til frokost. Folk her gør omtrent, hvad det skal være, for en god frokost."

"Men direktøren for The Smithsonian for eksempel," sagde jeg, "De mener sikkert ikke, at højtstående personer som han – –? Hvorfor skulle han behøve at trækkes med en cowboy fra New Mexico, når han kan spise med videnskabsmænd og ambassadører?"

Hun havde en køn lille, forskræmt sydlandsk latter. "Nævn De blot et hotel som Shoreham til direktøren, og prøv! Der skal en til at betale for en frokost, og videnskabsmænd og ambassadører gør det ikke, hvis de kan undgå det. Han vil modtage Deres indbydelse, og næste gang han spiste hos departementschefen, vil han fortælle en køn lille historie og sminke Dem så smuk, at De knap kan kende Dem selv."

Da jeg spurgte hende, om jeg ikke gjorde bedst i at tage mine lerkar med til Shoreham – de lå under bordet mellem os – og vise mr. Wagner dem, lo hun igen. "Jeg ville ikke gøre mig den ulejlighed. Hvis De viser ham nok af Shoreham-porcelænet, vil det virke kraftigere."

Næste formiddag, da sekretæren kom forbi på vej til kontoret, standsede han ved min stol og sagde, han hørte, jeg havde indbudt ham til klokken ét. Det var en god idé, tilføjede han, hans tanker arbejdede friere, når han var borte fra de løbende kontorforretninger.

Jeg havde været to og tyve dage i Washington, da jeg indbød sekretæren til frokost. Det var en ekstragod frokost. Vi drak en flaske Château d'Yquem. Jeg havde aldrig før hørt den vin nævne, men jeg kan huske den, fordi den kostede fem dollars. Jeg drak kun ét glas, og det tiltalte ham også, for han drak resten. Skønt han var venlig og talte livligt, tabte jeg efterhånden modet, for han ville slet ikke give mig lov til at forklare ham mit ærinde. Han blev ved at forsikre mig, at han kendte de sydvestlige stater ud og ind. The Smithsonian havde brugt ham til at vise rejseselskaber af europæiske arkæologer alle seværdighederne, frijoles og Canyon de Chelly og tanos- og hopi-pueblos. Da en østrigsk ærkehertug ønskede at jage på

Pecossletten, havde hans chef og den tyske ambassadør overdraget ham at lede udflugten, og han havde gjort det med det heldige resultat, at både han og direktøren fik østrigske ordener som anerkendelse for hans fortjeneste. Så måtte jeg høre på en lang fortælling om, hvor udsøgt han blev behandlet af ærkehertugen, da han den følgende sommer kom til Wien med sin chef. Jeg måtte sidde og høre om baller og receptioner og de menneskers navne og titler, han havde været sammen med på hertugens landgods. Jeg var forundret og flov over, at en mand på halvtreds, en verdensmand, en videnskabeligt dannet mand med mangfoldige eksaminer, fandt det umagen værd at vigte sig for en dreng, og en dreng med så beskedne fordringer, – som lige så lidt kunne spise *hors d'œuvres* som kokosnødder, serveret for ham uden hammer.

Forestil Dem min forbavselse, da han ved likøren henkastede: "I parentes bemærket er det lykkedes mig at skaffe Dem adgang til direktøren. Han vil tage imod Dem på mandag klokken fire."

Det var torsdag. Tiden mellem torsdag og mandag brugte jeg til at få lidt mere begreb om de mennesker, jeg var dumpet ned iblandt. Jeg overtalte Virginia Ward til at gå med i teatret, og hun forberedte mig på, at det altid tog en rum tid at sætte noget igennem hos direktøren, men jeg skulle bare ikke tabe modet, hun ville altid være glad ved at opmuntre mig. Hun boede hos sin moder, en enkefrue, og de bad mig til middag og var meget venlige imod mig.

I al den tid boede jeg hos et ungt ægtepar, der interesserede mig meget, for de var noget helt andet end de mennesker, jeg hidtil havde truffet. Manden var "i ministeriet", som man siger der; han havde en stilling i Krigsministeriet. Hvor blev jeg dog

trist til mode, hver gang jeg så de hundreder af assistenter, der henimod solnedgang myldrede ud af den store bygning! Deres liv forekom mig så ynkeligt og trælbundet. Det par, jeg boede hos, gav mig fordom mod den slags liv. Jeg kunne ikke undgå at få en del at vide om deres anliggender. De havde kun en lille lejlighed og havde lejet mig det ene af værelserne, så jeg blev deres ufrivillige fortrolige, der ikke kunne undgå at høre, hvad de talte om. De bad mig om ikke at omtale det faktum, at jeg betalte husleje, da de havde fortalt deres bekendte, at jeg var deres gæst. Sådan var det med alting; de levede i stadig kamp for at opretholde skinnet og få hans gage til at række længere, end den kunne. Når de ikke drøftede, hvor de skulle tilbringe sommeren, så talte de om avancementerne i hans departement, om de andre assistenters gage, og hvad de brugte den til, og hvor mange nye kjoler deres koner fik. Og de stred altid for at få en indbydelse til et middagsselskab, en reception eller en stakkels eftermiddagste. Når de endelig fik den indbydelse, de havde luret på, så kom det vanskelige spørgsmål, hvad mrs. Bixby skulle have på.

Krigsministeren holdt en modtagelse med dans, og der ville vrimle med udenlandske uniformer. Bixbys gik i pinefuld uvished, til indbydelsen kom. I den følgende uge talte de kun om, hvad mrs. Bixby skulle have på. De kom til den afgørelse, at ved sådan en lejlighed måtte hun have en ny kjole. Bixby lånte fem og tyve dollars af mig og brugte sin frokostpause til at gå i butikker med sin kone og vælge atlasket. Det forekom mig højst mærkeligt. I New Mexico gik indianerne undertiden til kræmmeren med deres koner og købte sjaler eller kaliko, og vi fandt det temmelig foragteligt. Receptionsaftenen drog Bixbys

glade afsted i droske. Men de havde uheld. Der var en, der spildte kold rødvinspunch ned ad mrs. Bixbys nederdel, før festen var halvt forbi, og da de kom hjem den nat, hørte jeg hende græde og bebrejde ham, at han havde været helt ude af sig selv i den anledning og ikke set på andet end hendes ødelagte kjole resten af aftenen. Hun sagde, han råbte op, da det skete. Jeg betvivler det ikke.

En droske, et selskab var mere, end de havde råd til. Mistede han en paraply, var det en virkelig ulykke. Han var ikke doven, han var heller ingen dumrian, og han ville være en ærlig mand; men det ynkelige liv i ministeriet havde gjort han ængstelig. Han regnede ikke andet end det. Han fandt det ikke respektabelt at arbejde på et lager eller i en bank. Samlivet med Bixbys havde bragt mig i en tilstand af dårligt humør, som jeg aldrig før havde kendt. I de lange ventedage kunne jeg i timevis gå op og ned uden for det gitter, der indhegner parkanlæggene om The White House, og se Washingtonmonumentet skifte farve i skæret af den synkende sol, til det øjeblik kom, da alle assistenterne myldrede ud fra de forskellige ministerier. I tusindvis, og alle mere eller mindre som de to, jeg boede hos. De forekom mig et folk af slaver, der burde være fri. Hvad jeg især husker fra byen, er de skønne, disede, vemodige solnedgange, hvide søjler og grønt buskads og Monumentobelisken, rød endnu, samtidig med at stjernerne kom frem.

Til sidst fik jeg min samtale med direktøren for The Smithsonian. Han hørte opmærksomt på mig og var stærkt interesseret. Han bad mig komme igen om tre dage og træffe dr. Ripley, som var autoritet i forhistoriske indianske

oldtidsminder og havde udgravet en hel mængde af dem. Nu kom der en spændende og nok så opmuntrende tid for mig. Dr. Ripley stillede den rigtige slags spørgsmål og forstod åbenbart sine ting. Han sagde, at han helst ville tage det første tog ned til min mesa. Men udgravninger kostede penge, og han havde ingen. Der var fremsat et forslag om en bevilling i Kongressen. Vi var nødt til at vente. Jeg skulle bruge min indflydelse hos min repræsentant. Han tog mine lerkar for at se nærmere på dem. Jeg fik dem i parentes bemærket aldrig tilbage.

Der var en dr. Fox, som stod i forbindelse med The Smithsonian; han var også interesseret. De sagde mig mange ting, jeg gerne ville vide, og lod mig dingle ud og ind i kontoret. Det var naturligvis venligt af dem at gøre sig al den ulejlighed med en grøn fyr. Men jeg opdagede snart, at direktøren og alle hans medarbejdere havde en interesse, som stillede alle andre i skygge. Den sommer skulle der være en international udstilling af en eller anden art i Europa, og de intrigerede alle sammen for at blive valgt til medlemmer af bedømmelseskomitéer eller få en ansættelse ved den internationale udstilling, der kunne dække udgifterne ved europarejsen og give gage i tilgift. Der var virkelig fremsat et forslag om en bevilling til The Smithsonian i Kongressen, men der var også fremsat et forslag om at bevilge penge til udstillingen, og det var det sidste, de virkelig fremskyndede. De holdt mig hen i marts og april, og til sidst blev det hele til ingenting. Dr. Ripley meddelte mig, at det gjorde ham ondt, men de pengemidler, Kongressen havde bevilget til The Smithsonian, kunne ikke dække udgifterne ved en ekspedition til Sydveststaterne.

Virginia Ward, som havde været så venlig imod mig, spiste frokost med mig den dag og indrømmede, at jeg var blevet svigtet. Hun var næsten lige så skuffet som jeg selv. Hun sagde, at det eneste, dr. Ripley virkelig brød sig om, var at få fri rejse til Europa og fungere som jurymedlem og muligvis få en orden. "Og det er også det, direktøren ønsker," sagde hun. "De bryder sig ikke meget om længst uddøde indianere. Hvad de bryder sig om, er at rejse til Paris og få et bånd mere i knaphullet."

Foruden Virginia var der kun et eneste menneske endnu, der interesserede sig oprigtigt for mit anliggende. Det var en ung franskmand, løjtnant og militærattaché ved det franske gesandtskab, som ofte kom til The Smithsonian i forretningsanliggender vedrørende samme internationale udstilling. Han var net og beleven over for Virginia Ward, og hun forestillede ham for mig. Vi plejede at spadsere sammen langs med Potomac. Han så mine fotografier og stillede så forstandige spørgsmål om det alt sammen, at det var en fornøjelse at tale med ham. Hans holdning over for det hele var tiltalende; han var tænksom, kunstforstandig og ærbødig. Jeg er overbevist om, at han var rejst med tilbage til New Mexico, hvis han havde haft råd til det, men han var endnu fattigere end jeg.

Jeg skammede mig som en hund over at komme hjem til Roddy, ruineret og uden mindste resultat til gengæld for alle de penge, jeg havde brugt. Jeg blev hængende i Washington hele maj og søgte stadig at få noget akkordarbejde for i det mindste at kunne betale min hjemrejse. Mine breve til Blake havde i længere tid været temmelig sorte. Havde jeg været fornuftig, havde jeg beholdt mine skuffelser hos mig selv. Han tabte let modet, og det vidste jeg godt. Til sidst blev jeg nødt til at bede

ham sende mig penge til hjemrejsen. Det varede noget, inden de kom, og så begyndte jeg at telegrafere. Omsider forlod jeg Washington, en del klogere, end jeg kom dertil. Jeg havde ingen planer, jeg ønskede kun at komme tilbage til mesaen og leve et frit liv og ånde fri luft og aldrig, aldrig mere se hundreder af små sortklædte mænd vrimle ud af hvide bygninger. Det er mærkeligt, at de virker så meget mere nedtrykkende end arbejdere, der vrimler ud af en fabrik.

Jeg blev forfærdelig skuffet, da jeg steg ud af toget i Tarpin, og Roddy ikke var på stationen for at tage imod mig. Det var sent på eftermiddagen, næsten mørkt, og jeg gik lige til fragtmandens stald for at spørge Bill Hook om, hvad der var i vejen med Blake. Hook, husker De nok, havde besørget al transporten for os og været os en god ven. Han gav mig glad hånden og sagde, at Blake var på mesaen.

"Jeg tror, han er blevet lidt krænket her i byen. Han har undgået den i den sidste tid. Ser du, Tom, så længe I to gik og legede Robinson Crusoe derude og gravede oldsager ud, gjorde folk ingen ophævelser over mesaen; men da det slap ud, at Blake havde fået en god slump penge for jeres ragelse, så begyndte de at blive misundelige og kæfte op om, at de ruiner ikke tilhørte Blake mere end alle andre. Det vil drive over med tiden; folk er altid sådan, når penge kommer på andre hænder. Men lige nu er de ikke så lidt gale i hovedet."

Jeg sagde ham, at jeg ikke forstod en smule af det, han talte om.

"Mener du, at du ikke har hørt om tyskeren, Fechtig? Nå, så har Roddy ellers en overraskelse til dig! Jo, han har min salighed

haft lykken med sig! Han har fået en pæn lille formue for jeres gamle ragelse."

Jeg bad ham sige mig, hvad det var for ragelse han talte om.

"Jo, jeres oldsager. Tyskeren – Fechtig altså – kom rejsende hertil; han havde opkøbt masser af indianske sager her i egnen, og han købte hele historien derude og gav Blake fire tusinde dollars for dem. Der blev stor opstandelse over den handel her i Tarpin. Ja, jeg gør ingen vrøvl. Jeg fik en pæn fortjeneste ud af den forretning. Mine muldyr var fuldt optaget i tre uger med at slæbe hele skidtet herned på deres ryg, og jeg lod tyskeren give mig en fabelagtig betaling. Han fik lavet pakkasser hos vognmagerens og fik dem sendt op på mesaen, fulde af hø og savsmuld, og deroppe pakkede han så tingene ind. Jeg mistede et muldyr ved den lejlighed. Du kan nok huske Jenny? Nå, de trak hende ned ad stien med en stor kasse på ryggen, og lige der, hvor klippen springer lidt frem, og stien er så smal, tabte hun ligevægten og styrtede ned på bunden af Black Canyon med pakkassen på ryggen. Omtrent tusind fod antager jeg. Vi gik aldrig derned, så der blev ingen obduktion, men Fechtig betalte for hende som en gentleman."

Jeg kan huske, jeg satte mig på sofaen i Hooks kontor, fordi jeg ikke længere kunne stå på benene, og lugten af hestedækkenerne gav mig kvalme. Et øjeblik efter faldt jeg om, som en ung pige i en roman. Hook trak mig ud i frisk luft og gav mig lidt whisky af sin lommeflaske.

Da jeg følte mig lidt bedre, spurgte jeg ham, hvornår tyskeren var rejst, og hvad han havde gjort med tingene.

"Å, han rejste for tre uger siden. Han spildte ikke tiden. Han var rigtig flink imod os alle sammen; der er ingen, der beklager

sig over ham. Det er din kompagnon, de er gale på. Fechtig tog det hele med, da han rejste; han lejede en godsvogn og tog selv med i vognen. Jeg antager, det nu er på havet. Han rejste direkte til Old Mexico og ville udskibe det i en fransk damper. Han var vist bange for at få vrøvl med udskibning af oldsager fra en havn i United States. Men man kan jo udføre alt fra Mexico City. "

Jeg havde hørt, hvad jeg ville høre. Jeg gik ind på et hotel, fik et værelse og lagde mig fuldt påklædt på sengen for at afvente dagens frembrud. Tidligt næste morgen skulle Hook køre mig og min kuffert ud til mesaen. Alt, hvad jeg havde gennemgået i Washington, var intet imod det, jeg gennemgik den nat. Jeg troede, Blake var gået fra forstanden. Ikke et sekund troede jeg, Blake havde haft i sinde at snyde mig, men jeg bandede hans dumhed og hans selvrådighed. Jeg havde aldrig betroet ham, hvad jeg følte for de ting, vi gravede ud i forening – det er noget, man ikke direkte taler om. Men han måtte have forstået; han kunne ikke have levet hele sommeren og efteråret sammen med mig uden at forstå. Og dog, ikke før den nat havde jeg selv forstået, at jeg brød mig mere om dem end om noget andet i hele verden.

Ved det første glimt af dagens lys sprang jeg ud af den fordømte seng og gik ned til stalden for at ruske Hook op af fjerene. Vi spiste morgenmad og kørte ud af byen med hans hurtigste forspand. Undervejs havde vi et slemt uheld; et af de gamle tørre hjul gik i smadder. Hook måtte spænde fra og ride tilbage til Tarpin efter et andet. Alt tog urimelig lang tid, og eftermiddagen var næsten forbi, da han satte mig og min kuffert af ved foden af Black Canyon-stien. Jeg elskede hver

tomme af den sti, hver fin krumning uden om de gamle piñonrødder, hver dristig stigning langs de bratte klippevægge og de dybe sving tilbage gennem kratskov og sikkerhed. De vilde ribsbuske stod i blomst, og hvor stien klatrede op ad bjergsiden i en snæver kløft, duftede de så bedøvende i solen, at det gjorde mig døsig og gav mig lyst til at lægge mig ned og sove. Jeg følte trang til at se og røre ved alt; ganske som børn, der er kommet hjem igen efter lang tids hjemve.

Da jeg satte foden på mesaens top, faldt solens stråler skråt ind gennem den lille forkrøblede piñonskov, – der var stærkt lys mellem stammerne, så rødt som dagslysets brand, de ligefrem svømmede i lys. Endnu en gang blev jeg fyldt af den forunderlig herlige følelse, som jeg aldrig har følt noget andet sted, følelsen af at være *på mesaen*, i en verden højt over den øvrige verden. Og luften, å Gud den luft! Blød, syngende, gylden, varm med et pust af kølighed, fuld af fyrreduft, – det var som at ånde sol, ånde himlens farve. Dernede bag mig bredte sletten sig, allerede stribet af skygger, blå og violette og mørk orange, indtil den langt ude i horisonten mødtes med himlen. Foran mig lå den flade mesatop med spredte gamle cedre, der ikke var stort højere end jeg, skønt deres vredne stammer næsten var lige så tykke som min krop. Jeg gik tværs over den, min lange sorte skygge gik foran.

Jeg styrede lige mod blokhuset; det lå omtrent tre kvartmil fra det sted, hvor stien kom ud på mesaen. Jeg så røgen stige op derfra, før jeg kunne se huset selv. Blake stod i døren, da jeg nåede derhen. Jeg så ikke på hans ansigt, men jeg kunne føle, han så på mit.

"Sig ikke noget, Tom! Slå mig ikke ihjel, før du har hørt det hele!" sagde han, da jeg gik hen imod ham.

"Jeg har hørt mere end tilstrækkeligt," busede jeg ud. "Hvad fik dig til at gøre det, Blake? Hvad fik dig til at gøre det?"

"Det var en chance, min dreng, som én mod en million, og der var ikke tid til at spørge dig til råds. Der er kun én af tusinder, der vil købe oldsager og betale dem ordentligt. Jeg forstod jo nok, hvordan din Washingtonkampagne ville spænde af. Jeg ved godt, at du ikke havde regnet med så store tal som jeg. Men det var altså ikke andet end røg. Fire tusinde er ikke så dårligt; det tjener man ikke hver dag. Og han afholdt alle udgifterne. Og ved du hvad, det var en forfærdeligt dyr historie at få alle de skrøbelige ting ned herfra. Hvem skulle ellers have købt dem, må jeg spørge? Vi måtte have sendt dem rundt til Harvey Houses og solgt dem for én dollar skålen, som de fattige indianere gør. Jeg greb den bedste chance, der var, Tom, den bedste for os begge to."

Jeg sagde slet ingenting, fordi der var alt for meget at sige. Jeg blev stående uden for hytten, til det gyldne lys slukkedes i mørke, og de første stjerner tittede frem, ikke stort klarere end den klare himmel, hvor de blinkede, og svalerne kom flyvende hen over os på vej til rederne i klipperevnerne. Det var den tid på døgnet, da alt levende søger hjem. Af vane og af træthed gik jeg ind af døren. I køkkenet stod aftensbordet dækket, og jeg kunne lugte kaninfrikassé på ovnen. Blake tændte lygten og bad mig spise min aftensmad. Jeg gik ikke ind i soveværelset, for jeg vidste, at hylderne derinde var tomme. Jeg hørte Blake sidde og tale til mig, som folk taler, når man drømmer.

"Hvem skulle ellers have købt dem?" blev han ved at spørge. "Folk gør altid stort væsen af den slags ting, men de vil ikke betale dem ordentligt."

Da jeg endelig fik sagt ham, at jeg aldrig havde tænkt på at sælge dem, er jeg vis på, han troede, jeg løj. Han mindede mig om, hvor tit vi havde talt om de mange penge, regeringen ville give os.

Jeg indrømmede, jeg havde håbet, man ville betale os for vort arbejde og muligvis også give os et gratiale for opdagelsen. "Men jeg har aldrig tænkt på at sælge dem, fordi de slet ikke var min ejendom, – heller ikke din! De tilhørte landet, staten, hele folket. De tilhørte mennesker som dig og mig, der ikke har andre forfædre at arve. Du har solgt dem til et land, der selv har masser af oldtidsminder. Du har solgt dit lands hemmeligheder – ligesom Dreyfus."

"Den mand var uskyldig. Det hele var en stemning," brummede Blake. Det var et emne, han aldrig lod passere uden protest.

"Enten han var uskyldig eller ikke, så er du strafværdig! Var der blot et menneske i Washington, jeg kunne telegrafere til og få den tysker standset i havnen!"

"Ja, det er sagen. Var der et menneske i Washington, som brød sig en sur sild om det hele, ville jeg slet ikke have solgt dem. Men du har vel nok opdaget, at det er der ikke."

"Så kunne vi have beholdt dem," svarede jeg. "Jeg har gode kræfter. Jeg er ikke så fattig, at jeg behøver at sælge de potter og pander, der har tilhørt mine fattige bedstemødre for tusind år siden. Jeg havde lagt mine planer i toget på hjemvejen." (Det var løgn, det havde jeg ikke gjort). "Jeg havde tænkt at tage

akkordarbejde ved banen og lade tingene blive her og komme herop til dem i de overgange, jeg var ledig. Jeg sætter dem langt højere nu, end før jeg rejste til Washington. Og når den udstilling først er forbi, og The Smithsonian får sine arkæologer hjem igen, så var de nok kommet herop. Jeg har lært så meget af dem, at jeg godt kunne fortsætte på egen hånd."

Blake mindede mig om, at jeg skulle bane mig vej frem i verden og havde ønsket at studere. "Pengene står nu i banken på dit navn, og du skal på universitet for dem. Du skal ikke være daglejer som jeg. Når du har fået dit eksamensbevis, kan du altid dele med mig."

"Tror du virkelig, jeg ville røre de penge?" For første gang så jeg ham lige i øjnene. "Ikke mere, end om du havde stjålet dem. Du har afsluttet den handel. Få ud af den, hvad du kan. Jeg vil kun gøre dig et eneste spørgsmål: har du nogen sinde troet, jeg gravede disse oldsager ud for de penges skyld, jeg kunne få for dem?"

Rodney forklarede, at han vidste, jeg holdt af tingene og var stolt af dem, men han havde altid troet, jeg havde i sinde at tjene penge på dem, ligesom han selv, og at de ville blive til penge i det lange løb. "Det gør alting," tilføjede han.

"Hvis den rare unge franskmand, jeg traf, var kommet hertil sammen med mig og havde budt mig fire millioner i stedet for fire tusinde, ville jeg have afvist tilbuddet. Mesaen her og dens beboere har aldrig været et pengespørgsmål for mig. De var noget, der ved et vidunder var blevet bevaret i århundreder og overgivet til dig og mig, to stakkels uvidende og udannede cowboys, men jeg havde troet, vi var mænd nok til ikke at svigte et tillidshverv. Jeg ville hellere have solgt min egen bedstemor

end Moder Eva, – jeg havde solgt hvilken som helst levende kvinde først. "

"Spar dine tårer," sagde Roddy med barsk galgenhumor. "Hun nægtede at forlade os. Hun gik til bunds i Black Canyon og trak Hooks bedste muldyr med i afgrunden. De måtte gøre hendes kasse ekstra bred, og hun tvang Jenny et par tommer for langt ud fra klippevæggen."

Denne pinlige samtale varede i timer. Jeg gik frem og tilbage i køkkenet og anstrengte mig for at få Blake til at forstå, hvad disse oldtidsminder betød for mig. Til al ulykke forstod han mig. Han sad sammensunken på bænken med albuerne på bordet og hænderne over øjnene for at skygge for lyset.

"Det er ingen nytte til at blive sådan ved," sagde han til sidst. "Du er langt ude, hvor en fyr som jeg ikke kan bunde, men jeg tror alligevel, jeg forstår dig. Du skulle have givet mig en dosis af den patriotiske Fjerde-Juli-snak noget før. Jeg vidste ikke, du vurderede de ting helt anderledes, end hvad man ellers kan falde over, en guldmine f.eks. eller en håndfuld turkiser."

"Du gav ham vel min dagbog med alt det øvrige?"

"Nej", svarede Blake, og hans stemme blev tungsindigere og tungsindigere, "den ligger oppe i ørnereden, hvor du selv har gemt den. Den er din private ejendom. Jeg troede, jeg havde lidt del i de oldsager, vi gravede ud, – du har altid talt om det på den måde. Men nu har jeg forstået, at jeg kun gik og arbejdede for dig som betalt daglejer, og mens du var borte, har jeg solgt din ejendom."

Jeg gentog, at de hverken var mine eller hans. Han tog noget op af lommen i sin flonelsskjorte og lagde det på bordet. Jeg så, det var en bankbog med mit navn på det gule bind.

"Den kan du godt beholde, " sagde jeg. "Jeg rører ikke de penge. Du havde ingen ret til at sætte dem ind på mit navn. Folk i Tarpin er irriterede over den handel, og de vil lade mig høre for den."

"Nej de vil ikke. Kan du ikke betro mig at ordne det?"

"Jeg ved ikke, hvad jeg kan betro dig, Blake. Jeg ved ikke, hvordan jeg har det med dig," svarede jeg.

Han rejste sig og begyndte at trække sin frakke på. "Bevæggrunde betyder ingenting, vel?" sagde han med bortvendt ansigt, idet han stak armen ind i ærmet.

"De ville betyde noget i et privat mellemværende mellem dig og mig," forklarede jeg ham. "Havde du tabt mine penge i spil eller taget dig friheder over for min kæreste, så kunne vi have udkæmpet det og muligvis være blevet venner igen. Men dette er noget helt andet."

"Jeg forstår dig. Du har sagt det tydeligt nok." Han gik roligt frem og tilbage, mens han talte. Han tog sin gamle ransel ned fra dens søm på væggen, åbnede sin kuffert og tog noget undertøj og sokker og et par skjorter ud af den og lagde det ned i ranslen. Derefter kastede han den over den ene skulder og sin sejldugsvandsæk over den anden. Jeg lod disse forberedelser ske uden at sige et ord. Til sidst gik han hen til skabet over ovnen og tog et par plader chokolade, som han stak i lommen, sin pibe og sin tobakspung. Kort efter sagde jeg, han ville brække halsen, hvis han prøvede på at ride ned ad stien i mørke.

"Jeg rider ikke ned ad stien," svarede han mut. "Jeg går den hurtige vej. Min hest græsser i Cow Canyon."

"Jeg lagde mærke til floden. Det er højvande. Overgangen er farlig," indvendte jeg.

"Jeg red over for et par dage siden. Det undrer mig, du bruger det hverdagsudtryk," sagde han spydigt. "*Overgangen er farlig!* Det står malet på afvisere verden over." Så gik han ud af blokhuset uden at se sig tilbage. Jeg fulgte ham til den V-formede revne i klippefladen, ikke stort bredere end en mands legeme, hvor de sammenknyttede træstammer dannede en svingende stige ned langs klippevæggen. Jeg ønskede at protestere, men kunne kun finde skyld.

"Din ransel vil hænge fast i grenene, og du kan styrte ned."

"Det bli'er min sag."

Efterhånden var mine øjne blevet vante til mørket, og jeg så Blake ganske tydeligt, – de stædige, sammentrukne skuldre, som jeg så ofte havde lagt mærke til, da han i sin tid kom til Pardee og drak sig fuld hver dag. Det trak i mine arme, som ville de række efter ham og holde ham tilbage, men der var noget, der lammede mig og gjorde det umuligt. Han trådte ned og anbragte foden i den øverste grengaffel. Så standsede han et øjeblik, rettede på oppakningen, knappede frakken lige op til hagen og trak hatten tæt ned over ørene. Om natten var der altid trækvind i kløften. Kufferten holdt han i hænderne. "Nå," sagde han med barsk frejdighed, "så stoler vi på lykken! Og jeg er glad for, at det er dig, Tom, der gør dette mod mig, – ikke mig, der gør det mod dig."

Hans hoved forsvandt under klippekanten. Jeg kunne høre grenene knage under vægten af hans svære krop og kæderne klirre lidt i sammenknytningerne. Jeg lagde mig på klippeafsatsen og lyttede. Jeg kunne høre ham et langt stykke ned, og uden at jeg gjorde mig det klart, trøstede lydene mig. Så

blev alt stille. Jeg gik i seng den nat i det håb, at jeg aldrig ville vågne.

7

Næste morgen blev jeg vækket af min hest, der vrinskede i skuret. Jeg trak den ned til foden af stien, hvor jeg aftenen før lod min kuffert blive stående, og fik den nu på hesteryg båret op til blokhuset. Den aften sad jeg længe oppe og ventede på Blake, skønt jeg vidste, han ikke ville komme. Et par dage senere red jeg til Tarpin for at spørge nyt om ham. Bill Hook viste mig Roddys hest. Han havde solgt den til laden for tres dollars. Stationsforstanderen sagde mig, at Blake havde løst billet til Winslow, Arizona. Jeg telegraferede til stationsforstanderen og til assistenten ved godsbanegården i Winslow, men de kunne ingen oplysninger give. Fader Duchene kom rejsende på sin runde, og jeg fortalte ham det hele.

Han mente, at Blake en gang ville komme tilbage, og at jeg blot ville gå fejl af ham, hvis jeg drog afsted for at søge efter ham. Han rådede mig at blive boende på mesaen den sommer og fortsætte mine studier, genopfriske min spanske grammatik og min latin. Han havde bekendte langs Santa Fé-linjen, og han var overbevist om, at vi kunne få fat på Blake ved at avertere i de lokale aviser langs banelinjen: Albuquerque, Winslow, Flagstaf, Williams, Los Angeles. Efter et par dages samvær med ham tog jeg tilbage til mesaen for at vente.

Jeg vil aldrig glemme den nat, jeg kom tilbage. Jeg red over floden en time før solnedgang og hildede min hest på forbenene i den brede Cow Canyon. Månen var fremme, skønt solen endnu ikke var gået ned, og lyste med det glitrende sølvskær, de første stjerner har på store højder. Himmellegemerne ser langt fjernere ud fra bunden af en dyb

kløft end fra fladt land. På en eller anden måde drager de lodrette klippevægge øjet opad. Jeg lå på en enlig klippe, en slags ø midt i dalens bund, og så opad. De grå salviebuske og de blågrå klipper rundt om mig lå allerede i skygge, men højt over mig flammede canyonvæggene i solnedgangens luer, og klippebyen lyste i gylden dis imod den sorte hule. Få minutter efter var også den grå, og kun klippefladen på toppen glødede endnu. Da det røde lys svandt deroppe, kunne jeg endnu se den gyldne glød over piñontoppene langs den øverste klipperand. Himmelhvælvingen over kløften var sølvblå med en bleggul måne, og kort efter kom stjernerne frem og blinkede som krystaller, der kastes i fuldkommen klart vand.

Jeg mindes alle disse enkeltheder, fordi det i en vis forstand var den første nat, jeg overhovedet endnu virkelig var på mesaen, – den første nat hele mit Jeg var der. Det var første gang, jeg nogen sinde forstod den som en helhed. Alt stod samtidig for min bevidsthed, som en række eksperimenter gør, når man begynder at forstå, hvortil de fører. Der var sket noget i mig, som gjorde det muligt for mig at sideordne og forenkle, og den forandring, der gik for sig i mit indre, fyldte mig med lyksalighed. Dette var besiddelse. Henrykkelsen over min første opdagelse var en svag og bleg følelse sammenlignet med denne. Mesaen var mig ikke længere et eventyr, men en religiøs sindsbevægelse. Hos de latinske digtere havde jeg læst om sønlig fromhed, og jeg vidste, det var det, jeg følte for dette sted. Tidligere havde denne følelse været blandet med andre bevæggrunde; nu, da de var borte, ejede jeg min lyksalighed ublandet.

Hvad der begyndte den nat, varede hele sommeren. Jeg blev boende på mesaen til november. Det var første gang, jeg nogen sinde havde studeret metodisk og forstandigt. Jeg fik bugt med den spanske grammatik og læste *Æneidens* tolv bøger. Jeg læste om formiddagen, og om eftermiddagen arbejdede jeg i ruinerne og ryddede det roderi af vejen, som tyskeren havde lavet under indpakningen, – bragte dem i orden til at vente måske et århundrede til på den rette forsker. Jeg kan næppe gøre mig håb om, at livet vil skænke mig endnu en sommer som den. Den var mit højvande, højdepunktet i mit liv. Hver morgen, når solens første stråler forgyldte mesaens top, mens den øvrige verden lå i skygge, vågnede jeg med følelsen af at have vundet alt i stedet for at have tabt alt. Intet trættede mig. I min ensomhed deroppe, solens nærmeste nabo, fik jeg umiddelbart solens kraft. Og om aftenen, når jeg så den gå ned bag sletten langt ude i horisonten, plejede jeg at føle, at jeg ikke kunne have tålt en time mere af det fortærende lys; jeg var fyldt til randen og trængte til mørke og søvn. Hele den sommer gik jeg aldrig op til ørnereden for at hente min dagbog – sandt at sige ligger den sandsynligvis endnu deroppe. Jeg følte ikke trang til at genkalde mig noget. Det ville have været at gå baglæns. Jeg ønskede ikke at gå tilbage og udrede begivenhederne skridt for skridt. Måske frygtede jeg, at helheden ville gå tabt i enkelthederne. I hvert fald gik jeg ikke op efter optegnelserne.

I disse måneder græmmede jeg mig ikke meget over stakkels Roddy. Jeg sagde mig selv, at avertissementerne nok skulle nå ham, jeg vidste jo, han plejede at læse aviser. Der er tider, da ens livskraft er for overstrømmende til at kunne formørkes, for

spændstig til at kunne holdes nede. Når jeg om morgenen ilede fra blokhuset hen til det sted i klippebyen, hvor jeg sad og læste under et cedertræ, plejede jeg at forfærdes over min egen hjerteløshed. Men følelsen af den smalle, mokkasinslidte sti i den flade klippe gjorde mig glad, som en ren smag i munden, og inden jeg vidste af det, havde jeg glemt alt, hvad der angik Blake. Jeg opdagede, jeg læste for hurtigt; så fandt jeg på at fremsige lange stykker af Virgil udenad, – havde jeg ikke gjort det, kunne jeg have glemt at bruge min stemme eller fået den vane at tale højt med mig selv. Når jeg nu blader i *Æneiden*, ser jeg altid to billeder: det ene af siden med de trykte bogstaver og bag det et andet: blå og violette klipper og gul-grønne piñontræer med afstumpede toppe, en klynge små huse, klamrende sig til hinanden for at søge beskyttelse, og midt imellem dem et kraftigt tårn, der rager håndfast op, med ro og mod, – bag det en mørk grotte og dybt inde i den en krystalklar kilde.

Lyksalighed er noget, man ikke kan forklare. De må tro mig på mit ord. Der kom sorger nok senere, men den sommer var høj og blå, et liv i sig selv.

Næste vinter tog jeg tilbage til Pardee og boede igen hos O'Briens; jeg havde arbejde ved banen, jeg læste med fader Duchene, og jeg anstrengte mig for at få noget at vide om Blake. Nu da jeg igen var ved jernbanen, mente jeg, at jeg sagtens kunne finde ham. Jeg tog til Winslow og til Williams, og jeg udspurgte banepersonalet. Vi averterede efter ham på alle optænkelige måder, vi opfordrede alle arbejderne i Santa Fé og politiet og de katolske missionærer til at holde udkig efter ham, vi udlovede en belønning på tusind dollars til den, der fandt

ham. Men der kom intet ud af det hele. Fader Duchene og vore venner dernede foretager stadig undersøgelser. Men jo ældre jeg bliver, jo bedre forstår jeg, hvad det var, jeg gjorde den nat på mesaen. Den, der lønner troskab og venskab, som jeg gjorde, kommer til at bøde for det. Jeg er ikke meget forhåbningsfuld, hvad min egen lykke angår. Jeg vil blive stævnet til regnskab, når jeg mindst venter det.

Om foråret, lige et år efter min uenighed med Roddy, havnede jeg her og gik lige ind i Deres have, – og resten kender De.

Tredje del

Professoren

1

Undertiden slog det St. Peter, at alt det, der virkelig havde haft betydning i hans liv, var blevet afgjort ved en tilfældighed. Hans uddannelse i Frankrig skyldtes tilfældet. Hans ægteskab var for en stor del blevet lykkeligt på grund af en omstændighed, som hverken han eller hans hustru havde noget at gøre med. De havde været unge mennesker, veludrustede og meget forelskede, men de var ikke blevet lykkelige, hvis Lillian ikke havde arvet en lille formue efter sin fader, – ikke mere end omtrent seksten hundrede dollars om året, men nok til at forandre hele tilværelsen. Et par uforglemmelige interregner mellem skiftende tjenestefolk havde lært ham, at Lillian ikke kunne spinke og spare og gøre husligt arbejde, som nogle af de andre professorfruer kunne. Under sådanne forhold blev hun et helt andet menneske og meget bitter.

Tom Outland havde været et udslag af tilfældet, som han umuligt kunne have udmalet sig; hans forunderlige ankomst, hans sælsomme oplevelser, hans hengivenhed, hans tidlige død og efterfølgende berømmelse, – alt var ganske fantastisk. Fantastisk var det også, at denne farende svend skulle samle en formue til en fremmed, hvis navn han aldrig havde hørt. Professoren tænkte ofte på barytonstemmens besynderligt bitre udbrud i Brahms' *Requiem*: "*Han samler sig rigdomme og ved ikke, hvem der skal sprede dem!*" Han havde fundet voldsomheden i denne strofe upåkrævet, til han læste den i lyset af sin egen families historie.

St. Peter fandt, at skæbnen havde været ham god. Han ønskede ikke at leve livet om igen – måske ville han ikke have

samme held. Han havde oplevet to romaner: den ene var hjertets, der havde fyldt hans liv i mange år, den anden var tankens, – fantasiens. Netop da livets morgenklare stråleskær svandt bort for ham, tonede Outland frem og bragte ham en slags anden ungdom.

Igennem Outlands studier kunne han, længe efter at de ikke mere var elev og lærer, med ny friskhed genopleve det, vanen havde taget glansen af. Den unge mands sind ejede det overskud af varme, der altid findes, hvor der er rig grokraft. At dele hans tanker var at se gamle perspektiver i nyt lys.

Hvis de sidste fire bind af "*Spanske Vovehalse i Nordamerika*" var mere enkle og selvfølgelige end de tidligere, skyldtes det for en stor del Tom Outland. Allerede da St. Peter begyndte sit værk, indså han, at hans største mangel var savnet af tidlige tankeforbindelser, den kendsgerning, at han ikke havde tilbragt sin ungdom i det store, blændende sydvestlige land, der var skueplads for hans vovehalses eventyr. Da han var nået så langt som tredje bind, kom en ung mand, der var opvokset dernede, vandrende ind i hans hjem, en yngling, fuld af fantasi og i besiddelse af den opdragelse og indsigt, som er frugten af sælsomme oplevelser, – en yngling med lommen fuld af de hemmeligheder, som gamle stier og stene og vandløb kun betror ungdommen.

To år efter Toms eksamen tog de den kopi af Fray Garces' manuskript, som professoren havde skrevet af efter originalen i Spanien, og rejste sammen til Sydvest-staterne. På hesteryg fulgte de hans spor, og da det blev efterår, havde de gennemredet hans vej. Tom kunne tage en sætning i Garces' dagbog og ved hjælp af den finde det bestemte sted, hvor

missionæren krydsede Rio Colorado en vis søndag i året 1775. Når han fik navnet på en pueblo, kunne han altid finde den vej, ad hvilken præsten havde nået den næste.

På den tur tog de ud til Toms blå mesa, klatrede op til klippebyen ad den sammenknyttede fyrretræsstige og steg op til ørnereden. Der tog de Toms dagbog ud af det stenskab, hvor han for år tilbage havde indmuret den, inden han rejste til Washington i sit frugtesløse ærinde.

Næste sommer fulgte Tom professoren til Old Mexico. De havde planlagt en tredje sommerrejse sammen, til Paris, men den blev aldrig til noget. Outland blev sinket af formaliteterne ved sikringen af sit patent, og så kom august 1914. Fader Duchene, den missionspræst, som havde været Toms lærer, gjorde ophold i Hamilton på vejen hjem til Belgien, rede til at tjene sit fædreland, i hvilken egenskab der blev brug for ham. Den gamle kraftkarl blev kun fire dage i Hamilton, men i den tid tog Outland sin beslutning, gjorde testamente, pakkede kuffert og sagde farvel. Han og fader Duchene sejlede med *Rochambeau*.

St. Peter havde altid beklaget, at han aldrig fik den ferie i Paris sammen med Tom Outland.

Han havde ønsket at gense enkelte steder sammen med ham: at gå med ham i Luxembourg-haven en efterårsmorgen, når de gule hestekastanjer skinnede efter natteregnen; at stå med ham foran mindesmærket over Delacroix og se solens glød over bronzefigurerne – tiden, der iler afsted og river den unge mand med, mens han kæmper for at vinde sejrens palmegren, – eller var det for at lægge den? Ikke fordi det betød noget. Det kunne have fået betydning for Tom, hvis tilfældet ikke havde fejet alt til

side i en stor katastrofe – al ungdom og alle palmer og næsten tiden selv.

Og sæt nu Tom havde været mere forsigtig, sæt han ikke var rejst bort sammen med sin gamle lærer? St. Peter grublede undertiden over, hvad der ville være sket med ham, hvis den fælde, der hedder verdensberømmelse, var slået sammen om ham. Han kunne ikke forestille sig Tom bygge "Outland" eller udfolde sig som samfundsvenlig Hamilton-borger. Hvilken forandring ville der være kommet i hans blå øjne, i hans smukke lange hånd med den tilbagebøjede tommelfinger, som aldrig havde syslet med ting, der ikke var symboler på ideer? Havde han levet, var denne hånd blevet taget i brug på anden vis. Hans videnskabelige standsfæller, hans hustru, byen og staten ville have stillet store krav til den. Den måtte have skrevet tusinder af unyttige breve, formet tusinder af falske undskyldninger. Den måtte have forvaltet masser af penge og været redskab for en kvinde, der stadig blev mere fordringsfuld. Alt dette var han blevet fri for. Han havde skabt noget nyt i verden, – belønningen, de betydningsløse konventionelle fagter, havde han efterladt til andre.

2

I disse mange sommerdage sendte professoren stadig fornøjede meddelelser om alt, hvad han udrettede, til sin familie i Frankrig, men i virkeligheden bestilte han så godt som ingenting. Han var ganske planløst begyndt på at kommentere den dagbog, Tom havde ført på mesaen, hvori han ikke blot havde nedskrevet alle enkeltheder ved hver dags arbejde, men også beretninger om vejret og om det usædvanlige, der nu og da brød det daglige livs ensformighed. Den indeholdt en nøjagtig beskrivelse af hvert redskab, de havde fundet, af hver stump tøj og hvert lerkar, hyppigt anskueliggjort ved en meget sigende blyantsskitse af genstanden og en hypotese om dens anvendelse og den livsførelse, den havde spillet en rolle i. St. Peter fandt denne jævne beretning næsten smuk, på grund af de tåbeligheder, den undgik, og de ting, den ikke sagde. Havde ord kostet penge, kunne Tom ikke have anvendt dem med større sparsomhed. Adjektiverne var altid beskrivende, angik kun form og farve og brugtes udelukkende til at skildre tingene selv, ikke den unge opdagers sindsstemninger. Og dog følte man bag denne knaphed den unge mands glødende iver, fantasi og ophidselse, ganske som stemmens dirren røber den taler, der bestræber sig for at skjule sin sindsbevægelse ved at bruge konventionelle udtryk.

Da første august oprandt, gjorde professoren sig klart, at han ganske behageligt havde drevet to måneder hen med et arbejde, der ikke burde have taget mere end en uge. Men han havde ganske vist gjort en hel del ved siden af – noget, han aldrig før havde været i stand til at gøre.

St. Peter havde altid let af de mennesker, der talte om "dagdrømme", ligesom han lo af folk, der naivt tilstod, at de havde "fantasi". Livet igennem havde hans sind været positivt indstillet. Når han ikke syslede med sit arbejde eller morede sig over noget virkeligt, faldt han i søvn. Han havde ingen mørkningstilstand. Men nu nød han sin tankes halvbevidste drømmeri, som om det var en ny sans, der udvikledes sent, ligesom visdomstænderne. Han opdagede, han kunne ligge på sin strimmel sand ude ved søen i timevis og stirre på de syv fyrretræer, der stod ubevægelige og indsugede sol. Om aftenen, efter middagen, kunne han sidde ledig og iagttage stjernerne med samme ubevægelighed. Han var i færd med at opdyrke en ny sjælstilstand, og han nød den som et nyt venskab. Tom Outland var ikke kommet tilbage igen gennem døren til haven, som han så ofte havde gjort i St. Peters drømme, men en anden ung mand var kommet i stedet for ham: den unge mand, professoren for mange år siden havde ladet blive tilbage i Kansas, i Solomon Valley, – den oprindelige, upåvirkede St. Peter.

I hine længst forsvundne dage havde denne unge mand og han haft i sinde at leve livet sammen, som det nu ville forme sig for dem, og dele gode og onde dage med hinanden. De havde ikke kunnet det, fordi de ikke passede sammen. Den unge St. Peter, der rejste til Frankrig for at prøve lykken, havde et mere handlekraftigt sindelag end den tvillingbroder, der blev tilbage i Solomon Valley. Da han var blevet optaget i familien Thierаults hjem, mindedes han sjældent ham, der blev i Kansas, kun i øjeblikkelige anfald af hjemve. Efter at St. Peter havde truffet

Lillian Ornsley, glemte han, at hin anden unge mand nogen sinde havde været til.

Men nu, da den levende bevidsthed om en tidligere tilværelse var kommet tilbage til professoren, følte han, at samlivet med den unge mand i Kansas, kort, som det havde været, var hans egentlige liv; alle de mellemliggende år havde været tilfældige og bestemt udefra. Hans videnskabelige løbebane, hans hustru, hans familie var slet ikke hans liv, men en række begivenheder, der var hændt ham. Alle disse ting havde intet som helst at gøre med det menneske, han oprindelig var.

Den mand, han nu var, den personlighed, hans venner kendte, var begyndt at vokse sig stærk i ungdomsårene, i de år, da han altid bevidst eller ubevidst gik rund og bøjede verbet "at elske" – sammen med andre og ene med sig selv, sammen med mennesker, med bøger, med himlen og den fri natur og i gademylderets store ensomhed. Da han mødte Lillian, nåede den sin fulde modenhed. Fra den tid til nu havde hans tilværelse været en fortsat vandring mod det, der lå ligefor. Det ene førte til det andet, den ene tildragelse bragte den anden med, og hans livsløb var blevet denne nye personligheds, samfundsmenneskets og elskerens, værk. Det var blevet formet af alt det, det koster at være og have været elsker, – alle de fejlgreb, der må bødes for, alt det ansvar, der må bæres. Fordi Lillian var der, måtte der være ægteskab og gage at leve af. Fordi der var ægteskab, var der børn. Fordi der var børn og glød i blod og tanker blev der født bøger såvel som døtre. Han var overbevist om, at hans historiske værker ikke havde mere at gøre med hans oprindelige Jeg end hans døtre; de var et resultat af højspændingen i hans første manddomstid.

Den unge mand fra Kansas, der den sommer kom tilbage til St. Peter, var ingen videnskabeligt dannet mand. Han var et urmenneske. Hans eneste interesser var jord og skove og vand. Overalt, hvor solen skinnede, og regnen regnede, og sneen sneede, overalt, hvor liv spirede og visnede, følte han sig hjemme. Han var ikke nær så kultiveret, som Toms gamle hulebeboere måtte have været, – og alligevel var han forfærdende viis. Han syntes at leve ved tingenes rod, at kende ønsket bag alle ønsker, sandheden bag alle sandheder. Han erkendte, blandt meget andet, at han var ensom og altid måtte være ensom; han havde aldrig giftet sig, aldrig været fader. Han var jord og ville blive til jord igen. Når stormen fejede hvide skyer hen over søen som svulmende sejl, når de syv fyrretræer farvedes røde af den synkende sol, fyldtes han af tilfredshed og hviskede ved sig selv: "Dette er det rigtige." Når han så en vreden rod bugte sig tværs over vejen, sagde han: "Der er det." Når ahorntræernes blade begyndte at gulnes og blive voksagtige og bløde at røre ved – som gamle menneskers ansigtshud – sagde han: "Dette er sandt; tiden er inde." Hver ny erkendelse gav ham en slags vemodig glæde.

Når han ikke gik rundt, optaget af denne dybe og stumme erkendelse, hentede han op fra sit eget indre længst forglemte, betydningsløse minder om sin tidlige barndom, om sin moder, sin fader, sin bedstefader.

Bedstefaderen, gamle Napoleon Godfrey, plejede at gå omkring, hensunken i dyb og uafbrudt grublen, nu og da smilende lidt ved sig selv. Ved familiens middagsbord hændte det undertiden, at den gamle mand af høflighed prøvede på at tage sig sammen og fremsætte et eller andet venligt spørgsmål

– næsten altid meningsløst og ofte det samme, han havde spurgt om dagen før. De unge brølede af latter og gad nok vidst, hvad det var for uudgrundelige problemer, der krævede så dyb eftertanke og fik en mand til at tale så tåbeligt om det, der foregik lige for næsen af ham. St. Peter syntes, han begyndte at forstå, hvad den gamle mand havde gået og grublet over, skønt han ikke var mere end to og halvtreds, og Napoleon havde været højt oppe i firserne. De år er kun få – og henimod slutningen – i hvilke et menneske får tid til at overveje sit liv, og han mente, han måske var lige så nær ved vejs ende, som hans bedstefader havde været i hine dage.

Professoren vidste naturligvis, at ynglingealderen podede en ny skabning ind i den oprindelige, og at en mands livskolorit for en stor del bestemtes af, hvor godt eller hvor dårligt hans oprindelige Jeg kunne tilpasse sig efter hans anden natur, der var omdannet af kvinden.

Men hvad han ikke havde vidst, var, at til en given tid kunne den oprindelige natur vende tilbage til en mand, uforandret af hans livs sysler og lidenskaber og erfaringer, upåvirket af hans tilbøjeligheder og en intellektuel virksomhed, der havde været betydelig nok til at skaffe ham anseelse blandt hans kollegaer og skabe ham, som man sagde, et navn i verden. Måske forekom denne atavisme ikke ofte, men han vidste, han havde oplevet den, og han formodede, hans bedstefader havde haft samme oplevelse. Han klagede ikke over livet, men det var ham ligegyldigt. Det forekom ham at være et andet menneskes liv.

Samtidig med den sindstilstand, som fulgte med den unge Godfreys genoplivelse, kom den overbevisning (han mærkede ikke, at den kom, den var der, før han vidste, den var nær), at

han nærmede sig sit livs ende. Denne overbevisning indtog sin plads så roligt, så selvfølgeligt, at han ikke skænkede den mange tanker. Men en dag, da det gik op for ham, at han, samtidig med, at han forberedte sig til efterårssemesteret, aldeles ikke troede, han ville opleve dette, syntes han dog, det var rigtigst at tale med en læge.

3

Huslægen vidste fuld besked med St. Peter. Det var desuden sommer, og han havde rigelig tid. Han ofrede flere morgener på professoren og foretog en række indgående undersøgelser. Til sidst sagde han naturligvis til St. Peter, at der intet var i vejen med ham.

"Hvad fik Dem til at konsultere mig? Ildebefindende eller smerte?"

"Ingen af delene. Jeg føler mig kun træt, altid træt."

Dr. Dudley trak på skuldrene. "Det gør jeg også! Sover De godt?"

"Næsten for meget."

"Spiser De godt?"

"Ja, godt i ordets egentligste betydning. Jeg er min egen *chef*."

"*Gourmet* som sædvanlig – og aldrig noget i vejen med fordøjelsen! Jeg ville ønske, De ville bede mig spise hos Dem en aften. Har De noget tilbage af Deres sherry?"

"En lille smule. Jeg bruger rigeligt af den."

"Det tør jeg vædde på, De gør! Men hvorfor troede De, der var noget i vejen med Dem? Nedstemt?"

"Nej, egentlig ikke; kun uden energi. Nyder at sidde og drive. Jeg kom til Dem af pligt."

"Hvad mener De om at rejse?"

"Jeg krymper mig ved den blotte tanke. Som jeg siger Dem, jeg vil helst ingenting bestille."

"Så lad være at bestille noget! Der er ingenting i vejen med Dem. Følg De bare Deres tilbøjelighed."

St. Peter gik veltilfreds hjem. Han havde ikke sagt dr. Dudley sin virkelige grund til at lade sig undersøge af en læge. Man omtaler ikke den slags ting. Følelsen af at være døden nær var en instinktiv overbevisning, sådan som man kan have den, når man vågner i mørke og pludselig ved, at morgenen er nær, eller når man går inde i landet og med ét ved, at man er nær ved havet.

Hver uge kom der brev fra Frankrig. Lillian og Louie skiftedes til at skrive, så at en af dem altid fik brev med hurtigdamperen. Louie skrev, at han alle vegne købte en foræring til ham, når de havde haft en særlig dejlig dag. I Trouville havde han for eksempel forsynet sig med et dusin af de farvede gummihuer, professoren holdt af at bruge, når han badede. I Aix-les-Bains havde de i en kinesisk butik fundet en pragtfuld slåbrok til ham. St. Peter var glad ved at tænke på dem alle tre. Han var glad, fordi de var der, og han var her. De hyppige breve, som de skrev, når der var så meget morsomt at tage sig for, fortjente sandelig at læses mere end én gang. Han plejede at tage dem med ud til søen for at læse dem igen derude. Efter badet lå han også i sandet med dem i hånden, men uvist hvorfor, vendte han aldrig blikket bort fra de syv fyrretræer, der stod så skarpt mod det blå vand, med de modne gule kogler dryppende af harpiks i klumper på spidsen af grenene, ligesom gyldne honningbier i sværmetiden. Som oftest var brevene ulæste, når han tog hjem.

Familien skrev altid om planer for næste sommer, når de ville have ham med til Europa. Næste sommer? Hvad kunne der ikke være sket til den tid? Undertiden syntes professoren, at han gerne en gang igen ville køre op foran Notre Dame i Paris og se

den ligge der som evighedens klippe, mens skrøbelige slægtled brødes ved dens fod. Han havde ikke set den efter krigen.

Men hvis han overhovedet tog nogen steder hen næste sommer, troede han alligevel, det ville blive Outlands land, han rejste til – for at se solen stå op over skarpt afskårne tinder og utilgængelige bjergpas – for at stirre hen over de udstrakte, bakkede, uopdyrkede vidder, amerikanske hjerter elsker så højt. Alle hjerter elsker dem sandsynligvis; i hvert fald drager og lokker de alle. Hvorfor var ellers hans bedstefaders bedstefader, der havde marcheret så mange mil gennem Europa og ind i Rusland med *la grande armée*, kommet tilbage til Canadas ødemark for at glemme sorgen over sin kejsers nederlag?

4

Efterårssemesteret var begyndt, og professoren gik nu til sine forelæsninger i stedet for at tage ud til søen. Han formodede, han passede sit arbejde; hans undervisningsassistenter kom ikke med beklagelser, og studenterne syntes interesserede. Men han mærkede, at han ikke gad gøre sig den ulejlighed at lære navnene på flere hundrede nye studenter. Det var ikke umagen værd. Han følte, at forholdet mellem dem ville blive af kort varighed.

McGregors kom hjem fra deres ferie i Oregon, og Scott morede sig kongeligt over at finde professoren så stædigt forankret i det gamle hus.

"Det ville aldrig være faldet mig ind, doktor, at du var en mand, der ville blive ved at føre to husholdninger. Nu kommer de snart hjem, og så bliver du nødt til at vælge, hvor du vil bo."

"Jeg kan ikke forlade mit studereværelse, Scott. Det er afgjort."

"Så bliv i det! Du har Gud straffe mig ret til at have to huse, hvis du har lyst til det."

Denne samtale fandt sted på gaden uden for huset. Professoren gik træt op ad trapperne og lagde sig på puffen, hans tilflugtssted mod den stadigt tiltagende træthed. Han vidste ikke, hvordan han skulle klare boligspørgsmålet. Han kunne ikke få sig til at tro, at han nogen sinde skulle bo i det nye hus igen. Han hørte ikke til der. Han mindedes et par linjer af en oversættelse fra angelsaksisk, som han for mange år siden plejede at læse i en af sin moders få bøger, en lille to binds

Ticknor & Fields udgave af Longfellow, indbundet i blåt og guld, som altid lå på bordet i dagligstuen:

> "For thee a house was built
> ere thou wast born;
> for thee a mould was made
> ere thou of woman camest."

Som han lå der på sin gamle puf, kunne han næsten tro sig i dette hus allerede! De slappe fjedre lignede den forlorne polstring i ligkister. Netop den måde, amerikanerne dækkede over alvorlige kendsgerninger på! Hvorfor dog give det skin af at kunne gøre den sidste hårde seng blød?

Han kunne huske en tid, da dødens ensomhed havde fyldt ham med gru, da tanken om den var ham uudholdelig. Den gang troede han, at hvis hans hustru blot kunne hvile i samme kiste som han, ville hans legeme ikke være så ufølsomt, at nærheden af hendes ikke ville virke som en trøst. Men nu tænkte han på evig ensomhed med taknemmelighed – som en forløsning fra enhver forpligtelse, en befrielse fra enhver form for anstrengelse. Det var sandheden.

En morgen, da St. Peter gik ud af sin gadedør for at gå til sit auditorium, rakte postbuddet ham to breve, det ene med Lillians udskrift, det andet med Louies. Han stak dem i lommen. De bragte ham ud af ligevægt. De var betænkeligt tynde, som om de ikke indeholdt fornøjelig passiar, men en meddelelse om en pludselig bestemmelse. Han gik hen ad gaden; i dybe drag indåndede han den kølige morgenluft, der stod ind fra søen, og forsøgte at blive herre over den nervøse rædsel, der havde grebet ham. Hele formiddagen lå de to breve i hans brystlomme. Skønt de var så lette, var de skyld i hans

bøjede skuldre og sørgeligt trætte udtryk. Også vejret havde forandret sig; ved middagstid blev det pludselig hedt og trykkende, som om et uvejr var i anmarch. Da forelæsningerne var forbi, og St. Peter igen sad i sit studereværelse, havde han ikke lyst til at spise lunch. Han tog de to breve og flåede konvolutterne op med pegefingeren for at få det overstået.

Ja, alle planer var blevet væltet – af den lykkeligste af alle lykkelige forventninger. Familien ilede hjem for at gøre alt rede til at modtage en ung Marsellus. De ville sejle den sekstende med *Berengaria*.

I en efterskrift havde Lillian tilføjet, at hun med samme post ville skrive til Augusta, som skulle hente nøglerne til det nye hus hos ham. Hun var det menneske, der bedst kunne åbne huset og få det gjort rent. Hun ville tage alt på sig og sørge for, at alt kom i orden.

De ville sejle den sekstende, og nu var det den syttende; de var allerede ude på havet. *Berengaria* brugte kun fem dage til rejsen. St. Peter greb hat og sommerfrakke og fo'r ned ad trapperne. Men på halvvejen gjorde han kort omkring, gik tilbage til studereværelset og lukkede varsomt døren efter sig. Han satte sig ned og glemte at tage frakken af, skønt det var lummerhedt, og hans ansigt var fugtigt af sved. Han sad ubevægelig og trak vejret uregelmæssigt, den ene mørke hånd lå knyttet på skrivebordet. Der måtte, der måtte være en udvej, gentog han gang på gang, for en mand, der altid havde stræbt efter at leve op til sit ansvar, en måde, hvorpå han, når fortvivlelsens time var inde, kunne undgå at møde sin egen familie.

Han elskede sine nærmeste, han ville bringe et hvilket som helst offer for dem, men netop nu var det ham umuligt at leve sammen med dem. Han måtte være alene. Der var intet, der nogen sinde havde været ham mere nødvendigt, ikke engang hans ægteskab, da han var ung og lidenskabeligt forelsket. Han kunne ikke leve sammen med sine egne igen, – ikke engang med Lillian. Navnlig ikke med Lillian! Hendes naturel var fast og bestemt; det var som en udmejslet flade, en præget mønt, et stempel, han ikke længere ville udhamres med. Hvis hendes karakter skulle udtrykkes ved et heraldisk tegn, måtte det blive en hånd (en smuk hånd) med flammende pile, symboler på hendes heftige sympatier og antipatier, hendes utilslørede prætentioner.

"I store ulykker trænger menneskene til at være alene," sagde han til sig selv. "Det har de ret til at være. Og af alle ulykker er de indre de største. Utvivlsomt er det det sørgeligste i verden ikke længere at elske, hvis man en gang virkelig har elsket."

Ikke længere at elske betød åbenbart for ham ikke længere at passe ind i de vante hjemlige og sociale forhold, i virkeligheden ikke længere at høre til i det menneskelige samfund.

St. Peter gik ikke ud af sit hus den eftermiddag. Han forlod ikke sit studereværelse. Han sad ved sit skrivebord med bøjet hoved og gennemgik sit liv for at finde ud af, hvor han havde begået det fejlgreb, der kunne forklare den kendsgerning, at han nu ønskede at flygte fra alt det, han havde elsket så brændende.

Sent ud på eftermiddagen blev luften i stuen så tung, at den drev ham hen til vinduet. Han så, at et uvejr var i anmarch. Ude fra søen kom store orangefarvede og violette skyer, og

fyrretræerne ovre ved det fysiske laboratorium var sortere end cypresser og trak sig sammen i forventning. Så brød regnen løs, og det blev koldt.

Tordenbygen varede kun en halv time, men det var blæst op til storm for natten. Blæsten ville være ham et sikkert værn, tænkte han. Ikke engang Augusta ville komme traskende op ad trapperne i aften. Det var underligt at være bange for Augusta, men netop nu gruede han for hende. Han troede, han var sikker i aften. Skønt klokken kun var fem, var himlen sort og stuen mørk og kølig. Han tændte gasovnen og lagde sig på puffen. Flammen tegnede et blafrende lysmønster på væggen. Han lå og iagttog det åndsfraværende; uden at ville det faldt han i søvn. Længe sov han dybt og fredeligt. Så blev han vækket af stormen, der stadig tog til i heftighed. Han lagde mærke til forskellig larm – døre, der smækkede, ting, der buldrede og bragede. Så vendte han sig om på ryggen og sov endnu dybere.

Da St. Peter omsider vågnede, var værelset bælgmørkt og fuldt af gas. Han var kold og forfrossen, havde kvalme og kunne ikke rigtig se. Det længe forudsete sammentræf var hændt. Stormen havde blæst ovnen ud og vinduet i. Hvad der skulle gøres, var at stå op og åbne vinduet. Men hvis han nu ikke stod op –? I hvor høj grad krævedes det af et menneske at opbyde sin kraft for at afværge et ulykkestilfælde? Hvorledes ville et tilfælde som dette blive påkendt efter engelsk lov? Han havde ikke løftet hånden imod sig selv – krævedes det af ham at løfte den til forsvar for sig selv?

5

Klokken tolv om natten lå St. Peter på puffen i sit studereværelse, indhyllet i tæpper og med en varmedunk ved fødderne; han vidste, det var midnat, for uret på Augustas kirke bag parken slog netop tolv. Augusta selv sad inde i værelset i sin gamle stol ved olielampen, godt indpakket i et sjal. Hun sad og læste i en lille slidt andagtsbog, som hun altid havde med i sin håndtaske. Kort efter talte han til hende.

"Hvornår kom De herop, Augusta?"

Hun rejste sig og kom hen til ham.

"Har De det godt nu, doktor St. Peter?"

"Ja tak, rigtig godt. Hvornår faldt De på at gå herover?"

"Ikke et minut for tidligt, hr. professor," sagde hun alvorligt og let tilrettevisende. "De ville aldrig lytte til mine advarsler imod den gamle ovn, og nu var De omtrent skindød. Det var lige i sidste øjeblik, jeg fik Dem båret ud."

"Bar De mig ud? Bogstaveligt? Hvorhen?"

"Ud på afsatsen. Jeg kom herover i stormen for at bede Dem give mig nøglerne til det nye hus, – jeg fik først mrs. St. Peters brev i aften, da jeg kom hjem fra mit arbejde, og så gik jeg straks herover. Da jeg åbnede gadedøren, lugtede jeg gas, og så vidste jeg, at ovnen havde spillet et af sine gamle puds! Jeg antog, De var gået ud og havde glemt at lukke for gassen. Men da jeg kom til anden sal, hørte jeg nogen falde ovenpå, og det slog ned i mig som et lyn, at De var heroppe og havde fået ondt. Jeg styrtede op på øverste afsats og slog begge vinduer op på vid gab og slæbte Dem ud i den friske luft. De lå på gulvet." Hun sænkede stemmen. "Der var skrækkeligt herinde."

"Jeg har en dunkel forestilling om, at Dudley var her."

"Ja, da jeg havde lukket for gassen og smækket op til alle sider, gik jeg ind ved siden af og telefonerede efter doktor Dudley. Jeg syntes, det var bedst ikke at sige, hvad der var i vejen, men jeg bad ham komme straks, da De var blevet syg. De kom snart til Dem selv igen, men De var noget eksalteret." Augusta talte hurtigt for at få forklaringen overstået. Hun skammede sig åbenbart over ovnens opførsel og den tilstand, hun havde fundet ham i. Det var et stygt ulykkestilfælde, og hun ville helst holde det skjult for naboerne.

"De må være i besiddelse af megen åndsnærværelse, Augusta, og have stærke arme. De siger, De fandt mig på gulvet? Jeg troede, jeg lå på puffen. Jeg husker, jeg vågnede og lugtede gas."

"De var bedøvet, men De må være stået op og have prøvet på at nå døren, inden De faldt om. Jeg var på anden sal, da jeg hørte Dem falde. Jeg har, så vidt jeg husker, aldrig før hørt nogen falde, men jeg vidste straks, hvad det var."

"Det gør mig ondt, jeg har forskrækket Dem. Jeg håber, De ikke har fået hovedpine af gaslugten."

"Når enden er god, er alting godt, siger man jo. Men jeg tror ikke, professoren skulle tale nu. Kunne De ikke sove lidt igen? Jeg kan godt blive her til i morgen, hvis De ønsker det."

"Jeg ville være Dem meget forbunden, hvis De ville blive siddende hos mig i nat, Augusta. Det ville være en beroligelse. Jeg føler mig lidt ene – for første gang i flere måneder."

"Det er, fordi Deres familie nu kommer hjem. Det er ganske naturligt, hr. professor."

"De har tit den slags arbejde – vågen og sidden hos folk, ikke?"

"Å jo, når jeg tilfældigvis syr i et hjem, hvor der er sygdom, beder man mig undertiden om at gøre det."

Augusta tog igen plads ved bordet med sin lille andagtsbog. St. Peter lå med halvlukkede øjne og iagttog hende, – som om han efter en kort fraværelse fra mænds og kvinders verden nu genså menneskeheden i hendes skikkelse. Hvis han noget tidligere var kommet til at tænke på Augusta, ville han være stået op fra puffen noget tidligere. Billedet af hende ville straks have vakt forestillingen om den rette handling.

Han gjorde sig klart, at Augusta altid havde haft retledende og afhjælpende indflydelse. Når hun syede hos dem, fik hun frokost i huset – det var en aftale. Hun kom tidligt, ofte lige fra kirke, og spiste frokost sammen med professoren, inden den øvrige familie var oppe. Meget ofte fik han en klog iagttagelse eller en taktfuld kritik at begynde dagen med. Hun var aldeles ikke bange for at sige nedslående og sørgelige sandheder, og skønt han tit krympede sig under dem, gik han dog sin vej med følelsen af, at de var sunde for ham, og at han langt fra hørte den slags udtalelser tit nok. Augusta var som smagen af bitre urter; hun var livets blomsterløse side, den, han altid var løbet bort fra – skønt han, når han måtte møde den, opdagede, at den ikke var absolut usmagelig. Undertiden havde hun telefoneret til mrs. St. Peter, at hun kom en dag senere, fordi der havde været dødsfald i den familie, hvor hun syede, og af den grund var der brug for hende. Når hun næste morgen traf ham ved frokostbordet, så hun lidt alvorligere ud end sædvanlig. Mens hun spiste sin rigelige frokost, plejede hun at besvare hans høflige spørgsmål om sygdommen og begravelsen med passende højtidelighed og så hurtigt skifte emne uden at

fastholde det triste tonefald. Han sagde altid, at han ikke havde noget imod at høre Augusta fortælle om de dødsfald, der syntes at indtræffe så hyppigt, hvor hun færdedes, fordi hun talte om dem på en måde, der gjorde døden mindre uhyggelig. Hun kendte ikke til den sentimentalitet, der har sin rod i angst for at dø. Hun talte om døden, som hun talte om en streng vinter eller en regnfuld marts eller en anden af naturens bedrøveligheder.

Mens St. Peter lå der varm og afslappet, men uden trang til at sove, slog det ham, at Augusta var den af alle mennesker, han helst ville have hos sig netop nu. Hun var prøvet og sund og stod med begge ben på jorden, og til trods for al hendes nøgternhed og hårdhændethed var hun kærlig og trofast. Han følte ligefrem en vis forpligtelse over for hende, instinktiv og uforklarlig, men ægte. Og når man indrømmede, at noget var ægte, var det tilstrækkeligt – nu!

Når han ville være helt ærlig, følte han ingen som helst forpligtelse over for sin familie. Han havde givet Lillian sine bedste år, omtrent tredive, og det havde været lykkelige år, intet kunne nogen sinde forandre det. Men de var gået. Hans døtre var vokset fra at trænge til ham. I visse oprørske stemninger ville Kitty altid ty til ham. Men på indkøbsrejsen i Chicago havde Rosamond lært ham, hvor smerteligt faderforholdet kunne være. Så var der imidlertid endnu Augusta; en verden fuld af Augustaer, over for hvem man havde en vis ydre forpligtelse.

Hele eftermiddagen havde han siddet der ved bordet, hvor Augusta nu sad og læste, grublende over sit liv for at finde ud af, hvor han havde begået sit fejlgreb. Måske lå fejlgrebet kun i sindets indstilling. Han havde aldrig lært at leve livet uden

glæder. Og nu skulle han lære det, ligesom han sandsynligvis i et tørlagt land måtte lære at leve uden sherry. Teoretisk vidste han, at livet er muligt uden glæder og lidenskabelige sorger, ja, at det endog kan være ganske behageligt, men det var aldrig faldet ham ind, at han skulle komme til at leve sådan på det jævne.

Skønt han havde været nedstemt hele sommeren, var det sandhed, da han sagde til dr. Dudley, at han ikke havde været melankolsk. Selvmord lå lige så langt fra hans tanker som kassesvig. Han havde altid anset selvmord for en alvorlig social forseelse – undtagen i særligt onde tider som en form for protest. Og alligevel havde han, da han stod ansigt til ansigt med et livsfarligt ulykkestilfælde, ikke følt mindste vilje til at gøre modstand, men blot ladet tilfældet råde, som han så ofte før havde gjort. Han mindedes ikke, at han var sprunget op fra puffen, skønt han godt huskede et vendepunkt, en momentan akut og pinefuld kvælningsfornemmelse.

Hans midlertidige bevidstløshed syntes at have haft gavnlig virkning. Han havde sluppet noget – og nu var det borte; noget meget dyrebart, som han sandsynligvis ikke kunne have givet slip på med fuld bevidsthed. Han betvivlede, at hans familie nogen sinde ville forstå, han ikke var den samme mand, de havde sagt farvel til; de ville være alt for lykkeligt optaget af deres egne forhold. Hvis hans apati sårede dem, kunne de umuligt såres så dybt, som han allerede var blevet. I hvert fald følte han grund under fødderne. Han troede at vide, hvor han stod, og at han med sjælsstyrke kunne møde *Berengaria* og fremtiden.

Om "Professorens hus"

Forfatter: Willa Cather (1873-1947).
Org.udgave: *The Professor's House.* Collier's The National Weekly 06. juni – 01.august 1925 incl. – Bogudgave Alfred A. Knopf, New York 1925.
Denne udgave baseret på: Willa Cather: Professorens Hus. Paa Dansk ved Ingeborg Simesen. Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag – København 1929.
Oversætter: Ingeborg Simesen (1861-1943).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Frank Street (1893-1944): Forside til *Collier's Weekly* 6. juni 1925 – "*The Professor's House, A New Novel by Willa Cather*".

ISBN 978-87-7979-973-8
1. ebogsudgave

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk